

בצילא דמהימנותא

בקודש בנימה • דברי תורה • שיחות קודש

פר' משפטים • חי - כה שבט
תשפ"ג • שנה כ"ג • גליון חי (תתש"ע)

"כי תשא את ראש בני... והיה לבני ישראל לזכרון לפני ה'"

שכ"ק מרן שליט"א יוצא מגדרו ושלא כדרכו הוא הוא מודיע לראשונה על רצונו וחפצו להתפלל בכל יום בעת רצון של עלות השחר לאחר ברכות התורה, על מי שיצטרף ויהיה בכלל חבר אני לכל אשר יראוך.

אלפים רבים מאנשי שלומינו ממלאים בימים אלו את טפסי הקבלות-טובות לתוספת חיזוק והתגברות בענייני הטכנולוגיה, ומעבירים את שמותיהם לנציגים אשר בכל אתר ואתר, וזוכים להיכלל בתפילה הקדושה והנוראה אשר ערכה לא יסולא בפז ובוזהב.

*

אם אמרו חכמינו ז"ל שיש ארבעה דברים הצריכים חיזוק, אין ספק שהחיזוק הגדול ביותר שצריך בדורנו הוא החיזוק מול 'הנסיון', בה"א הידיעה, של דורנו, נסיון הטכנולוגיה, על שלל אופניו וצורותיו, גרורותיו ושלוחותיו, בכלים מכלים שונים המתחדשים חדשים לבקרים, כדרכם של כוחות הטומאה אשר כים נגרש השקט לא יוכלו.

אולם לעומת כח ההתחדשות דטומאה, זוכים אנו שזה לעומת זה עשה האלקים, ובכל שנה ושנה עומד כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, עמוד האש ההולך לפני המחנה, מצית בקרבנו של התחדשות דקדושה, ומעורר אותנו לעמוד על המשמר ועומד וזוקף את ראשם של ישראל בבחינת 'כי תשא את ראש בני ישראל', לעמוד בקומה זקופה ועוז ותעצמות מול כל נסיון ופרצה, לא לתת לאווירת ההרגל ותרדמת הזמן לצנן את אש המלחמה, אלא להתחדש בבחינת 'בכל יום יהיו בעיניך כחדשים', ולהתאסף באסיפת 'טהרינו' בכל קהילות אנ"ש, לשמוע את דבר המערכה הקדושה, ובעיקר להוסיף ולהתעלות ממדרגה למדרגה, להוסיף עוד גדר ועוד סייג, עוד שמירה ועוד הגנה, עוד התעלות ועוד התקרבות והתקשרות לאבינו שבשמים.

בכל מקום אשר דבר המלך ודתו מגיע, בכל קהילות הקודש ופניות-יקרות של אנשי שלומינו בכל קצוי תבל, ניכרת בשבועות האחרונים התרגשות גדולה ויתירה, עם קבלת הבשורה המרטיטה, אשר לא נשמעה כמותה ודוגמתה עד היום הזה.

לקראת שבת 'טהרינו' כינס כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בביתו את הרבנים הגאונים והחשובים שליט"א חברי 'הועדה הרוחנית דחסידי צאנו', והודיע להם כי במשך כל השנה הקרובה, משבת 'טהרינו' תשפ"ג עד שבת 'טהרינו' תשפ"ד, בכל יום ויום בעלות הבוקר לאחר ברכות-התורה, ולאחר שיבקש זנהיה אנתנו וצאצאינו וצאצאי צאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה, יוסיף כ"ק מרן שליט"א להתפלל לבקש תחינה מיוחדת על כל אחד מאנשי שלומינו שיקבל על עצמינו בימים אלו קבלה טובה ותוספת חיזוק רב בענייני השמירה מפני כלי הטכנולוגיה, שיזכה לראות רוב נחת מיוצאי חלציו ויזכה לבנים חיים וקיימים, תלמידי חכמים וחסידים, אהובים למעלה ונחמדים למטה, חכמים ונבונים אנשי אמת יראי ה'.

כך דבר יום ביומו, בוקר בבוקרו, שבת ומועד וחג, בבוקר יום הפורים כמו ביום המסוגל ערב ראש חודש סיון, בבוקר שביעי של פסח כמו בבוקר של ל"ג בעומר, בערב ראש חודש אלול כמו בימי ראש השנה, ביום הכיפורים כמו בזאת חנוכה, יום אחר יום, שבוע אחר שבוע, חודש אחר חודש, שלש מאות ושישים תפילות קדושות וטהורות בדמעות שלישי עבור נחת קדוש וטהור.

בשורה זו עטפה את המוני אנשי שלומינו בהתרגשות עצומה, אך בעיקר גרמה להתעוררות והתחזקות, היטהרות והתעלות, כאשר כל אחד רואה בעליל עד כמה נוגע בנפשו של כ"ק מרן שליט"א ענין זה של ביצור החומות מול הניסיון של דורנו, נסיון הטכנולוגיה, עד

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר משה בן מוה"ר שמואל רפאל רייך ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

ובחז"ל, זורמות עדויות מרגשות על רבים-רבים המקבלים על עצמם קבלות טובות, חיזוקים והתחדשות, בכל הענינים הקשורים לטכנולוגיה, החל מניתוק מכשירים; התקנת תוכנות חסימה מפני צפייה במחזות; רכישת מכשירים חדשים; חיפוש מקומות עבודה חלופיים; התנזרות משמיעת קווי טלפון בלתי תורניים מובהקים; ועוד שלל תיקונים וחיזוקים, קבלות טובות שבודאי גורמות רעש עצום בשמים כאשר אבינו שבשמים קורא למלאכי השרת ואומר להם 'חזו חזו בני חביבי שגם בשנת תשפ"ג, מתגברים כארי וכלביא, לא נוטשים את המערכה האחרונה במלחמת היצר, לא מוותרים, מי כעמדך ישראל!'

אשרינו מה טוב חלקינו ומה נעים גורלנו, כאשר נוכח כל הרוחות הזועפות של פגעי הטכנולוגיה המאיימים להחריב ולהשחית כל חלקה טובה, זוכים אנו לצעוד לאורו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, אשר כרועה נאמן החס על צאנו לבל יתעו, עומד תמידין כסדרן על המשמר ומדריכנו כיצד להישמר שלא ליפול בבורות ובפחתים, ומעורר תמיד שהשמירה והערובה היחידה לעתידנו ולעתיד ילדינו הם הגדרים והסייגים, הציות המוחלט לדברי גדולי הדור ושליחיהם בוועדה הרוחנית. והוא מלמדנו דעת להועיל, שאמנם אנו עומדים מול פיתויים ונסיונות איומים, אנו מצויים כעת בעיצומה של תקופת ה'בידור' בין צד הקדושה לצד ההיפך, אך כבר מובטחים אנו כי יד צד הקדושה תצלה, המשימה של כל אחד היא רק לא להישאר מאחור אלא להיות חלק מההצלחה!

לקול קריאתו הקדושה והמעוררת של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, מתכנסים בימים אלו אלפי אנ"ש, בכל מקומות מושבותיהם, לכינוסי 'טהרינו', מתוך כמיהה וצימאון לשאת את ראש בני ישראל מעל נהרות הטומאה השוטפות בחוץ, לשמוע את דבר ה', ולחזק את בדקי הבית בכל הקשור לנגעי ופגעי הטכנולוגיה, ברצון ובשמחה רבה הם מבינים את גודל החובה והזכות להוסיף עוד תוספת שמירה וגדר, יותר על מה שגדרו בשנים הקודמות, וללכת מחיל על חיל, ממדרגה למדרגה, כי כל תוספת עלייה הוא תוספת של עוד צינור להמשכת שפע ישועות וברכות, כל גדר נוסף מפני פגעי הטכנולוגיה הוא עוד גדר מפני צרות וחבלי משיח, כל קבלה טובה הוא עוד אוצר לקבלת ברכת הנחת-דקדושה בזכות תפילותיו הזכות והטהורות של כ"ק מרן שליט"א.

מראה מרגש ומפעים הוא לראות את אלפי אנשי שלומינו בכל עיר ועיר עוזבים את הכל וטורחים ובאים לבתי המדרש ואולמות הכינוס במטרה אחת ויחידה לשמוע את דבר ה', לשמוע על מנת לשמור ולעשות ולקיים, בלבבות פתוחים ואוזניים כרויות מאזינים הם לעשרות דרשות נלהבות מפי גדולי הרבנים והמומחים, איש איש בשפתו ובלשונו ביטא את דרכי המלחמה לה' בעמלק, ועל הזכות הנשגבה לעמוד בנסיון זה. דרשות אלו חוזרות ונשמעות אחר כך במערכת 'קול צאנו' כאשר אלפים בכל העולם חוזרים ושומעים את הדרשות שנשמעו בכל אחד מבתי מדרשנו.

ואכן, מכל קהילות הקודש דחסידי צאנו, בארץ

יום חמישי פר' יתרו ח"י שבט

אחה"צ נכנס מרן שליט"א להיכל המתיבתא, לתפילת מנחה וסדר הסליחות לימי השובבי"ם. לפני העמוד ניגש הרה"ג רבי מאיר משולם שליט"א בן כ"ק מרן שליט"א וראש כולל מפעהש"ס 20 דף במרכז התורה, בעליות התכבדו, כהן - הר"ר אליהו כץ מאלעד, לוי - הרב שמעון לעמל מפעיה"ק, שלישי - הרה"ג רבי מאיר משולם שליט"א, הגבה - הרב אלטר יעקב וינגרטן מפעיה"ק, גלילה - הר"ר אהרן משה קוביטשעק מפעיה"ק. מיד לאחר הסליחות התפללו תפילת מעריב, לפני העמוד התפלל - הרב שרגא בלומנטל משגיח בישיבה"ק.

שלמה זלמן למברגר שליט"א אב"ד מאקאווא נתניה ור"מ בישיבה"ק.

מרן שליט"א ערך שולחן לחיים, והאציל מברכות קדשו על חתן השמחה נ"י, ולאבי הגר"ש שליט"א, וכן לזקנו הגה"צ רבי שלמה הלברשטאם שליט"א אדמו"ר מקאלשיץ.

לאחר כמה ניגוני שמחה, ערך החתן הבר מצוה נ"י סיום מסכת, ואח"כ אמר הפלפול והפסיקוהו בשירה כנהוג. בהמשך קם מרן שליט"א לריקוד של שמחה משך זמן, ובסיום חזר לביתו.

יום שישי פר' יתרו י"ט שבט

בשעה 6.00 לפנות בוקר נכנס מרן שליט"א להיכל המתיבתא לאמירת כל ספר תהלים כנהוג בחצרות קדשנו בימי השובבי"ם, לפני העמוד עבר הרה"ח ר' אליעזר דיקשטיין מפעיה"ק.

בערב הגיע מרן שליט"א לאולמי מרכז החסד פעיה"ק, להשתתף בשמחת הבר מצוה של הבחור כמר שמואל אלכסנדר נ"י בן ש"ב הרה"ג רבי

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר נתן אריה ליב בן מוה"ר אלימלך הלוי בלומענבערג ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

שב"ק פר' יתרו - קבלת התורה כ' שבט

קבלת שבת התפלל לפני העמוד - הרה"ג רבי אברהם חיים פרנקל שליט"א מנהל רוחני דשיבה"ק לצעירים שפע חיים באלעד (כל בני ישיבה"ק מאלעד שבתו כמידי שנה בשנה, בצוותא חדא בצל הקודש לרגל שבת קבלת התורה).

בזמירות בשוה"ט התכבדו, כל מקדש - הרה"ח ר' יחזקאל רוזנברג שליט"א ראש הקהל דקהלתנו הק' ביוניאן סיטי, מה ידידות - הרב יעקב הלברשטאם שליט"א משגיח בישיבה"ק לצעירים שפע חיים בירושלים עיה"ק, וזמרו תנו שבת. י"ה ריבון - הרה"ג רבי יעקב דויטש שליט"א דומו"צ סערט ויזניץ בחיפה. כשהגישו מאכל ה'לעבע"ר זימרו 'הא רעוא קדמך דתפתח ליבאי באורייתא', מרן עודד והלהיב את השירה. אח"כ אמר מרן שליט"א: הנה הקריאה מעורר הזמן, ונודע מש"כ במג"א (או"ח ריש סימן תצד), דאיתא בזוהר שחסידיים הראשונים היו נעורים כל הלילה ועוסקים בתורה, וכבר נהגו רוב הלומדים לעשות כן, ואפשר לתת הטעם על פי פשוטו לפי שישאל היו ישנים כל הלילה והוצרך הקב"ה להעיר אותם כדאיתא במדרש, לכן אנו צריכים לתקן זה, ע"כ. ומעתה בדין שגם בליל שב"ק זו שבת קבלת התורה יהיו נעורים לעסוק בתורה. אלא דמבואר בספה"ק דבשבת לא נאמר ויהי ערב דאין בו בחי' לילה כלל, וממילא על ליל שב"ק שאין שייך בו לילה וממילא אין נותנים בו תנומה לעפעפיים, לא הוצרכו לעורר על כך.

וסיפר מרן שליט"א: מרן אאדמו"ר זי"ע סיפר העובדא מהרה"ק משינאווא זי"ע, שפעם נסע לפרשת יתרו [או ואתחנן] אל אביו מרן הדברי חיים זי"ע, ובשבת בבוקר קרא לו אביו לעלות לתורה לעליית ששי ועשרת הדברות, והעיד שכאשר קרא אביו את עשרת הדברות שמע קולות וברקים כמו שהיה בקבלת התורה, והיתה לו באותה שעה התפשטות הגשמיות כמו שהיה לבני ישראל במעמד הר סיני ממש, והוסיף הרה"ק משינאווא ואמר, לפי דרך הטבע לא הייתי יכול להחזיק מעמד אלא שנס היה ואבי לא אמר אז את העברי' כהוגן ועי"ז נשארתי בחיים...

לאחמ"כ זמרו הניגון 'הוא יפתח לבנו בתורתו' משך זמן, ועודד מרן שליט"א השירה בחזקה.

בברהמ"ז על הכוס התכבד - הרה"ג רבי משה דויטש שליט"א רב ביהמ"ד ויזניץ בנתניה, שבע ברכות (לחתן מורנו אשר נ"י בהג"ר חיים יהודה אייזנבך מפעיה"ק, עם בהג"ר שמואל יגר שליט"א מפעיה"ק, לחתן החבר מאיר נפתלי צבי נ"י בה"ר יוסף יהודה בינדר מפעיה"ק, עם בה"ר אלטער אלימלך בלומענברג מאלעד, ולחתן יקותיאל יהודה נ"י ב"ר אלחנן וינברג מחיפה, עם ב"ר חיים שאטן מפעיה"ק) - בירך מרן שליט"א.

אחר הזמר 'רננו צדיקים', הורה מרן שליט"א לזמר 'אתה נגלית'.

אח"כ נערך שמחת השלום זכר לבן הר"ר ישעי' מענדל גאמס מפעיה"ק (ב"ר יוסף צבי מבית שמש, וח"ר קלמן צימר מפעיה"ק), ולבן הר"ר יקותיאל יהודה זילבר מבית שמש (בה"ר שלום אליהו צבי זצ"ל). ועברו הקהל לקבל פירות.

הפלפול היה ע"ד המדרש תנחומא עה"פ בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים וגו', ילמדנו רבינו החושש בפיו מהו לרפאותו בשבת, כך שנו רבותינו החושש בפיו מטיילין לו לתוך פיו סם של רפואה בשבת מפני ספק נפשות, וכל ספק נפשות דוחה את השבת, שאמרה תורה חלל עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה וכו', ויש להבין במה נסתפק השואל, הלא משנה ערוכה הוא ביומא (דף פ"ג ע"א) החושש בנרוננו (וכר"ף וברא"ש הגי' בפיו) מטיילין לו סם מפני שהוא ספק נפשות, כן יל"ע איזה שייכות לשאלה זו להאי קרא.

ואפ"ל בהקדים מ"ש כ"ק אאמו"ר זצללה"ה לבאר דברי המדרש (דרוש לפרשתן תשמ"א, נדפס בגליוני דב"ת, והובא ביצי"פ בפרשתן), ותו"ד דהנה בהמשך דברי המד"ת שם, אם מבקש את שלא יגיע לגופך צרה, עסוק בתורה שהיא רפואה לכל הגוף. וכן עשה הקב"ה מעין דוגמא זו בשעת מתן תורה, כשיצאו ישראל ממצרים היו בהן בעלי מומין, רמז למלה"ש וירדו ורפאו אותן. אמר רבי יהודה בר סימון, הואיל וחדשן הקב"ה, קרא לירח שר החדש (בעין יוסף שם מפרש אדון שבידו כח לחדש), מגין ממה שקראו בענין בחודש השלישי, (רצ"ל דהמדרש דרש 'בחודש' מלשון חידוש, שנתחדשו כל הברואים ונרפאו כל המומים). וצ"ב המשך הדברים אל מה שנסתפק לענין החושש בפיו אם מותר לרפאותו בשבת.

וי"ל דהנה בגמ' שבועות (דף ט"ז ע"ב) קאמר ר' יהושע בן לוי, דאסור להתרפאות בדברי תורה. והקשו התוס', מהא דאי' בשבת (דף ס"ז ע"א) דקאמר ר' יוחנן לאישתא בת יומא לימא הכי וירא מלאך ה' אליו וגו', הרי דשרי להתרפא על ידי התורה, ותי' דבמקום סכנתא שאני, הרי דבאיכא סכנה מותר להתרפאות אף בדברי תורה.

וי"ל דהיינו טעמא דחזקיהו מלך יהודה שגנו ספר

הרפואות והודו לו כדאי' בפסחים (דף נ"ז ע"א), וברש"י לפי שלא היה לבם נכנע על חולים אלא מתרפאים מיד, משמע מזה דליכא מכה שאין לה רפואה, דאם שייך מכה בלי רפואה הרי באותה מכה היה לבבם נכנע, ודו"ק. אך צ"ב דהרי ניתנה רשות לרופא לרפאות כדאי' בב"ק (דף פ"ה ע"א) מקרא דרפא ירפא, (עיין במהרש"א בברכות דף י'), וצ"ל דחזקיה שגנו ספר רפואות סבר דמוטב שיתלו עיניהם למרום ויתרפאו בדברי תורה, [ביאור הדברים, דהרי חזקיה הוא זה שהרבה תורה בישראל, כאמז"ל בסנהדרין (דף צ"ד ע"ב), וכימיו בדקו מדין ועד אנטיפרס ולא מצאו תינוק ותינוקות שאין בקיאים בטומאה וטהרה, לכך סבר שאין צריך לספר רפואות, כי ע"י ת"ת יתרפאו כל המומין] ודו"ק.

ואפשר שבזה נסתפק המדרש אם מותר לחלל את השבת על חולה מסוכן, דכיון שהוא מסוכן ורשאי להתרפאות בדברי תורה הרי אין צריך לחלל עליו את השבת. גם יל"פ דלכך שאל על החושש בפיו דוקא, דהכוונה כאשר מחמת כאב פיו אינו יכול לעסוק בדברי תורה (והיינו דמחמת הצער והיסורים אינו יכול ללמוד אפי' בהרהור, עיין מהרש"א עירובין דף נ"ה ע"א, ודו"ק), האם רשאי לחלל את השבת, אבל בשאר חולה פשיטא ליה טפי דאין לחלל עליו את השבת. [יש להמתיק הדברים עפי"מ"ד בגמ' שבת (דף ל"ג ע"ב) גבי אסכרה שהוא מכה שבגרונו, וקאמר רבי שמעון דהוא בא בגין עון ביטול תורה, דכיון שלא עסק בפיו בתורה על כן במדה כנגד מדה נענש בגרון, לכן שאל המדרש על חולי זה בפיו דייקא, דכיון שנחלה בפיו וכנראה שהגיע לו ע"י ביטול תורה בפיו, וממילא שמא מוטב שיתקן הדבר בעסק התורה בפיו, ולא יצטרך לסם].

לכך כיון דאמה"כ בחדש השלישי ודרש המד"ת שנתחדשו להם אברים, ושמעינן דאין לך מכה שאין לה רפואה ע"י דברי תורה, ואם כן י"ל דאין צורך לחלל את השבת, לזה נתעורר לשאול החושש בפיו מהו שיהא מותר לרפאותו בשבת, ודפח"ה.

ע"פ דרכו י"ל עוד, דהנה לכאוי' י"ל בישוב הסתירה מהגמ' בשבועות דלרשב"ל אין מתרפאין

בד"ת, ואילו בגמ' שבת הנ"ל מתרפאין בד"ת, ויתכן דבאמת דבר זה במחלוקת היא שנויה כי דב"ז אם מותר להתרפא בדב"ת תליא בהא דאי' בגמ' פסחים (דף נ' ע"ב, ובכמ"ק) לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, אמנם בתוס' שם הקשו דהכא משמע דרשאי לעסוק בתורה אף שלא לשמה, ואילו בברכות (דף י"ז ע"א) אמרו כל העוסק בתורה שלא לשמה נוח לו שלא נברא, עי"ש, וכיוצ"ב הקשו בתענית (דף ז' ע"א ד"ה וכל) בהא דאי' התם העוסק בתורה שלא לשמה תורתו נעשית לו סם המות, דהא קי"ל שיעסוק בתורה אפי' שלא לשמה, עי"ש, והתוס' כתבו לחלק בזה דתרי גווני שלא לשמה איכא עי"ש בדבריהם, ודבריהם נאמרו ונשנו בכמ"ק עי' בהמצויין במסוה"ש בתוס' בברכות שם.

ואולם לולי דבריהם הקדושים היה אפ"ל דדב"ז אי רשאי לעסוק בתורה שלא לשמה במחלוקת תנאים היא שנויה, דבגמ' ברכות (דף כ"ח ע"א) במעשה דהעבירו את רבי גמליאל מנשיאותו והושיבו את רבי אלעזר בן עזריה תחתיו, ואי' התם תנא אותו היום סלקוהו לשומר הפתח וניתנה רשות לתלמידים ליכנס שהיה ר"ג מכריז ואומר כל תלמיד שאין תוכו ככרו לא יכנס לביהמ"ד, ויל"פ דרבי גמליאל וראב"ע נחלקו בכך אם צריך לעסוק בתורה רק לשמה בלבד וכל העוסק בתורה שלא לשמה נוח לו שלא נברא, או דבדיעבד מותר ללמוד גם שלא לשמה דמתוך שלא לשמה בא לשמה, דר"ג סבר שאסור לעסוק בתורה שלא לשמה לכן העמיד שומר בפתח ביהמ"ד למנוע מליכנס את מי שאינו עוסק בתורה לשמה, וראב"ע סילק לשומר הפתח ונתן רשות לכל מי שבתורת ה' חפצו ליכנס לביהמ"ד אף שאין כוונתו לש"ש אלא מתכוון ע"מ לקבל פרס, ויש להביא סימוכין לזה ממ"ש בעין יעקב הגי' במוסגר בזה"ל שהיה ר"ג מכריז ואומר כל ת"ח שאין תוכו ככרו אל יכנס לביהמ"ד, משום דאמרינן כל השונה לתלמיד שאינו הגון כאילו זורק אבן למרקולים וראב"ע

יהוסף ס"ל דהכנה למצוה אינו נחשב כעסק המצוה עצמה, ומשו"ה אין הל"ת נדחה אלא בקיום המצוה עצמה ולא בהכנה למצוה.

והנה בוודאי דלכו"ע עיקר תכלית לימוד התורה הוא לדבר בהם לשמם, כאמז"ל בברכות (דף י"ז ע"א) עה"פ (תהלים קי"א) ראשית חכמה יראת ה' שכל טוב לכל עושיהם, לעושים לא נאמר אלא לעושיהם לעושים לשמה ולא לעושים שלא לשמה. ובעין יעקב וכ"ה בתוס' סוטה (דף כב ע"ב, ד"ה לעולם) וכן בילק"ש תהלים (שם, רמז תת"ע) הגירסא ללומדיהם לא נאמר אלא לעושיהם עי"ש, הרי דבוודאי דצריך לעסוק בתורה בלתי לה' לבדו כדי לעשות נח"ר ליוצרו, אלא שמי שלא זכה למדריגה זו ההכרח עמו להתחיל לעסוק בתורה שלא לשמה ועי"ז יגיע למדריגת לשמה, כאמז"ל דמתוך שלא לשמה בא לשמה, ונמצא דהעוסק בתורה שלא לשמה הרי"ז מכשיר ומכין עצמו לתכלית הנרצה לקיים מצות לימוד התורה כדבעי לעסוק בה בכוונה רצויה לש"ש, על כן אי אמרינן דהכנה למצוה נחשב כחלק מקיום המצוה וכשיטת הר"ן, א"כ הוא הדין בעסק התורה שלא לשמה דכיון שעל ידה נפתח לו השער להגיע לכך שילמוד תורה לשמה, הרי"ז נחשב לו כעוסק בתורה, לכך באין ברירה מותר ללמוד אפי' שלא לשמה, וזה שיטת רבי אלעזר בן עזריה דסילק את שומר הפתח, אולם אם ההכשר מצוה אין נידון כמצוה עצמה כשיטת רבינו יהוסף דלא אלים לדחות ל"ת, א"כ ה"ה דאסור ללמוד שלא לשמה אע"פ שעל ידה יגיע ללשמה, דהרי כל זמן שעוסק בהכשר והכנה להגיע לעיקר תכלית המצוה לא נחשב כקיום המצוה, והלימוד שלא לשמה אינו נחשב כלימוד התורה כלל, וזה שיטת רבי גמליאל, ודו"ק. ויש להוסיף עוד עפימ"ש בברכת אהרן (עמ"ס ברכות, מאמר ט"ז) לבאר פלוגתת ר' יוחנן וריב"ל (ברכות דף ד' ע"ב) דר"י ס"ל דגם בערבית צריך לסמוך גאולה לתפילה, וריב"ל ס"ל דתפלות באמצע תקנום, במאי קא מפלגי וכו' איבע"א סברא דר"י סבר גאולה מאורתא נמי הוי אלא גאולה

דרש לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות ואפי' שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, עי"ש, שוב מצאתי בס' יד אבי שלום (פר' בא דף כ"א טו"ד מרפה"ס) שביאר פלוגתת ר"ג וראב"ע בענין זה יעו"ש. ולפי"ז מתורין קו' התוס' בסתירת הנך מאמרים דהא דלעולם וכו' אפי' שלא לשמה קאי אליבא דראב"ע והך דנוח שלא נברא ונעשה לו סם המות קאי כר' גמליאל.

ולפי"ז י"ל גם לענין רפואה בד"ת, דמהאי טעמא קאמר ר' יהושע בן לוי דאסור להתרפאות בד"ת כיון דנמצא שעסק בתורה שלא שלמה, שהרי לומד לצורך רפואה ואינו עושה דבריו לשם פעלם, אבל סוגי' הגמ' בשבת ס"ל דרשאי לעסוק בתורה אפי' שלא לשמה, ושפיר ראוי להתרפאות בד"ת.

ויתכן לבאר דדב"ז אי שרי לעסוק בתורה שלא שלמה כדי שיבוא לשמה תליא בפלוגתת הראשונים, שהובא בנימוק"י בב"מ (דף ט"ז ע"א מדפי הרי"ף) כהא דאמרינן בגמ' (דף ל' ע"א) דאין הכהן רשאי לקחת אבידה הנמצא בבית הקברות כיון דטומאה עשה ול"ת ואין עשה דהשבת אבידה דוחה ל"ת ועשה, וכתב הנימוק"י ואיכא דמקשי למ"ל האי טעמא תיפוק ליה דאפילו ליכא גבי טומאה אלא לאו גרידא לא נדחה ליה מחמת עשה דאבידה, דהא בכל עדל"ת בעינן שיהא בעידנא דמתעקר לאו מקיים לעשה והכא אפילו האבידה עומדת על פתח בית הקברות כי מיטמא עבר ליה ללאו ולא מקיים לעשה עד דמהדר ליה למריה, והביא מהר"ן דה"נ בשעה שעבר אלאו מקיים העשה דהא מתעסק במצות השבת אבידה ואע"פ שלא גמרה מה בכך, אבל הרב רבי יהוסף חלוק עליו וס"ל דאף דהוא מתעסק במצוה עדיין לא חשיב בעידנא כיון דאינו אלא מכשירי מצוה דעיקר המצוה הוא ההשבה לבעלים, והא דקאמר בגמ' משום דטומאה עול"ת הוא לרווחא דמילתא עי"ש.

הרי דנחלקו הר"ן ורבינו יהוסף אם ההכנה והכשר למצוה נחשב כחלק מהמצוה, דדעת הר"ן דהתחלת עסק המצוה הרי הוא בתוקף כקיום המצוה עצמה ואלים למדחי ל"ת, אבל רבינו

שאינו עיקר המצוה, כי תכלית תורה הוא לעסוק בה לשם פעלם בכוונה שלימה לש"ש, אלא דמ"מ הוי כהכשר מצוה שהרי ע"י התחלת לימוד שלא לשמה יזכה בהמשך להגיע שיעסוק בתורה לשמה, לכן אי נקטינן כהר"ן דהתחלת הפעולה מילתא היא ויש לה ערך כהפעולה עצמה, א"כ גם עסק התורה שלא לשמה חשיבא כעצם המצוה, אבל אם אין להתחלה ערך כרבינו יהוסף, א"כ גם מה שמתחיל ללמוד שלא לשמה אינה בגדר מצוה ואינה רצויה כלל.

ויומתק בזה דראב"ע קאי לשיטתו בכרכות (דף ט' ע"א) דאי' שם הכל מודים כשנגאלו ישראל ממצרים לא נגאלו אלא בערב שנאמר הוציאך ה' א' ממצרים לילה, וכשיצאו לא יצאו אלא ביום שנא' ממחרת הפסח יצאו בני ישראל ביד רמה, על מה נחלקו על שעת חפזון, ראב"ע סבר מאי חפזון חפזון דמצרים, ופרש"י דאז נחפזו המצרים לשלחם, והיינו דזכר הנס נקבע לפי ההתחלה עי"ש, ומהי"ט ס"ל דגם כאשר מתחיל ללמוד שלא לשמה כהכנה שעל ידה יבא ללשמה שפיר דמי, ודו"ק.

ובהאמור יומתק בטו"ט אי רשאי להתרפאות בד"ת, דבשבועות קאמר ריב"ל שאסור להתרפאות בדב"ת, ובשבת קאמר ר' יוחנן שרשאי להתרפאות ע"י אמירת פסוקים, ולהאמור הדברים מתוקים מדבש, דאזלי לטעמייהו, דר' יוחנן לשיטתו דגם בערבית צריך לסמוך גאולה לתפילה והיינו דאע"פ דהגאולה ממש היה רק ביום מ"מ אזלינן גם בתר ההתחלה, ומהי"ט גם הכשר מצוה הוי כבעידנא, לכך נמי רשאי לעסוק בתורה שלא לשמה כדי לבא ללשמה, ולפיכך רשאי להתרפאות בדב"ת אע"פ דבהאי שעתא אינו לומד לשמה משום דעי"ז יבא ללמוד לשמה, אבל ריב"ל דס"ל דתפלות באמצע תקנום משום דאין להתחלה נחשב כלל, וכמו"כ אין עדל"ת אא"כ הו"ל בעידנא ממש, מהי"ט אסור ללמוד שלא לשמה וכמו"כ אסור להתרפאות בדב"ת, ודו"ק.

והנה בשאג"א (סי' ל') כתב בתו"ד להוכיח כדעת ר"ת במנחות (דף מ"א ע"א) דכלאים בציצת

מעלייתא לא הויא אלא עד צפרא, וריב"ל סבר כיון דלא הויא אלא מצפרא לא הויא גאולה מעלייתא, ויש להבין באיזהו סברא נחלקו הרי לכו"ע גם בלילה היה הגאולה, ולכו"ע עיקר הגאולה ל"ה אלא ביום, (וכ"ה בגמ' להלן דף ט' ע"א עי"ש), וי"ל דפליגי במה שיש לחקור אם גם להתחלת הפעולה יש איזה שיווי וערך או דלמא דעיקר הדבר בכל פעולה הוא רק גמר הפעולה אבל להתחלת הפעולה אין שום ערך וחשיבות כלל, דר' יוחנן סבר דגם להתחלת הפעולה יש ערך וחשיבות ולכן אף דגאולה מעלייתא היינו גמר הגאולה היה ביום, מ"מ גם התחלת הגאולה מיקרי גאולה, לכך גם בלילה צריך להסמך גאולה לתפלה, אבל ריב"ל ס"ל דהעיקר הוא גמר הפעולה אבל להתחלת הפעולה אין שום חשיבות כלל לכן כיון דגאולה מעלייתא לא הוי אלא ביום לא מקרי זמן הגאולה רק ביום ואין לסמוך גאולה לתפילה רק ביום ולא בלילה, עי"ש מה שהאריך בזה.

וכתב שם עוד (מאמר ב') באופן אחר דפלוגתת ר' יוחנן וריב"ל תליא בפלוגתת הר"ן ורבינו יהוסף אם הכשר מצוה חשיב בעידנא, דר"י ס"ל דכל שהתחיל קצת לעסוק אפי' רק בהכשר המצוה הו"ל בכלל בעידנא, וכמו"כ כיון דהתחלת הגאולה היה בלילה הו"ל גם לילה זמן הגאולה, אבל ריב"ל ס"ל כרבינו יהוסף דל"ה בעידנא רק בעת שמקיים המצוה עצמה וה"נ דלילה לא מיקרי זמן גאולה, ודו"ק.

וי"ל דשני הדברים יחדיו יהיו תמים, דפלוגתת הר"ן ורבינו יהוסף גופא לגבי הכשר מצוה א"ה בעידנא מתלי תליא בחקירה הנ"ל אם יש ערך ומעלה לתחילת הדבר, דאי נימא דגם הראשית דבר וההתחלה הוי ליה חשיבות א"כ אין צריך שיהא בעידנא דיקא, אלא דבכל גווני שאינו יכול לקיים העשה אלא ע"י שיעבור על הלאו הרי בזה עצמו שעובר על הלאו כדי שיוכל לקיים העשה הו"ל הראשית והתחלת קיום העשה, אבל אם ההתחלה אינה חשיב אין עדל"ת אא"כ הו"ל בעידנא, ודו"ק.

וכענין זה י"ל גם בלימוד תורה שלא לשמה דאף

שיתעטף מקודם וא"כ הריהו מתעסק כבר באותו מצוה ובשעת לבישה מתחיל המצוה. ושוב ציין דאמנם בספרו טורי אבן למס' חגיגה (דף ב' ע"ב תוד"ה לישא שפחה) מיישב דברי התוס' בהך סברא, דכיון דא"א לקיים מצות עשה דציצית אלא ע"י עיטוף הוי האי עיטוף התחלת המצוה והוי בעידנא, עי"ש בטו"א שהאריך בזה, אמנם לא ראה שכבר קדמהו בהך סברא בנימוקי הנ"ל בשם הרנב"ר, עכ"ד הנוב"י.

ובתו"ד כתב שם הנוב"י, בהך דמשמע בתוס' ביבמות כסברת הר"ן דגם התחלת המצוה דוחה ל"ת ממ"ש דעשה דציצית הוא לאחר שנתעטף כבר והל"ת דכלאים עובר מיד בשעת לבישה וכנ"ל, דאין לומר דלפי תירוץ התוס' באמת לא התיר הכתוב כלאים בציצית אלא שתחילה יתעטף בטלית ואחר העטיפה יקשור הציצית (של כלאים) ונמצא שקיום העשה ועקירת הלאו הוא בב"א, דמלבד שהוא דוחק לאוקמי קרא בהכי, אלא אפי' אין בו מועיל דהא א"א להטיל ולקשור בד' כנפות בב"א ומיד כשקושר הציצית הראשונה עובר על ל"ת דכלאים ועשה דמצות ציצית אינו מקיים עד שיגמור קשירת כל הד' כנפות, לכך בהכרח צ"ל דבכה"ג מקרי בעידנא כיון דא"א לגמור המצוה מבלי התחלתה ולכך מיד כשמתחיל להתעסק במצוה דול"ת, עי"ש.

ובשו"ת בית יצחק (או"ח סי' ה' אות ה') העיר על דבריו אלו דאמנם לשיטת הת"ק במנחות (דף כ"ח ע"א) דארבעה ציצית מצוה אחת הן ניהא דא"א לאוקמי קרא דכלאים בציצית בכה"ג שתחילה יתעטף בטלית ואחר העטיפה יקשור הציצית דאכתי לא סגי בכך שהרי א"א לקשור כל הד' כנפות בב"א. אבל לשיטת רבי ישמעאל דד' ציצית ד' מצוות הן, א"כ כיון דכל כנף הו"ל מצוה בפנ"ע שפיר י"ל דאחר שנתעטף תולה הציציות והו"ל קיום העשה ועקירת הלאו בב"א דהרי מיד בשעת קשירת הציצית הראשון מקיים מ"ע ורק בכה"ג דוחה ל"ת דהו"ל בעידנא ממש, עי"ש.

היוצלמ"ז דאליבא דרבי ישמעאל דציצית ד'

שריא רחמנא לגמרי (אפי' שלא במקום מצוה כגון בטלית שאולה או באשה דאינה חייבת במצוה), מהא דאי' ביבמות (דף צ' ע"ב) דאין בי"ד יכולין לעקור דבר מה"ת אלא בשב ואל תעשה, א"ל בעאי לאותובך ערל הזאה ואזמל סדין בציצית וכו' השתא דשנית לן שב ואל תעשה לא מיעקר הוא כולוהו נמי שוא"ת נינהו עי"ש, ובתוס' (ד"ה כולוהו) הקשו היכי הוי סדין בציצית שוא"ת הרי כי מיכסי בטלית דבר חיובא שאין בו ציצית עובר בידיים, ותירצו דבשעת עיטוף אכתי לא מחייב עד אחר שנתעטף ולאחר שנתעטף שוא"ת הוא, והקשו עוד דבברכות (דף ב' ע"א) משמע דכשהיה לבוש בכלאים ואין פושטין לא חשיב שב ואל תעשה אלא קום ועשה, ותירץ ר"י דשאני כלאים דהאיסור מיד בשעת לבישה שלבש אבל כאן לא מחייב עד לאחר שנתעטף, עכ"ד.

והשתא כיון דאיסור כלאים חל עליו מיד בשעת עטיפה ומ"ע דציצית לא חלה אלא לאחר שנתעטף, א"כ תיקשי הא דקי"ל דאין עדל"ת אלא אם הו"ל בעידנא דקא עקר לאו מקיים העשה, והרי אדרבה גבי כלאים בציצית הוא להיפוך, דהא בשעת עטיפה דמיעקר לאו דכלאים אכתי לא מקיים לעשה דציצית דליתא למצוותיה עד לאחר עיטוף, ומוכרח מזה דאמרינן כדברי ר"ת דהואיל ושרי כלאים בציצית במקום מצוה שריא נמי שלא במקום מצוה, ולכן שרי להתעטף בכלאים בציצית אף שאינו מקיים העשה בשעת עקירת הלאו דכבר הותרה לגמרי אפי' שלא במקום מצוה עי"ש.

אמנם בשו"ת נוב"י (מהדו"ת אהע"ז סי' קמ"א, בתשו' הר"ש) כתב בתו"ד שנעלם מהרב שאג"א דברי הנמוק"י הנ"ל, דלסברת הר"ן דכל התחלת המצוה דוחה ל"ת והו"ל בעידנא והיינו מפני שא"א לגמור המצוה בלתי התחלתה הו"ל בכלל מתעסק במ"ע, לפי"ז ה"ה נמי גבי עטיפה בטלית של כלאים בציצית דאף שאינו מקיים העשה עד אחר שנתעטף והלאו דכלאים עובר תיכף בשעת לבישה, אפי"ה מקרי זה בעידנא דמיעקר לאו מקיים העשה, דהא א"א לקיים מצות ציצית אם לא

מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים, א"ל הקב"ה למשה החזיר להן תשובה וכו' אמר לפניו רבש"ע תורה שאתה נותן לי מה כתיב בה וכו' לא יהיה לך אלהים אחרים בין עמים אתם שרויין שעובדין עבודת גלולים, שוב מה כתיב בה זכור את יום השבת לקדשו כלום אתם עושים מלאכה שאתם צריכין שבות, שוב מה כתיב בה לא תשא משא ומתן יש ביניכם, שוב מה כתיב בה כבד את אביך ואת אמך אב ואם יש לכם, שוב מה כתיב בה לא תרצח לא תנאף לא תגנוב קנאה יש ביניכם יצה"ר יש ביניכם, וכו', ויל"ב דמאי קסברי מלה"ש וכי לא ידעו שרוב מצוות התורה א"א לקיימן רק בעוה"ז בבעלי גוף חומרי, והיאך עלה על דעתם לקבל התורה, וי"ל דסברו דאע"פ שא"א להם לקיים המצוות הקשורים בענינים גשמיים, מ"מ הרי יתכן שיקיימו אותן המצוות שהם רוחניים, ולכך ביקשו לקבל אותם חלקי התורה דשייך קיומם גם בשמים ממעל, כגון מצוות אהבת ה' ויראת ה' ותלמוד תורה וכו'.

ובסנהדרין (דף ק"א ע"א) דרשו עה"פ (ישעיה ה, לד) לכן הרחיבה שאול נפשה ופערה פיה לבלי חק, אמר ריש לקיש למי שמשייר אפי' חוק אחד (פרש"י, למי שמשייר אפי' חוק אחד מלשומרו נידון בגיהנום), אמר ר' יוחנן לא ניחא למרייהו דלימא הכי, אלא למי שלא למד אפילו חוק אחד, עי"ש, וי"ל דמלה"ש סברו כר' יוחנן דכל מצוה ומצוה חשובה בפני עצמה וכדמוכח ממה שמקבלים עליה שבר, לכך רצו לקבל אותן מצוות דשייכו בהו, אבל משה רבינו השיבם כדעת ריש לקיש דצריך לקיים כל התורה כולה ותורת ה' תמימה, וכיון שאינם שייכים בכמה וכמה מצוות אינם יכולים לקבל את התורה, עי"ש.

ובמק"א אמר כ"ק אאדמו"ר זצלה"ה דפלוגתת ר"י ור"ל אם היו זכות גם כשמקיים מקצת מצות, תליא בפלוגתת ר' יאשיה ור' יונתן אם בעינן קרא לחלק ובלא"ה שניהם כאחד במשמע, או דכל אחד בפני עצמו משמע, דאי בכ"מ שניהם כאחד במשמע וצריך קרא לחלק צריך לקיים כל המצוות

מצוות הן אצ"ל כסברת הר"ן דהתחלת המצוה הו"ל בכלל בעידנא, די"ל דקרא מיירי בגווני דהוי בעידנא ממש דלאחר שנתעמף קושר הציצית וכנ"ל, אבל למ"ד דציצית מצוה אחת הן בהכרח לומר דגם התחלת עשיית המצוה הו"ל הו"ל בעידנא וכסברת הר"ן, דאל"כ לא משכחת עדל"ת בכלאים בציצית וכהוכחת הגוב"י הנ"ל, ודו"ק.

כבר הבאנו כמ"פ מש"כ בשו"ת חלקת השדה (בתשובה בריש הספר דף כ"ג ע"א) דהת"ק דרבי ישמעאל הוא רבי עקיבא דאיהו דס"ל דד' ציצית מצוה אחת הן, וכתב דנחלקו בפלוגתת רבי יאשיה ורבי יונתן אם לחלק צריך קרא ובלא"ה שניהם כאחד במשמע, או דכל אחד ואחד בפני עצמו במשמע עד שיפרט לך הכתוב יחדיו, דהנה אמרה תורה גדילים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך וגו' ואי נימא דבעינן קרא לחלק מסתבר לומר דכל הציצית מצוה אחת דמהיכי תיתי לחלקן לד' מצות, משא"כ א"א דלחלק לא צריך קרא י"ל דכל ציצית הוה מצוה בפנ"ע, ור"י ור"ע אולי לטעמייהו דפליגי בשבועות (דף כ"ז ע"א) גבי נשבע לבטל את המצוה אי לחלק צריך קרא, עי"ש ודפח"ח.

והנה יל"ד במאה"כ בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים וגו', למה הוצרך הכתוב לומר 'לצאת בני ישראל מארץ מצרים', הלא כבר נאמר החודש הזה לכם וגו' והיה די שיאמר בחודש השלישי ביום הזה וגו', ואכן בירושלמי ר"ה (פ"א ה"א) יליף מכאן שמונין לחדשים מיצי"מ, אבל לתלמוד דידן ילפינן לה בגמ' ר"ה (דף ז' ע"א) ממ"ש ראשון הוא לכם לחדשי השנה. ומה גם שהרי מעת יציאת מצרים לא עברו רק כמ"ה יום, ולא היה עדיין חודש השלישי מיציאת מצרים, אלא חודש השלישי מר"ח ניסן, שבו נקבע שהוא ראש חדשים.

ואפ"ל בדרך דרוש, ובהקדים מ"ש כ"ק אאדמו"ר זצלה"ה (דב"ת פר' אחרי גליון תת"ח, ומשם ביציב פתגם פר' שמיני) בהא דאחז"ל (שבת דף פ"ח ע"ב) בשעה שעלה משה למרום אמרו מלה"ש לפני הקב"ה רבש"ע מה לילוד אשה בינינו, א"ל לקבל תורה בא, אמרו לפניו חמדה גנוזה וכו' ה' אדנינו

בארץ תני הלך בשדה בין לארכה בין לרחבה קנה עד מקום שהלך כדברי רבי אליעזר, שהיה ר"א אומר הילוך קנה, וחכ"א לא קנה עד שיהלך לארכה ולרחבה, א"ר יעקב בן זבדי טעמיה דר"א קום התהלך בארץ וגו', (וכ"ה בב"ב דף ק' ע"א) וביפה תואר כתב דפליגי בפלוגתת ר' יאשיה ור' יונתן אם בעינן קרא לחלק, דלר' יאשיה דצריך קרא לחלק ובלא"ה משמע שניהם כאחד, א"כ כיון דא"ל השי"ת קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה בעינן שניהם דייקא ולא מהני כשהלך לארכה לחוד, משא"כ לר' יונתן דמשמע כל אחד בפני עצמו שפיר מהני בהלך לארכה או לרחבה לחוד.

וכתב עוד שם דאברהם לא מצינו בו שהלך רק לארכה ולא לרחבה עי"ש, ועפי"ז כתב בשמע יעקב למהר"י אלגאזי, (פר' בא דף רס"ט, וכ"ה בכסף נבחר סו"פ חי, ובלקט יוסף ערך אברהם אות א', וביושב אהלים פר' וירא דף מ"ה ע"א, ובפר' בשלח דף ק"ג ע"ב) דהא אם אר"י מוחזקת לנו מאבותינו תליא בפלוגתת ר' יאשיה ור' יונתן וריו"ג, דאי שניהם כאחד במשמע וצריך קרא לחלק א"כ לא הוי חזקה עד שילך לארכה ולרחבה, וממילא כיון שלא הלך אברהם רק לארכה לא קנה את הארץ, אך אם כל אחד ואחד בפנ"ע משמע ולא צריך קרא לחלק א"כ גם בהלך לארכה לחוד ג"כ הוי חזקה ושפיר קנה אברהם את הארץ ומוחזקת לנו מאבותינו.

מעתה יומתק דכאשר פתח הכתוב בפרשת מתן תורה, רמזה התורה הטעם דניתנה התורה לבני ישראל והלא מלאכי השרת טענו תנה הודך על השמים, לכן התחיל הכתוב לומר בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים, רצ"ל דמוכח ממה שיצאו ממצרים דשנות הגלות נימנו כבר מלידת יצחק והיינו משום שהיו בארץ לא להם, דאר"י לא היתה מוחזקת לאבותינו משום דאברהם אבינו לא הלך אלא לארכה בלבד ולחלק צריך קרא. ומעתה דלחלק צריך קרא א"כ צריך לקיים כל המצוות כולם, ובכך לא היו מלאכי השרת ראויים לקבל את התורה לפיכך זכו בה בני ישראל. עד"ז יפורש מאה"כ (ג, יא) ויאמר משה אל

כולם, אבל אי לא בעינן קרא לחלק דכל אחד בפנ"ע במשמע הו"ל זכות גם בקיים מקצת מצוות, (עיין יציב פתגם פר' בחקותי).

ומה נחמד לבאר בזה מה שהקדימו בני"ל לומר נעשה לנשמע, שכבר שאל הצדוקי ואמר עמא פזיזא וכו' (שבת דף פ"ח ע"א), וי"ל דאם היו אומרים נשמע ונעשה היה מתפרש שישמע כל א' וא' כפי כוחו ואפשרותו, ולפי מה שיהא בידו יקיים ויעשה, אולם אם היו מקבלים התורה באופן כזה, היה מתעורר טענת מלה"ש שבאופן זה גם הם יכולים לקבל התורה ולקיימה ככל שאפשר בידם לעשותה, על כן התחכמו בני"ל והקדימו לומר 'בל' אשר דבר ה' נעשה, כלומר, שיקיימו את כל התורה כולה בלי שיוור כלל, ובגין כך ונשמע נזכה אנחנו לקבל התורה, לאפוקי ממלאכי עליון שאינם בכלל 'כל אשר דבר ה' נעשה', שהרי א"א להם לקיים את כל התורה כולה, על כן אינם בונשמע ולא יזכו לקבל את התורה.

נודע מש"כ המפ"ו דמה שיצאו ממצרים קודם שנשלם גזירת כי גר יהיו זרעך וגו' ארבע מאות שנה, משום דחשבון השנים התחיל מלידת יצחק דמשעה שנולד היה ראוי ליקרא כי גר יהיה זרעך (עי' רש"י בראשית טו, יג), והוא ממדרש שוח"ט (תהילים י"ח) א"ר שמואל לפי שהיה הקב"ה מפתה את משה כל שבעת ימי הסנה שילך בשליחותו וכו', אמר להקב"ה רבון העולם כבר חשבתיו מה שאמרת לאברהם אבינו בין הבתרים ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה, ועדיין לא נשלמו ולא עשו שם אלא מאתים ועשר, א"ל הקב"ה לא כמו שאתה מחשב לעצמך, שמיום שנולד יצחק הקדמתי להם הקץ ודלגתי אותו וכו' וכבר נשלם עי"ש, אלא דדב"ז ניחא רק אם אר"י עדיין לא היתה מוחזקת לאבותינו, דאז שפיר קרינן ביה באותו זמן כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם, אבל אם אר"י כבר היתה מוחזקת לאבותינו, ליכא למימר שמאותו שעה התחיל גזירת הגלות, דהרי היו בארצם שלהם וכמ"ש המפ"ו.

והנה במדרש (ב"ר פמ"א י') עה"פ קום התהלך

מעיתה יבואר שייכות שאלת המדרש דכיון דאמה"כ בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים, דלכן נאמר לצאת בני ישראל מארץ מצרים למען נדע שכדין היו בני"א ראויים לקבל התורה ולא מלה"ש, ושמעינן לה מהא דנשלם זמן הגלות בצאתם ממצרים, והיינו משום דלחלק צריך קרא, ולכן רק בני"א היו ראויים לקבל התורה כי רק הם יכולים לקיים כל המצוות.

נמצא דמוכח מהאי קרא דלחלק צריך קרא ובלא"ה שניהם כאחד במשמע, ומינה דד' ציצית מצוה אחת הם, מעתה מוכרח דעדל"ת גם כשאינו בעידנא ממש, דהרי הלאו דכלאים עובר מיד ומצוות ציצית אינו אלא אחר העיטוף, ואין לומר דקושר הציצית אחר שלובש הטלית דלא יתכן לקשור כל הד' ציצית בב"א, ובהכרח דעדל"ת גם כשאינו בעידנא ממש, ושמעינן מינה דגם ההכשר וההכנה לקיום המצוה הו"ל בכלל המצוה, וי"ל דה"ה לגבי לימוד תורה דמותר להתחיל ללמוד גם שלא לשמה, כי ע"י התחלת לימוד שלא לשמה יזכה אח"כ להגיע שיעסוק בתורה לשמה.

מעתה מסתבר דמותר להתרפאות בדברי תורה, כי אף שאינו לימוד תורה לשמה, מ"מ אח"כ יבוא ללמוד תורה לשמה, נמצא דאין צורך לחלל את השבת כדי להתרפאות כי אפשר להרפא ע"י עמל התורה, לזה נתעורר לשאול החושש בפיו מהו שיהא מותר לרפאותו בשבת, ודו"ק.

התורה היה עה"פ בפרשתן (שמות יח, ה) ויבוא יתרו חותן משה ואשתו ובניו אל משה אל המדבר אשר הוא חונה שם הר האלקים. וברש"י, אל המדבר, אף אנו יודעין שבמדבר היה, אלא בשבחו של יתרו דבר הכתוב, שהיה יושב בכבודו של עולם, ונדבו לבו לצאת אל המדבר מקום תוהו לשמוע דברי תורה.

ובבעל הטורים דבמסורה ב"פ חונה, חדא הכא, ואידך (תהלים לד, ח) חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם, יעו"ש מה שביאר לדרכו, והתוה"ק כפטיש יפוצץ סלע.

האלקים מי אנכי כי אלך אל פרעה וכי אוציא את בני ישראל ממצרים, ויאמר כי אהיה עמך וזה לך האות כי אנכי שלחתיך בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלוקים על ההר הזה. דמשה רבנו תמה היאך יוציאם הרי עדיין לא נשלם גזירת הגלות, והשיב לו השי"ת דכבר התחילו שנות הגזירה מלידת יצחק, דהיו בארץ לא להם דאברהם אבינו לא היה לו קנין בארץ, וזה שאמר וזה לך האות שאכן התחיל חשבון השנים מאותה שעה, שהרי בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלוקים על ההר הזה, שיינתן התורה לבני"א ומלה"ש ידחו משום שצריך לקיים כל המצוות כולם, מה שא"א למלאה"ש, והיינו כיון דלחלק צריך קרא דבלא"ה הכל כאחד במשמע, ומינה דלא זכה אברהם אבינו בארץ כיון שלא הלך לארכה ולרחבה, וא"כ שפיר נמנו אותם השנים בכלל ארץ לא להם וכבר ראויים ליגאל.

עפי"ז יומתק מה דאי' במד"ר (וקצת מזה אי' בש"ס דידן בשבת שם) עה"פ (שיה"ש ב, ג) כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחכי, רבי אחא ברבי זעירא אמר חורי מה תפוח זה ניצו קודם לעליו כך ישראל בסיני הקדימו עשייה לשמיעה שנא' נעשה ונשמע וכו', ואימתי קבלו אותה בחדש השלישי לצאת בני ישראל. ויש להבין מה דמסיים ואימתי קבלו אותה בחדש השלישי.

ולהאמור יבואר, דהרי הא דהקדימו נעשה לנשמע, היה לרמוז שבדין הוא שהם יקבלו התורה ולא מלה"ש, דהרי הם יקיימו כל התורה בלי שיוור, לאפוקי ממלאכי השרת שא"א להם לקיים את כל המצוות, אלא דמנין שצריך לקיים כל המצוות, אולם ממ"ש לצאת בני"א מארץ מצרים דהיינו דשפיר נשלם הזמן, יען דאברהם אבינו לא זכה בארץ דצריך קרא לחלק וכנ"ל, מכך שמעינן דרק בני"א הם שראויים לקבל התורה, וז"ש המדרש כתפוח וגו' שהקדימו נעשה לנשמע, ודאתינן מהא דכתיב בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים, דמזה ידעינן שנשלם הזמן כי לחלק צ"ק, ובגין כך זכו הם לקבל התורה.

ולאחריו ה"ה הוא אותיות ד"ו, וגבולי אות רי"ש הוא אותיות ק"ש, וביחד המה קוד"ש, וזהו הגבל החר וקדשתו, יעו"ש בדבה"ק.

ואפ"ל דאמר השי"ת למרע"ה שילמד את בני ישראל דלא כל אחד יכול לזכות לקנין התורה, רק מי שהוא מתנהג ביראה ובקדושה כראוי, וזהו שאמר הגבל את החר מי שחפץ לעלות בהר ה' להדבק באמת בתורה, וכאשר רמו בבעה"ט 'את החר' בגימטריא תור"ה, יש לכך הגבלה אשר צריך להיות בבחי' וקדשתו.

והנה לבא לדרכת יראת ה' כראוי אי אפשר אלא על ידי רב ומורה דרך שילמוד ממנו הדרך ילך בה והמעשה אשר יעשה, כפי שדרש דרש כ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע בשיעור חורש"י שנדפס עתה בשבוע זה (בגליונות הדברי תורה היו"ל מדי שבת בשבתו), יעו"ש.

כן נודע מאמר הצדיקים (ראה בעל שם טוב, פר' עקב; תולדות יעקב יוסף, פר' תולדות; מאור ושמש, פר' תשא, עה"פ וירא העם; פר' וזאת הברכה, ד"ה א"י ולכל היד) לבאר מ"ד בגמ' (ברכות דף ל"ג ע"ב) עה"פ (דברים י, יב) ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל ממך כי אם ליראה וגו' וקפריך אטו יראה מילתא זותרתא היא, ומשני הן לגבי משה מילתא זותרתא היא, דהיינו שכל הקרב והמסתופף בצילו של משה בצל הצדיקים, בניקל יוכל לזכות לבוא אל היראה, ואצלם השגת יראת שמים דבר קטן, ועל ידי קבלת עול מלכות שמים יזכו ותהא חכמתם מתקיימת ויהיה להם חלק בתורה הק'.

לכן כאשר עלה על דעתו של יתרו להתגייר וללמוד תורה הבין כי לא יתכן שיזכה לכך בארצו, כי מי ילמדנו שם ענייני יראה ועבודת ה', לכך ויבוא יתרו אל המדבר אשר הוא חונה שם, שבא להיות במחיצתו של הצדיק משה רבינו, ובא אל הר האלקים לזכות לאותה יראה שזכו לה ישראל בהר סיני, ועזב את ארצו אף שהיה יושב בכבודו של עולם, דאע"פ שהיה יכול להיות חכם בתורה גם בביתו, מ"מ ידע דראשית חכמה הוא יראת ה' לכן בחר להגיע אל משה שילמדנו דרך ה' כי חונה מלאך ה' סביב ליראיו רצ"ל כשהוא חונה במחיצת הצדיקים מלאכי עליון אז מובטח הוא שיחלץ מיצר

ואפשר לבאר בזה, דהתורה"ק מלמדנו יסוד גדול בקניין התורה. דהנה יתרו חשקה נפשו להתגייר וללמוד תורת ה', אך מדוע היה צריך לעקור מביתו ולעזוב את ארצו אל עם הנודד במדבר כדי ללמוד שם תורה, והלא היה יכול להשאר בארצו וללמוד התורה שם, כי אפשר שהיה מוצא אחד כזה שיודע התורה כפי שקבלו אבותיו שהיו חיים בעולם בזמן שם ועבר והאבות הק', שכולם היו זקנים ויושבים בישיבה ולימדו תורה לרבים כדאי' בילקוט (פר' חיי, רמז ק"ד) רבי חמא בר חנינא אמר מימיהם של אבותינו לא פסקה ישיבה מהם וכו' אברהם זקן ויושב בישיבה היה שנא' ואברהם זקן, יצחק אבינו זקן ויושב בישיבה היה שנא' ויהי כי זקן יצחק, יעקב אבינו זקן ויושב בישיבה היה שנא' ועיני ישראל כברו מזקן. והיה יתרו יכול ללמוד מהם.

ואולם כבר אמר המשורר האלקי (תהלים קיא, י) ראשית חכמה יראת ה', הכתוב מלמדנו דאמנם יכול כל אדם ללמוד תורה, כי תורה מונחת בקרן זווית וכל הרוצה ליטלה יבוא ויטלה (קידושין דף ס"ו ע"ב), ואף גוי אין לו מניעה מלפתוח הספר ולנסות להבין דברי תורה, אך לזכות באמת להשיג קנין התורה ולהשכיל בה ושהתורה תתיישב בקרבו, זהו רק למי שהוא ירא שמים ומתנהג בקדושה ובטהרה, שאז הוא זוכה לקנות התורה הק' ושיהיה לו חלק בה. וזה לא יתכן בגויי הארצות ההולכים אחר תאוותיהם, שאמנם יכולים הם להשתלם בתורה אך אין זה לימוד תורה באמת כי אם כמדע וכלימוד כל שאר חכמות תבל אצלם.

ומהאי טעמא לא היה המשך לכל אותם שלמדו תורה אצל האבות הק', יען כי צאצאיהם השחיתו דרכם ולא הלכו בדרך הישרה, ורק בשבעים נפש ירדו אבותינו למצרים יוצאי ירך האבות הק' שהתהלכו בדרך אבותם להקדים יראת ה' ללימוד התורה התורה נתקיים בהם, אבל צאצאי עבדי אבות יצאו מן הכלל ולא נשאר התורה אצלם.

ויש לבאר בזה מש"כ הגה"ק החתם סופר זי"ע (דרשות שבועות, שנת תקס"א) ברמז הפסוק (שמות יט, כג) הגבל את החר וקדשתו, כי גבולי הה"ר המה קודש, פי' כי אותיות הסמוכות לאות ה' מלפניו

הרע, וידע וילמד מרבו דרכי מלחמת היצר איך להתגבר עליו, ואז התורה תתיישב בקרבנו.

*

ויש לפרש עוד ברמז המסורה, שבא ללמדנו שלעולם אל יתייאש אדם מן התורה לאמר הן אנכי איש נטול הכשרונות ואין אני מסוגל להיות ת"ח באמת, כי הננו קשה הבנה קשה לשמוע ומהיר לאבד, ואין התורה אלא נחלת המוכשרים בלבד, שניחנו בדעת ושכל טוב ובזכרון מופלא. והאמת כי ח"ו מלומר כך, שהרי לכל אחד ואחד מבני ישראל יש לו חלק בתורה, וכבר אמרו חז"ל שלכן ניתנה התורה במדבר להורות שכל אחד יכול לזכות לחלק בתורה כמדבר שהוא הפקר לכל, וכל אחד יכול ללכת שמה ואין מונע בעדו.

וכן מפורש במדרש תנחומא (פר' ויקהל), ולמה נתנה התורה במדבר, לומר מה המדבר מופקר לכל בני אדם, אף דברי תורה מופקדין לכל מי שירצה ללמוד. שלא יהא אדם אומר אני בן תורה ותורה נתונה לי ולאבותי ואתה ואבותיך לא הייתם בני תורה אלא אבותיך גרים היו, לכך כתיב (דברים לג, ד) מורשה קהלת יעקב, לכל מי שמתקהל ביעקב אפי' הגרים שעוסקין בתורה שקולים הם ככהן גדול, שנאמר (ויקרא יח, ה) אשר יעשה אותם האדם וחי בהם אני ה' אלוקיכם, כהן ולוי וישראל לא נאמר אלא אדם, עכ"ל המדרש.

הרי דברי חז"ל מאירים ומחזקים אותנו ביותר, שהרי הזכירו בפירוש שאפילו הגרים שהיו גויים גמורים באפשרותם לזכות לתורה אם יתעוררו באמת, כל שכן וק"ו בן בנו של ק"ו למי שהוא מזרע אברהם יצחק ויעקב שבוודאי שהוא בכלל מורשה קהילת יעקב, ויש לו חלק בתורה הק', וכמרומו בנוטריקון שם ישראל, שהוא עולה יש ש'ישים ר'יבוא א'ותיות ל'תורה (מגלה עמוקות, פר' ואתחנן, אופן קפו), לומר כי התורה מכוון כנגד שישים ריבוא נשמות מישראל, ולכל אחד ואחד יש לו אות ושורש בתורה שיוכל עי"ז להבין ולהשכיל בתורה.

ויש לבאר דהמדרש מפרש דזה הטעם שניתנה התורה במדבר, כי אם היו נכנסין מיד לאר"י והיתה ניתנת התורה בארץ ישראל, היה עולה על הדעת כי

רק עם בני ישראל שיש להם חלק בארץ רק להם בלבד ניתנה התורה, ורק הם יכולים להשיג את חכמת התורה, וזה ע"ד מה שנאמר ויתן להם ארצות גוים וגו' בעבור ישמרו חוקיו ותורותיו ינצורו, אבל הגרים שאין להם חלק בארץ אינם שייכים בקנין התורה, על כן לאפוקי משבשתא דא ניתנה התורה במדבר שהוא מקום הפקר, למען ידעו כי כל מי שירצה לקבל ע"ע עול מלכות שמים יכול לזכות לקנין התורה, והן הן המשך דברי המדרש תנחומא, והבן.

וזהו שאמרה תורה ויבוא יתרו חותן משה ואשתו ובניו אל משה אל המדבר, רצ"ל דהיאך עלה בדעתו שיקבלוהו, עז"א אל המדבר שלמד יתרו ממה שניתנה תורה במדבר ולא בארץ, כדי להורות שגם הגר שאין לו חלק בארץ מ"מ יכול לזכות לתורה, וכאשר התבאר בפירוש בדברי המדרש הנ"ל, דאפילו הגרים שעוסקים בתורה שקולים הם ככהן גדול, ולמדו זאת מיתרו שמהיותו כהן מדין כהן לעבודה זרה בא והתגייר ועסק בתורה, עד שייתר פרשה אחת בתורה.

וזהו דבר המסורה, ויבוא אל המדבר אשר הוא חונה שם, וכאמור שיתרו הבין ענין זה ממה שניתנה התורה במדבר, להראות כי כל אחד יכול לזכות לחלק בתורה הק', כאשר חונה מלאך ה' סביב ליראיו וכנ"ל שיקבל עליו יראת שמים, שעל ידי כן כל אחד ואחד יכול להשיג חכמת התורה. וזהו שמלמדנו פרשה זו, שאין להתייאש כלל בשום אופן, כי כאשר יקבל האדם על עצמו עול תורה ועול מלכות שמים יזכה לאור התורה וכאמור, והבן.

יום שב"ק

תפילת שחרית התפלל לפני העמוד - הרה"ג ר' מנחם לוי ר"מ בישיבה"ק לצעירים שפע חיים באלעד. בעליות התכבדו, כהן - החתן החבר מאיר נפתלי צבי בינדר נ"י, לוי - העסקן הוטיק הרה"ח ר' הערשל לאווי הי"ו מבארא פארק, שלישי - החתן ישראל נ"י בן הרה"ג ר' אהרן שמואל שטראה מאנטווערפן, רביעי - החתן יקותיאל יהודה וינברג נ"י, חמישי - החתן מורנו אשר אייזנבך נ"י, שישי - קבלת התורה - מרן שליט"א, שביעי - הרה"ח ר' יחזקאל רוזנברג ראש הקהל דקהלתנו הק' ביוניאן סיטי, אחרון - הרה"ג רבי שמואל ייגר שליט"א דומו"צ בבי"ד נתניה

לדיני ממונות ורא"כ חושן משפט במרכז התורה, מפטיר - הרה"ח ר' אפרים בלומענברג מבארא פארק, הגבה - הרה"ח ר' חיים שאטן מפעיה"ק, גלילה - הרה"ח ר' אלחנן וינברג מחיפה.

אח"כ הכריז הרה"ח ר' בערל שטמר הי"ו ליד בימת הקריאה: היו נכונים! התייצבו! בפקודת הקודש על כל הקהל הקדוש בכל אתר ואתר להשתתף בכינוסים שיתקיימו בכל עיר ועיר נגד פגעי הטכנולוגיה, ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש. תפילת מוסף לפני העמוד התפלל - הרה"ג ר' אריה יהודה בלומנטל מנה"ר בישיבה"ק.

התורה בשוה"ט דעתיקא קדישא היה עה"פ בפרשתן (שמות יח, א) וישמע יתרו כהן מדין חותן משה את כל אשר עשה אלוקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים. וברש"י מה שמועה שמע ובא קריעת ים סוף ומלחמת עמלק (והוא מגמ' זכחים דף קט"ז ע"א). וכבר האריכו המפ"ו לבאר בזה, הלא הכתוב מפרש דבריו היטב, כי שמע את כל אשר עשה ה' למצרים וכי הוציא את ישראל ממצרים.

ואפ"ל בהקדם מש"כ בייטב לב (פר' בא עה"פ החודש הזה לכם וגו', אות ז') לפרש מאה"כ (בראשית כו, ג-ה) כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות האל והקימותי את השבועה אשר נשבעתי לאברהם אביך וגו' עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתו וגו', פרש"י גזירות להרחקה על אוהרות שבתורה, כגון שניות לעריות ושבות לשבת. ובמזרחי דדייק ליה מהא דאי' ביבמות (דף כ"א ע"א) רמז לשניות מנין שנא' (ויקרא כב, ט) ושמרו את משמרתו, עשו משמרת למשמרתו עיי"ש. מצותי חקותי ותורותי, להביא תורה שבע"פ וכו'. ויל"פ דהנה שחר מצוה בהאי עלמא ליכא (קידושין לט ע"ב), אולם אי' בשבט מישראל (תהלים פרק א' ופרק ס"ב) דרק על גוף המצות שכ"מ בהע"ל, אבל על הגדרים וסייגים שהוסיפו חכמים משמרת לתורה ע"ז מקבלים שכר גם בעוה"ג, וז"ש (דברים ה, א) ועתה ישראל שמע אל החקים ואל המשפטים אשר אנכי (דייקא) מלמד אתכם (היום), הגדרים והסייגים, למען תחיו בעוה"ז, וז"ש (תהלים סב, יב-יג) אחת דבר אלקים היינו תושב"כ, שתים זו שמעתי זו תושבע"פ, (ע"ד דאי' בזהר דמ"ש ונשמע קאי על דברי חכמים), כי עוז לאלקים, ומפני מה לא נאמרו גם הגדרים וסייגים בתורה עז"א

ולך א' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו תיכף, עיי"ש. וז"ש כי לך וגו' אתן את כל הארצות האל שהוא שכר עולם הזה, עז"א עקב אשר שמע אברהם בקולי וגו' וישמור משמרתו הגדרים וסייגים שע"ז מגיע שכר גם בעוה"ז.

ועד"ז יש ליתן טוב טעם על מה שיצאו ממצרים קודם זמנם, כי ידוע דכתיב ה' צלך (תהלים קכא, ה), ובמדה שאדם מודד מודדין לו (מגילה יב ע"ב), לכך ע"י שראה הקב"ה שעתידין בני"י לעשות משמרת לתורה גדרים וסייגים והוספות קודם זמן, כגון להוסיף מחול על הקודש בשבתות וימים טובים שהוא מדברי סופרים לכמה פוסקים, ולאסור אכילת חמץ קודם שיש, ולפרוש סמוך לוסתה, שכל זה סייג מדברי סופרים כאלו כבר הגיע זמנו, כמו"כ הקדים הקב"ה לגאלינו קודם זמנו וכאלו כבר הגיע זמנו.

וז"ש (תהלים קה, מב), כי זכר את דבר קדשו את אברהם עבדו, רצ"ל זכר את דבר קדשו הם הגדרים וסייגים שהן איסורי קדושה מדברי חכמים שקיימם א"א, עיד"ז ויוציא עמו בששון וגו', ויתן להם ארצות גוים וגו' בעבור כי גם הם ישמרו חקיו, שיעשו משמרת וסייגים לחקיו, ותורותיו, תרתי משמע בכתב ובפה, ינצורו, דכל ההולך בדרכי אבות הקב"ה מתקומם עליו בזכות אבות, וכאמור שזה שעמדה להם לצאת ממצרים ולנחול את הארץ, ועי"ש מה שהאריך בענין זה בדברים מתוקים.

עד"ז פירש היט"ל בפרשתן מאה"כ אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים וגו' ועתה אם שמוע תשמעו בקולי וגו', ותו"ד דהנה כאמור עיקר יציאת ישראל ממצרים היה בזכות שישמרו תושבע"פ, וז"ש (יג, ח"ט) והגדת לבנך וגו' למען תהיה תורת ה' בפיך דייקא היינו התורה שבעל פה. וז"ש אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים, שיצאו קודם הזמן בזכות שתשמרו תושבע"פ, על כן ועתה אם שמוע תשמעו בקולי דייקא, היינו הנאמר בתורה שבע"פ, וגם ושמרתם את בריתי שתעשו משמרת וסייגים לתורתו, בכך והייתם לי סגולה וגו' וכו' עי"ש.

עוד נקדים מש"כ ביט"ל בסו"פ בשלח לפרש מאה"כ ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים וגו', ואחז"ל שרפו ידיהם מהתורה, ויל"ד דהול"ל שרפו

מה שמועה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק. ונלאו כל חכמי לב להבין דברי חז"ל על בוריים, כי הלא הכתוב מפרש דבריו היטב, כי שמע את כל אשר עשה ה' למצרים וכי הוציא את ישראל ממצרים, ומה היה קשה לחז"ל מה שמע לבוא, ומה שתירצו ששמע קריעת ים סוף ומלחמת עמלק.

להלן בפרשת קבלת התורה (שמות כ, א-ב) וידבר אלוקים את כל הדברים האלה לאמר, אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים. ונודע התמיהה (ראה רמב"ן, חזקוני, על אחר) מה שנקט דייקא 'אשר הוצאתיך', והלא הבוכ"ע בטרם כל יציר נברא, והוא אשר ברא עולם ומלואו ומחיה את כל היצורים, הנבראים, והוא לכדו מהוה ומחיה את כל היצורים, ויותר היה לו למינקט 'אנכי ה' אלוקיך אשר בראתיך', שהוא פעל ברא ועשה הכל.

ונקדים מדברי הגמ' (מנחות דף כ"ט ע"ב) עה"פ (ישעיה כו, ד) כי ב"ה ה' צור עולמים, אלו שני עולמות שברא הקב"ה אחד בה"י ואחד ביו"ד וכו', ומפני מה נברא העולם הזה בה"י מפני שדומה לאכסדרא שכל הרוצה לצאת יצא, ומ"ט תליא כרעיה דאי הדר בתשובה מעיילי ליה, ולייעול בהך, לא מסתייעא מילתא וכו'.

- הבחירה ביד האדם להכיר במלכות שמים -
יש לומר בביאור דברי חז"ל, שכאשר רואה האדם את מעשי השי"ת, - ואין דברינו מעולם העליון שבוה אין לנו קצה של השגה, אלא אפילו בזה העולם, העולם הגשמי והחומרי, - הרי שלב האדם מתפעל בקרבו לומר 'מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית', וכמאמר הכתוב (תהלים ה, ד) כי אראה שמך מעשה אצבעותיך ירח וכוכבים אשר כוננתה, וכאשר רואים את שלימות הבריאה, שמים וארץ כוכבים במסילותם, גלגלי המזלות וגלגלי המערכה, וכל התנהלות ומהלך העולם בכל עניניו, והיאך שכל הבריאה תלוי אחד בשני, שיש שייכות בין כל היצירה, וכל עולם ודבר ניוון ויונק ומקבל כח מרעהו, ביבשה ובימים, בישוב ומדבריות, הרי שמאליו בוקע הקריאה לכל מי שיש מעט שכל ומה בקדקדו לומר מי ברא כל אלה, שרק השי"ת פעל ועשה כל זאת. רק השוטים והטפשים ומטורפים ממש, אשר

עצמן מהתורה ומה זה שרפו ידיהם וכו'. ותו"ד דהנה אחז"ל דבמתן תורה כפה הקב"ה ההר כגיגית וכו', ומבואר במד"ת (פר' נח סי' ג) שהתושב"כ קבלו ברצון והכפיה היתה על התורה שבע"פ עי"ש, והנה דברי חכמים מכונים בשם 'ידים לתורה' (ע"ד דאי' בעירונין דף כ"א ע"ב ששלמה עשה אזנים לתורה, ופרש"י שע"י גזירותיו אוזנין ישראל התורה כדרך שנוח לאחוז הכלי שיש לו בית יד), וזש"ה ויבא עמלק וילחם עם ישראל, בשביל שרפו ידיהם מן התורה, הכוונה שרפו ידיהם מלשמור גזירות חכמים שהם ידים לתורה. עי"ש דבריו הנחמדים בביאור הכתוב.

ומעתה יבואר כי בתחילה סבר יתרו דיוכל להתגייר במקומו ויעסוק בלימוד התורה שבכתב, ואין צריך שיטריח עצמו לבוא המדברה אל משה, ברם כאשר שמע ענין קריעת ים סוף וכי הוציא הקב"ה את ישראל ממצרים טרם נשלם הזמן, והיינו בזכות שישמרו תורה שבעל פה כנ"ל, וכן נמי ענין מלחמת עמלק, שעל כן גברה עליהם ידי עמלק הרשעים בגין שנתרשלו מלקיים דברי חכמים ולעסוק בתורה שבע"פ, מכך הבין דלא סגי בתושב"כ לבד, ובהכרח לו לבוא אל משה וחכמי ישראל שילמדנו את התורה שבע"פ אשר נאסר לכתבה, על כן אחר ששמע יתרו כל זה הגיע אל משה אל המדבר, והבין.

בעליות בתפילת מנחה התכבדו, כהן - הרה"ח ר' יעקב אריה שווארץ ממאנשעסטער, לוי - הר"ר נח לאווי מב"ב, שלישי - הרה"ח ר' יוסף יצחק רייך מאנטווערפן, גלילה - הרב מאיר נתן וייכברויט מראשי החבורות בבארא פארק.
בזמירות בשוה"ט התכבדו, ברוך א"ל עליון - הרה"ח ר' ישראל משה מנדל מפעיה"ק, דרור יקרא - הרה"ג ר' חיים יהודה אייזנבך ר"מ בישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק, שבת היום - הרה"ח ר' מרדכי שמואל זילבר מאלעד.
לפני אמירת התורה, זימרו ניגון התעוררות מהרה"ק מזלאטשוב זי"ע.

התורה בעידן רעוא דרעוין היה עה"פ בפרשתן (שמות יח, א) וישמע יתרו כהן מדין חותן משה את כל אשר עשה אלוקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים. וברש"י וישמע יתרו,

- הבחירה ניתנה רק ביד בני אדם ולא למלאכים
ובעלי חיים -

האדם לא נוצר ונברא לא כמלאכי השרת, ולא כבהמה וחיות ושאר יצורים, כי המלאכים נבראו כולם בשלימותם, ומיני עת בריאתם המה אופנים ושרפים וחיות הקודש בקדושה ובטהרה, וכל כולם רוחני, ומזומנים הם לעשות באימה ובריאה רצון קונייהם. מאידך גם הבהמה והחיה ושאר יצורים, שאף שהמה במדרגה פחותה, אך מכירים ויודעים במלכות השי"ת, וכידוע שכל היצורים אומרים שירה להשי"ת הבורא ומנהיג, ורק האדם נברא יחיד, שהכל תלוי בו, לידע ולהשריש בקרב לבו להכיר במי שאמר והיה העולם.

בבחי' זו הרי שהאדם הוא פחות מבעלי חיים, שכל הברואים אף שאין בהם דעת והבנה, אך מכל מקום בהמות וחיות רגים ורמשים ניתן להם משמים די מחסורם אשר יחסר להם, ויודעים ומכירים שיש בורא ומנהיג לבירה, וזה מושרש בטבעם להכיר ולידע כי ה' מושל בעולם. לא כן האדם שנברא במדרגה פחותה מהם, ובטבעו אינו יודע ומשיג מאומה, אלא הכל תלוי בעבודתו ובבחירתו.

- 'נעשה אדם' - שעל האדם להשלים עצמו -

ובענין הזה האריך החכם מהר"י אלכו בספר העיקרים (מאמר ג, פרק ב) לדקדק מפני מה ביצירת כל הבעלי חיים נאמר בהן כי טוב, וביצירת האדם לא נאמר כי טוב. ותי', דהנה כל יצירי כפיו של השי"ת נבראו בשלימותם, ותיכף בשעת יצירתם מושלמים המה ואין להם מה להוסיף לעצמם בעניני רוחניות, ולזה נאמר ביצירתם כי טוב, לרמז כי עם מציאותם מיד נשלם הטובות שאפשר שיהיה בהם.

אבל ביצירת האדם לא נאמר כי טוב, להורות כי הטובות המכוון באדם אינו הטוב המכוון בשאר הבעלי חיים שהיא שלמות המציאות, אבל יקוה שיגיע ממנו טובות אחר יותר נכבד, ולא יגיע עם מציאותו מיד, רק אחר שיעמול ויתייגע, אז יגיע אל שלמות המכוון בו שהוא שלמות התכלית, והאדם על מנת להשלים עצמו, צריך הוא לעשות פעולות בגופו, כי האדם נוצר רק בכח גולמי ועדיין לא הושלם בריאתו, וכמו שנאמר (איוב יא, יב) ועיר פרא

כמותם יש מליוני גוים ימש"ו אפיקורסים ומינים שמדמים לומר כי העולם נוצר מאליו, וחוקרים ובוחנים לומר כיצד נוצר כל דבר מאליו. ומחשבה זו יש בה טירוף הדעת ממש, כי כל מי שיש לו מעט שכל ודיעה רואה בחוש כי הינם חסרי דעת ולב, שהרי אפילו דבר דומם ללא רוח ונשמה אינו מתהווה לבד, ובוודאי שכל הבריאה כולה אינה יכולה להתהוות מאליו, ובוודאי שהכל מעשה אלוקינו.

ואת זאת עשה אלוקים מיד בבריאת העולם, בבחי' הכתוב (קהלת ז, יד) זה לעומת זה עשה האלוקים, שהאיש אשר יחפש ויתור וירצה להכיר במלכות השי"ת ויקבל על עצמו עול מלכות שמים, בהשתדלות ומחשבה להתקרב לעבודתו ית"ש, יכיר וידע שיש בורא ומנהיג לבירה, והוא הינו היוצר כל שברא ופעל הכל.

אך האדם שאינו חפץ לקבל עליו עול מלכות שמים, כי אם להיות מופקר בפריקת עול, שוב אינו רואה ומכיר במלכותו ית"ש, ומדמה לומר שכל הבריאה הוא טבע אשר מאליו נוצר ונברא, כי כאמור זה לעומת זה עשה האלוקים מיד בבריאה, שלמרות שניכר בחוש מי ברא כל אלה, יכול האדם לבוא למדרגה פחותה ושפלה עד למאוד, נמוך יותר מבהמה ובעלי חיים, והמה נראים כאנשים רגילים, ולא כמטורפים וחסרי דעת כי אם חכמים ומלומדים, והם מוכיחים במדע וכיוצ"ב כי העולם נוצר מאליו. אולם באמת המה חסרי לב ודעה בעליל. ואין זאת אלא כי מן השמים נתנו הבחירה ביד האדם והבא ליטמא פותחין לו, ומי שחפץ לחיות ולהיות שקוע בווהמא ובטומאה, לא יכיר ולא יראה מפעלות ה', עיניים להם ולא יראו אזנים להם ולא ישמעו, ואין להם דעה ובינה להבין ולהשכיל זאת.

כן יהיה עד לתיקון העולם בשלימות, עת אשר יקויים היעוד (יחזקאל לח, כג) והתגדלתי והתקדשתי לעיני העמים, שאז יכירו וידעו הכל באדון עולם אשר מלך וברא כל, אך העולם הגשמי נברא בה"א ויש בו פתח פתוח וכל הרוצה לצאת יצא, ומי שאינו חפץ להאמין במלכותו ית"ש, אינו מוכרח בזה, וכאשר יחפוץ לסור רח"ל מדרך ה' ולפרוק הימנו עול, ניתנה בו רוח שטות להאמין בטירוף זה רח"ל.

הוא ולא נברא בשלמות, עכתד"ק הנפלאים.

- במתן תורה הורה השי"ת שכל א' וא' מישראל יכול לקבל התורה -

זהו שהורה השי"ת לבני ישראל בעת מתן תורה, שלא ידמה האדם במחשבות ליכו, שכאשר נברא כן מוכרח הוא להיות, ואין בידו להשתנות ולהתרומם ממצבו, כאשר היצר הרע מפתה את האדם לומר, כי אין ביכולתו לעמוד ולהתייגע בתורה ובמצוות, מאחר ובטבעו נברא ע"י השי"ת באופן כזה שאין בידו ללמוד ולהתפלל, ואין בידו מנוחת הנפש והסבלנות לכך, או לקיום שאר מצוות ומעשים טובים, וביותר מפתהו בשאר עניינים שאינו יכול לעמוד בקשרי המלחמה נגד היצר הרע של תאוות ונסיונות, כי בטבעו שנוצר ונברא אינו יכול להשתנות, כי דברי היצר הרע שמפתה את האדם לומר כי הכל נוצר ונברא לבד, והעולם נתהווה מעצמו, הרי שדברים אלו הוא חוזר ואומר נמי לפתות לב האדם שכאשר נוצר כן מוכרח להיות, וכפי נטייתו ובחירתו כן שנברא בו כן יהיה בלא היכולת להשתנות ולהתעלות. ולפי דברי היצר הרע אין שייך כלל ענין נתינת התורה לבני ישראל, כי מי שאינו ראוי הרי שהוא אינו יכול לזכות לכתרה של תורה.

ואמנם ממה שנתן השי"ת את התורה לבני ישראל עם קרובו, הרי זה אות וסימן והוכחה ברורה שכל אחד ואחד מישראל, כל מי שהוא מזרע קודש זרע אברהם יצחק ויעקב, יכול לקבל התורה ולקיים כל אשר דבר ה', ואין הדבר תלוי כי אם באדם עצמו ולא בטבע בריאתו אשר נברא ונוצר בו, כי השי"ת נותן הכוחות והיכולת ביד כל אחד ואחד להתעלות במדריגה אחר מדריגה. ואדרבה כאשר מנסה האדם לעבוד את השי"ת בכל כוחו, הרי הבורא ב"ה אשר הוא טוב ומטיב לכל, יסייע אותו ממרומים, וכאמרם ז"ל (שבת דף ק"ד ע"א) הבא ליטהר מסייעין אותו, ואף שבתחילה היה בבחי' ראשיתך מצער, והתחלת העבודה עולה לו ביגיעה עצומה ובקשיים מרובים בעמל ובעבודה קשה, מכל מקום כאשר ינסה ויתייגע יזכה לעזרתו ית"ש ואחריתך ישגה מאוד, להתעלות ולהתקרב למלכו של עולם.

לכן במתן תורה אמר השי"ת אנכי ה' אלוקיך

אדם יוולד, ואם לא יעבוד לתקן ולזכך עצמו הריהו נמשל כבהמות נדמה, ואינו כלל בגדר אדם, ושלמות בריאת האדם הוא כאשר ימשיל האדם חלק הנשמה על חלק הגוף, לשעבד החומר העכור אל השי"ת לקבל על עצמו עול מלכות שמים ולתקן מידותיו. וע"כ נקט 'נעשה אדם', לשון רבים, כי השי"ת בשיתוף עם האדם משלימים אותו, עד כאן דברי בעל העיקרים, עיי"ש באריכות נפלאה.

ודבריו אלו הביאים רביה"ק הישמח משה זי"ע (פר' בראשית, ד"ה באופן אחר) וביאר בזה הכתוב (בראשית א, כו) ויאמר אלוקים נעשה אדם, שכבר עמדו חז"ל לבאר טעם אמרו יתעלה 'נעשה' לשון רבים, ולא אמר אעשה אדם, שלכא' נותן יד למינים בזה. ולהנ"ל יתבאר, שבדייקא אמר הקב"ה בבריאת האדם נעשה אדם, כי בריאת האדם לא נשלמה בעצם בריאתו, אלא צריך האדם לעבוד ולתקן עצמו, בבחי' הכתוב (תהלים קכה, ב) יגיע כפיך כי תאכל, ולזה אמר 'נעשה' אדם כביכול הקב"ה יחד עם האדם שהוא משלים ענין יצירתו, הקב"ה הוא שנותן הכוחות והיכולת, והבא ליטהר מסייעין אותו (שבת דף ק"ד ע"א), ואמנם בלא שתקדם פעולה מצד האדם לא יבוא לעולם אל השלימות הרצויה, ע"כ דברי הישמח משה בתוספת ביאור.

ובדבריו הק' ביאר לפני מרן אאדמו"ר זי"ע כשחזרתי לארה"ק ושאל אותי מה עומד אני לדבר בפני הקהל, והוסיף לי ע"ז לבאר מ"ד במדרש (ב"ר ה, ח) רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן אמר, בשעה שהיה משה כותב את התורה היה כותב מעשה כל יום ויום, כיון שהגיע לפסוק הזה שנאמר ויאמר אלוקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, אמר לפני רבון העולם מה אתה נותן פתחון פה למינים אתמהא, אמר לו כתוב והרוצה לטעות יטעה. ותמוה.

ולהנ"ל מבואר, דהנה משה רבינו לא רצה לכתוב נעשה אדם - בלשון רבים, מכיון שבכך נותן פתחון פה למינים שיש שתי רשויות ח"ו. על זה ביאר לו השי"ת הטעם שכתוב נעשה אדם, לרמוז שבריאת האדם אינו נשלמת בעצם בריאתו כי אם אחר שיעמוד ויתייגע להציא שלמותו מן הכח אל הפועל, והא ראה ש'הרוצה לטעות יבא ויטעה' הרי שהאדם בעל בחירה

שאל, כי לא כן הוא אלא אלוקים אלוקיך אנכי, ויראה מה שפתח הקב"ה במתן תורה באנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך וגו', ולא אמר 'אשר בראתיך', ובוזה הורה הקב"ה כי אין הדבר תלוי בבריאה וביצירה שכפי שנברא כן יהיה, אלא אין הדבר תלוי אלא באדם עצמו, שלא נברא מושלם ועליו להשלים את עצמו כדת וכראוי.

ובוראי לא חשיד קוב"ה דעביד דינא בלא דינא (ברכות דף ה' ע"ב) והוא נותן לאדם כח וגבורה לעמוד בקשרי מלחמת היצר בחוזק ובאומץ, ואף אם שבע יפול צדיק לא ירפה לבבו מכך אלא יתחזק ויקום על משענתו להלחם שוב ושוב, יחד עם התפילה ובקשה להשי"ת שוב ושוב שיהיה ה' בעזרו שיוכל לקבל עליו עול מלכות שמים כראוי, וישלים את חלקו בתורה כראוי, עדי יזכה ויסייעהו הבורא ב"ה להתעלות ולהשלים את עצמו. וכידוע מכמה וכמה שהיו בעלי כשרונות חלשים ולא הצליחו והשכילו להבין מאומה, ונתעלו והפכו להיות גאונים ותלמידי חכמים חשובים, וגם כאלו שנכשלו בדברים אסורים והלכו אחר עצת היצר הרע, ולאחר מכן נהפכו להיות לבעלי תשובה וצדיקים גמורים, ותיקנו מעשיהם ונתעלו ביותר הרי הוא הסימן וההוכחה שאין תלוי בטבע יצירת האדם, כי אם הכל תלוי ביד האדם עצמו.

ולזה נקט הקב"ה בלשונו לשון יחיד לומר אנכי ה' אלוקיך של כל יחיד ויחיד, וכל אחד יכול להיות בבחי' 'אשר הוצאתיך מארץ מצרים' להתעלות מעומק הדלות לאיגרא רמא, ואינו תלוי כלל באופן בריאתו ויצירתו בתחילה כנ"ל.

עוד י"ל בזה לבאר מעמא מאי נאמר 'אשר הוצאתיך מארץ מצרים', ולא 'אשר בראתיך', ובהקדם מ"ד בחז"ל (ב"ר יב, טו) עה"פ (בראשית א, א) בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ וגו', ברא אלוקים ולא אמר ברא ה', מתחילה עלה במחשבה לבראותו במדה"ד ראה שאין העולם מתקיים עמד והקדים מידת הרחמים ושיתפה למידת הדין, והיינו דכתיב (שם ב, ד) ביום עשות ה' אלוקים ארץ ושמים וגו'. וכבר נאמרו בזה עניינים ורמזים הרבה לבאר הענין שנברא

אשר הוצאתיך מארץ מצרים, ולא אמר אשר בראתיך, להורות על ענין האמור שאין הדבר תלוי כלל בבריאת האדם, ואף שלא נברא בטבע נכון לעבודת השי"ת, מכל מקום יכול להתעלות יותר, ויותר, ושלא כדברי היצר הרע וטומאת מצרים, שטוען לומר שכפי שנברא האדם כן מוכרח להמשיך כשאין בידו הבחירה והיכולת להשתנות כלל וכלל, ומעתה אין האשמה מוטלת עליו ופטור הוא מעבודת הבורא ב"ה, דלא כן הוא האמת, אלא הבט והתבונן אשר הוצאתיך מארץ מצרים, ושם בארעא דמצרים נפלו בני ישראל לזוהמא וערות הארץ עד לדיוטא התחתונה ממש, ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם (תהלים קו, לה), אף על פי כן כאשר הגיע הגואל משה רבינו ע"ה לגאול את ישראל מיד 'ויאמן העם' (שמות ד, לא), והבינו כי אין לומר חלילה כטומאת מצרים שאפסה מהם כל תקוה, כי אם אדרבה הבורא ב"ה נתן ביד כל אדם ואדם הבחירה להשלים עצמו ולהתעלות למה שחפץ, וממילא יש ביד האדם להתעלות מעלה מעלה למודיגה גבוהה יותר ממלאכים ושרפים, ומאיך גם הבא ליטמא פותחין לו רח"ל, ויכול הוא ליפול מטה מטה לשאול תחתיה ולהיות הגרוע שבברואים, על כן קיבלו עליהם להתקרב להשי"ת. וביציאת מצרים נטהרו בני ישראל ונתעלו במדריגות רמות עד אשר זכו להתגלות אלוקות, וכפי שנאמר (שם יד, לא) וירא ישראל את ה' הגדולה אשר עשה ה' במצרים ויאמינו בה' ובמשה עבדו, וילמד מזה כל אחד ואחד לדורות עולם שאין הדבר תלוי אלא בו, ועל ידי יגיעה ועבודה קשה יוכל לשנות ולהשלים עצמו כדבעי.

ועפ"ז יבואר מה שהסמיכו חז"ל במדרש (שמו"ד כט, ד) אנכי ה' אלוקיך, ר' אחא בר' חנינא פתח בו (תהלים ג, ז) שמעה עמי ואדברה וגו', וצ"ב השייכות. ולהנ"ל יבואר שאומר הבורא ב"ה לאדם שמעה עמי ואדברה ישראל ואעידה בך, שידע כי עתיד הוא ליתן דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, והוא הינו היודע ועד, ומעיד על כל אדם ואדם על מעשיו ופעולותיו, ואל יאמר האדם שאין האשמה והקולר תלוי בו, מאחר שבאופן כזה נברא ע"י המקום ב"ה עם נטיות לרע, ואין ביכולתו לעמוד בפני נסיונות היצר, שמפילו שוב ושוב עד לעמקי

תחילה במדת הדין וכיון שלא נתקיים שיתף הקב"ה מדת הרחמים למדת הדין.

נפתח בפסוקי פרשת מתן תורה האמורים להלן בפרשתן (שמות יב, ג-ו), ומשה עלה אל האלוקים ויקרא אליו ה' מן ההר לאמר, כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל, אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי, ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ, ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל. וכבר עמד רביה"ק מוהרצ"א זי"ע בבני יששכר (מאמרי חודש סיון, מאמר ב, אות א) לבאר מה שנאמר 'והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ' באמצע הדברים, ויותר היה לו לומר בסוף הענין או מיד בתחילת דבריו יעו"ש.

- ב' דרגות כבעלי תשובה באותו מקום או להתרחק מן החטא -

ויתבאר, לאור מש"כ המהרש"א בחידושי אגרות במנחות ע"ד הגמ' שהזכרנו למעלה שעולם הזה נברא בה"א, וכתב שם דלכן אינו יכול להיכנס באותו צד פתוח שבו יצא ע"י החטא, כיון שהחוטא אחר שחטא אי אפשר לו לשוב וליטתה עד אשר ירחיק עצמו הרחקה גדולה מצד אשר חטא, וכמ"ש הרמב"ם בח' פרקים, לכן צריך פתח אחר, דבצד הפתוח שבו חטא ויצא לא מצי מעייל כשחפץ לחזור בתשובה עי"ש, מבואר מזה שהחוטא צריך להתרחק ביותר מהמקום שבו נכשל בדבר עבירה, ולהיזהר שלא יכניס עצמו שוב לידי נסיון.

ומרן אאדמו"ר זי"ע (דרוש לפר' מטות שנת תשי"א) הקשה על דברי הרמב"ם הנ"ל, דלכא"ו הדברים נסתרים ממה שאמרו חז"ל (יומא דף פ"ו ע"ב) היכי דמי בעל תשובה א"ר יהודה כגון שבאת לפניו דבר עבירה פעם ראשונה ושניה ופירש הימנה, מחוי רב יהודה באותה אשה ובאותו פרק באותו מקום. והיינו שצריך האדם לבוא לבחינת ומצב החטא שנכשל בו, שיתגבר עליו יצרו הרע ויסיתו לבוא לידי חטא ועון, וכאשר הוא מתחזק כנגדו בעוז ותעצומות ועומד בקשרי מלחמה לבל יפול ברשת ומכמורי היצר, או אז הוא מוכיח כי נעשה בעל תשובה באמת והתקרב להשי"ת.

גם בגוף דברי הרמב"ם נמי מצינו סתירה לזה, דבהל' תשובה (פ"ב ה"א) פסק אי זו היא תשובה גמורה זה שבא לידו דבר שעבר בו וכו' עי"ש. והדברים סותרים למה שפי' בשמונה פרקים שעל האדם להתרחק ביותר מהמקום אשר נכשל בו, כי בניקל עלול הוא לשוב ולהכשל, באשר עין רואה ולב חומד וכלי מעשה גומרין ח"ו, ועליו לילך בדרכא אחרינא ולסגור ולעצום עיניו לבל יבוא חלילה שוב לידי תקלה, וכדמצינו בחז"ל (שבת דף י"ג ע"א) לך לך אמרי נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב, ומוטל על הנזיר להתרחק כליל מחשש תקלה, ואמרו חז"ל (אבות ב, ד) אל תאמן בעצמך עד יום מותך, ואל לו לאדם לבוא למקום מכשול ופרצה אשר שם יצר סוכן בו. וכיון שלא יקרב אל אותו המקום שעבר העבירה היאך יזכה ותהיה תשובתו שלימה, אתמהה. ויעו"ש למרן אאדמו"ר זי"ע שביאר דיש ב' מדריגות בעושי תשובה, יעו"ש באריכות.

- עפ"י מדת הרחמים אין צריך תשובה באותו מקום דייקא -

וי"ל עוד בזה, כי אכן עפ"י שורת הדין, אשר מלך במשפט יעמיד ארץ (משלי כט, ד), מועיל תשובה רק באותו מקום ובאותו זמן, וצריך שיהיה שוב באותו מציאות ומצב שחטא בו, ליד אותם אנשים ואותו סביבה, ואז כאשר יצרו מתגבר עליו ומבקש להחטיאו הריהו מתגבר עליו בכל עוז, ואינו שומע לקולו בשום פנים, כי אם מקבל על עצמו למסור נפשו בכדי שלא להיכשל שנית, הרי שזאת התשובה היא התשובה השלימה, בבחי' תשובת המשקל ובמצב שחטא בו הוא מתגבר לקבל עליו עול מלכות שמים, ואז יזכה לסליחה וכפרה.

אכן הבורא ב"ה אשר רחמיו על כל מעשיו כאשר ראה את ירידת הדורות, שעתידין לבוא דורות נפולים וירודים שיהיו שרויים בקטנות המוחין, ואם יצטרכו לשוב בתשובה שלימה באותו מקום ובאותו זמן שחטאו, שוב ישנו חשש גדול שמא יפלו ויכשלו שוב ושוב, ואף כאשר יחפוץ האדם לתקן מעשיו ולשוב בתשובה שלימה, מכל מקום בהיותו באותו מקום שוב יתגבר עליו יצרו הרע עד מאוד להסיתו ולהדיחו ולהפילו שנית אל החטא.

ושאל שרו של ים מה נשתנו אלו מאלו הללו עובדי עבודה זרה והללו וכו', וכאשר יצאו ממצרים וזכו אז להתגלות השכינה וכאמרנו ובמורא גדול זה גילוי שכינה, או אז באו כלל ישראל להתעוררות לתשובה שלימה ופשפשו ומשמשו במעשיהם לראות איככה נפלו כל כך עד לשאול תחתיה, ועבדו תיובתא סגי ושבו בתשובה שלימה אל ה', וע"ד שתרגם בתרגום יונתן עה"פ (שמות ב, כה) 'וידע אלוקים', שראה הקב"ה תשובה דעבדו בטומרא, יעו"ש. אולם המה חפצו לעשות התשובה המעולה ביותר, וזה דימו שאפשר כאמור דייקא באופן שיהיה באותו מקום ובאותו זמן, ולכן ביקשו לחזור למצרים אל תוך טומאת וזוהמת מצרים, ושם במקום אשר נכשלו וחטאו שם יחפשו לעבוד את השי"ת בלא להיכשל עוד ולתקן כל אשר פגמו, והיתה כל מגמתם לנצח ולהכניע כח הקליפות ולמסור את נפשם עבור בוראם, ובכך יזכו לתשובה מעליא. וזהו כוונת הכתוב 'פן ינחם העם' שינחמו ממעשיהם הרעים לעשות תשובה באמת, 'בראותם מלחמה' זה מלחמת היצר, ובכדי שתהיה התשובה באופן הנעלית 'ושבו מצרימה' לעשות שם תשובה באותו מקום, אבל הקב"ה לא רצה שיוסיפו לילך לטומאת מצרים ולכן ויסב את העם וגו', עכד"ק (וראה ערוגות הבושם, פר' בשלח, עה"פ ויסב את העם).

ולכן שבו בני ישראל ויחנו לפני פי החירות בין מגדול ובין הים לפני בעל צפון (שמות יד, ב), שהוא נשאר מכל אלילי מצרים, כדי שיהיה בחי' תשובה באותו מקום במקצת, דמאחר ויכולים לדמות שיש בו איזה ממשות אחר אשר נשאר מכל אלילי מצרים ולא לקה במכת בכורות, אזי על ידי שיתגברו על כך, הרי שיהיה זה בחי' תשובה באותו מקום ואופן.

לאור זה יבוארו דברי חז"ל בתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין, שבכדי לשוב בתשובה שלימה יצטרכו תשובה באותו מקום ובאותו זמן, שהתיקון השלם הוא דייקא באותו מקום ואופן החטא, אך ראה שאין העולם מתקיים, שאם יצטרכו לשוב דייקא באופן כזה ישנו חשש גדול שיבואו לידי מכשול ותקלה, ליפול שוב בדרך הרע רח"ל, ודבר זה הוא רק לבני עליה, אך לא לקטני דעת

ע"ז הורה לנו הרמב"ם, כי אף שאכן על פי שורת ומדת הדין הרי ששלימות התשובה הוא דייקא על ידי שיהיה באותו מקום וזמן, אולם מחסדי הבורא ב"ה אשר חסד א"ל כל היום (תהלים נב, ג), ובמידת טובו ורחמנותו מהני תשובה אף אם אינו באותו מקום, כי כאשר חושש האדם על נפשו פן ילך לאותו מקום שוב יבוא לידי נסיון ועל ידי כן יפול ויכשל, ומאידך חפץ הוא מאוד בתשובה לשוב ולהתקרב למלכו של עולם, והריהו גם ובורח מכל דבר שעלול לגרום לו ליפול ולבוא לידי חטא ועון, ומתרחק מסביבה רעה וכו', הרי שמדת הרחמים וחסד ה' חופף עליו, שאף שאינו תשובה באותו מקום, מכל מקום מתקבלת תשובתו לפני ארון כל. כי בראות השי"ת אשר הוא מחשב לבלתי ידח ממנו נדח בטעם הדבר מה שמונע האדם עצמו לילך לעשות תשובה באותו מקום, שהוא רק מחמת שחושש על נפשו שלא יפול שוב ויבוא לידי תקלה ומכשול, הריהו מקבלו באהבה וברצון.

- לא נחם אלוקים דרך ארץ פלשתים שלא יבואו לידי חטא -

ענין זה מובא מהרה"ק השר שלום מבעלא זי"ע בספרו מדבר קדש (פר' בשלח), לבאר מאמר הכתוב (שמות יג, יז-יח) ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלוקים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא כי אמר פן ינחם העם בראותם מלחמה וישבו מצרימה. ולכאורה יפלא, הרי בני ישראל היו משועבדים לפרעה במצרים ועבדום ועינו אותם בעבודת פרך יומם ולילה, וביתר שאת בשנים האחרונות טרם צאתם ממצרים הכביד עליהם קושי העבודה, עד אשר וישלח ה' מלאך את משה רבינו לגאלם מתחת סבלות מצרים, והראה אותות ומופתים והפליא השי"ת את מכותיו במצרים, וא"כ איככה יעלה על הדעת שכאשר יראו בני ישראל את מצרים באים עליהם במלחמה ינחמו וישבו מצרימה, אתמהה.

אלא ביאר שם הרה"ק השר שלום מבעלא זי"ע, שכאשר יצאו בני ישראל מארץ מצרים היו אז בשפל המצב ובתחתית המדרגה וכמאמר הכתוב (דברים ה, לד) גוי מקרב גוי, וכן דרשו חז"ל (ילקוט רמז לרד) בפסוק (שמות יד, כב) והמים להם חומה, חמה כתיב,

ולהנ"ל יבואר דהמה הבינו שמה שמצרים נוסע אחריהם היינו מאחר שעדיין לא שברו וכילו את קליפת מצרים, והיינו שלא שבו בתשובה שלימה לפני הבורא ב"ה, וכל זאת מאחר שתשובתם לא היה באותו מקום ובאותו זמן, ולכן אין תשובתם נחשבת, עד אשר מצרים נוסע אחריהם. ולזה אמרו שמזה גופא שמצרים רודפים אחריהם מוכח כי טוב לנו עבוד את מצרים, שצריכים אנו לקבל עלינו מסירות נפש ממש לשוב למצרים באותו מקום, ושם להלחם עם היצר הרע ולשוב בתשובה שלימה, ורק באופן כזה יתקבל התשובה לפני הבורא ב"ה לרחמים ולרצון.

ועל זה הורה השי"ת למשה (שם פסוק טז) ואתה הרם את מטך ונטה את ירך על הים ובקעהו ויבואו בני ישראל בתוך הים ביבשה, ומשה הוא עמוד התורה כדאיתא במדרש (שמו"ר כא, ו) שנתן הקב"ה ימינו על ימינו של משה שנא' (ישעיה סג, יב) מוליד לימין משה וגו', ונודע מה שפי' האוחה"ק דרמזו לו על כח התורה הק' הנקראת ימין עוז, וכמו שנאמר (דברים לג, ב) מימינו אש דת למו, יעו"ש, ולעניינו יבואר הרמז שרמזו לו הקב"ה למשה שכאשר יתעסקו בני ישראל בתורה, שוב יוכלו לשוב בתשובה שלימה אף אם לא יהיה זה באותו מקום ובאותו זמן.

- מלחמת עמלק על ענין זה -

ויבואר בזה נמי ענין מלחמת עמלק, כי טומאת עמלק הוא שמן הוא יצר הרע, בא לקטרג על עם בני ישראל שעדיין לא שבו בתשובה שלימה כראוי, כי הלא לא היתה תשובתם באותו מקום ובאותו זמן, ועל כן בא להלחם עם ישראל. וכל זה מאחר והיו ברפידים, ודרשו חז"ל (בכורות דף ה' ע"ב) שרפו ידיהם מדברי תורה, והיינו שאלמלי עסקו בתורה, הרי שבכח התורה היו זוכים לבחינת ומדריגת למעלה מן הזמן והמקום, והיו ממשיכים מדת הרחמים שמועיל תשובה בכל ענין, ומכיון שרפו ידיהם מדברי תורה, שוב נכנסו תחת גבולות הזמן והמקום, ושוב הוצרכו לתשובה שלימה בכל פרטיה, שיהיה באותו מקום ובאותו הזמן, ולכן יבוא עמלק וילחם עם ישראל, שלא עסקו בתשובה כדבעי.

ופשוטי עם שלהם הוא סכנה עצומה פן יפלו מטה מטה, על כן שיתף מדת הרחמים למדת הדין שנא' אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, ודרשינן בה"א בראם, והיינו כאמור שמאותו ה' של בהבראם למדו חז"ל שפתח הקב"ה פתח מיוחד לדופקי בתשובה, וכדברי המהרש"א עפ"י דברי הרמב"ם שלא נכון לשוב בתשובה באותו מקום שחטא, כי אז עלולים ליפול ביותר, ונפל ממנו רב, וזהו על ידי ששיתף מדת הרחמים למדת הדין שבכל אופן בכל מקום ובכל זמן מועיל התשובה לכל אחד ואחד.

- ע"י התורה נעשה האדם במדריגה של למעלה מן המקום ומועיל תשובה -

בכדי לעורר ולזכות לבחי' זו של מדת הרחמים שיוכלו לשוב אף שלא באותו מקום ובאותו זמן, זה יכולים להגיע על ידי העסק בתורה הק', אשר התורה הינו למעלה מן הזמן ומן המקום כנודע מפי ספרים וסופרים, שכשם שהקב"ה הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו (כ"ר סח, ט), כן נמי התורה הק' אשר כולו שמותיו של הקב"ה (ראה תניא, פרק ב), וכדאיתא בזוה"ק (ח"ג, פר' אמור, דף ע"ג ע"א) קוב"ה ואורייתא חד, והתורה היא מעל המקום ולמעלה מן הזמן, ולכן כאשר שב האדם בתשובה ללא עסק התורה הק', הרי שבהכרח שיהיה באותו מקום ובאותו זמן, אולם כשמקבל עליו תחילה עול תורה לעסוק בה בהתמדה וביגיעה, הרי שהוא מתעלה להיות במדריגה של למעלה מן המקום והזמן, ושוב יכול לשוב בתשובה שלימה גם שלא באותו מקום וזמן.

זהו שמצינו בעת יציאת עם בני ישראל ממצרים, שאמרה תורה (שמות יד, י"ב) ופרעה הקריב וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נוסע אחריהם וגו', ויאמרו אל משה המבלי אין קברים במצרים לקחתנו למות במדבר מה זאת עשית לנו להוציאנו ממצרים, הלא זה הדבר אשר דברנו אליך במצרים לאמר חדל ממנו ונעבדה את מצרים כי טוב לנו עבוד את מצרים ממותנו במדבר. ולכאן הוא פלא גדול מה שרצו לשוב ולעבוד את מצרים, והלא כבר ראו אותות ומופתים שהפלה הקב"ה במצרים את עשרת מכותיו, ומאי האי שחששו כל כך כעת עד שאמרו שטוב להם עבוד את מצרים.

על התשובה, וכדאמרו חז"ל (ע"ז דף י"ט ע"א) אשרי איש ולא אשרי אשה, אמר רב עמרם אמר רב, אשרי מי שעושה תשובה כשהוא איש. וכאשר הוא פותח בתשובה הרי שלא הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב, שאין הוא חוזר לאותו מקום אשר בו חטא וקלקל, כי באופן כזה עלול הוא ליפול ביותר, ורחצתי את רגלי איכבה

אמנפם שוב, ואחר שכבר בכה והתחרט על מעשיו הראשונים, וקיבל על עצמו מכאן ואילך עול מלכות שמים שלימה, כיצד זה יכניס עצמו לנסיון אשר עלול הוא ליפול ולהכשל שנית, ואשרי לו לאיש שאינו זקוק לבוא לכך, כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה, כי על ידי שמקבל על עצמו עול תורה והוא יושב והוגה בתורה הק' יומם ולילה, הריהו מתעלה להיות למעלה מן המקום ומן הזמן, ובאופן כזה והיה כעץ שתול על פלגי מים, מים מורה נמי על תשובה, וכפי שדרשו חז"ל במדרש (ב"ר ב, ד) עה"פ (בראשית א, ב) ורוח אלוקים מרחפת על פני המים, יעו"ש, ועל ידי שהאדם עוסק בתורה הק', הרי שתשובתו מתקבלת בכל מקום ובכל זמן, אף שאינו באותו מקום שחטא וקלקל בו.

וזהו שהורה לנו השי"ת בעת מתן תורה, שעל ידי שיקבלו עליהם בני ישראל עול תורה, שוב לא יצטרכו לשוב מצרימה ולתקן שם מה שחטאו באותו מקום, ואמר השי"ת אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, שכבר הוציא את בני ישראל ממצרים מדיוטא התחתונה ושפל המדריגה, ואין צריך לשוב שמה ולתקן את הכל, כי על ידי קבלת התורה יכולים להתקשר ולהדבק אליו ית"ש בקבלת עול מלכות שמים ותשובה שלימה בכל מקום ובכל זמן.

- יתרו שמע ובא שבכח התורה יכולים לתקן הכל -
 עתה נעלה ונשובה בארה פסוקי הקודש דפרשתן, וישמע יתרו כהן מדין, ובחז"ל (ילקוט שמות יח, רמז רס"ט) שלא הניח עבודה זרה שבעולם שלא עבדה, והנה כעת נודע לו כי יש ה' בעולם, וראה אותות ומופתים שעשה בפרעה ובמצרים, ורצה להתגייר ולהתקרב למלכו של עולם.

ע"ז הקשה רש"י מה שמועה שמע ובא, שהרי

אכן כאשר ירים משה את ידו, וכנ"ל דמשה מורה על עמוד התורה, ושמו בני ישראל אל לבם שבכדי לזכות לתשובה שלימה אף שלא באותו המקום ובאותו הזמן, זה יתכן על ידי עסק התורה, שעל ידי כן יוכלו לקבל עליהם עול מלכות שמים שלימה ולשוב בתשובה שלימה בכל ענין, או אז וגבר ישראל.

- אשרי האיש שלא הולך במקום שעלול ליכשל -
 ויפורש מאמר המשורר האלוקי בריש ספר תהלים (א, א-ג), אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב, כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה, והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פרו יתן בעתו וגו'. וידועה התמיהה (עי' זרע קודש פר' תרומה, ד"ה א"י ויקחו לי) על שנקט שתי צדדים קיצוניים שהם דבר והיפוכו המוחלט, דאינו מהרשעים והחוטאים והלצים אשר שחוק וקלות ראש מרגילין את האדם לעבירה (אבות ג, ג), ואינו עובר על עבירות חמורות שבתורה, אלא הוא מתמיד עצום והוגה בתורת ה' יומם ולילה, הלא אין זה לשון בני אדם לדבר כך ולנקוט שני קצוות הרחוקות כל כך זו מזו. ומרן אאדמו"ר זי"ע האריך בזה בדברות קדשו, והתוה"ק כפטיש יפוצץ סלע.

ולהנ"ל י"ל, כי בוודאי לא מיירי כאן מי שהוא שקוע בחטא ועון, ומאותם פורקי העול, כי אם באדם אשר כבר קיבל על עצמו לשוב בתשובה שלימה, בקבלה אמיתית מאי דהוה הוה מכאן ואילך חושבנא, וכאשר מחשב האדם חשבון נפשו היכן הוא בעולמו, ומתעורר לתשובה שלימה באתערותא דלעילא ונכנס בו הרהור תשובה וחרטה, כשרואה היאך שהשנים חולפות עוברות ביעף ועדיין לא פעל ותיקן מאומה, ואז מקבל על עצמו אלכה ואשובה אל אישי הראשון, והרי באותה השעה נופל עליו אימה ורעדה, כי הלא כאמור התשובה צריכה שתהא באותו מקום ובאותו זמן ומצב של הנסיון, ובאופן כזה עליו להלחם ולהתקרב אליו ית"ש, ומעתה חיל ורעדה יאחזמו פן יפול ויכשל בדרך הזה, ותחת עליה והתקרבות יפול אחרנית חלילה.

על זה אמר דוד המלך ע"ה אשרי האיש מורה

ברצותו להתגיייר ולשוב בתשובה בקבלת עול מלכות שמים, טפי היה לו להשאר במדין, במקום שעבד את כל האלילים, ולשוב בתשובה שלימה באותו מקום ובאותו זמן, ויתרו שהוסיף פרשה אחת בתורה והוא הורה פרשת התשובה, היה לו להשאר במדין לשוב בתשובה שם באותו המקום, ומ"ט בא למשה המדבר. וע"ז תירצו חז"ל ששמע קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, והיינו כי אף שאכן על פי מדת הדין בעי שתהיה התשובה באותו ענין ומצב אשר בו חטא, אכן על פי מידת הרחמים אין צריך לזה, וזה שראה בקריעת ים סוף, שאז מען שרו של ים מה נשתנו אלו מאלו וכו' (ילקוט בשלה, רמז רלד), וטענתו היתה שלא הועיל להם תשובה לבני ישראל, באשר לא היה זה באותו מקום ובאותו זמן, ואעפ"כ פסק השי"ת דלא כן הוא אלא נטה את ידך על הים ובקעהו, והיינו בכח התורה, שבוה ממושיכים בחי' למעלה מן המקום ולמעלה מן הזמן, ומועיל תשובה בכל אופן.

וכן נמי ראה מלחמת עמלק, היינו מה שקטרג עמלק עליהם על שרפו ידיהם מדברי תורה, וכיון שכן אין מועיל להם תשובה שלא באותו מקום וזמן, כי רק בכח התורה מתעלים הם להיות למעלה מן המקום כנ"ל. וכיון ששמע יתרו כזאת מיד עמד ובא, שבזה הבין שעל ידי עסק התורה יוכל לתקן כל מה שקלקל ופגם אף שלא באותו מקום שחטא.

ויובן בזה מה שיתרו לאחר שהוסיף פרשה בתורה אמר למשה (במדבר י, ל) אל ארצי ואל מולדתי אלך וגו', כי אחר שנתעלה יתרו עד מאוד במדבר בשבתו עם בני ישראל, רצה לילך לעשות תשובה עילאה, והיינו באותו מקום ממש, ולזה אבה לילך למקומו מקום טומאה ורשע ושם לשוב בתשובה שלימה ולקדש שם שמים בעולם.

ואמנם משה רעיא מהימנא ביקש הימנו 'אל נא תעזוב אותנו', כי עלולים בני ישראל בראותם זאת לומר שצריך לשוב בתשובה שלימה דייקא באותו מקום ובאותו זמן, ובוה לאו כל אחד יכול לעמוד, וקטני הדעת כשול יכשלו ויפלו רח"ל, ולכן ביקש מעמו 'והיה כי תלך עמנו והיה הטוב ההוא אשר ייטיב ה' עמנו והטבנו לך', ו'טוב' מורה על תשובה,

וכדאיתא בחז"ל (ראה ירושלמי מכות פ"ב ה"ו) עה"פ (תהלים כה, ח) טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך, והיינו שביקש שישאר יתרו עם בני ישראל להורות כי התשובה מועילה אף אם אינה באותו מקום וזמן. ואם ילך וישוב למקומו עלולים לדמות שצריך דייקא תשובה עילאה כבמקום העון, ועל ידי כן ישבר לבכם בקרבם לומר מי יעמוד באלה. ועל זה ביקשו משה ואמר 'והיה הטוב אשר ייטיב ה' עמנו', ואין טוב אלא תורה (אבות ג, ג), שעל ידי התורה מועיל תשובה לכל אחד ואחד בכל מקום ובכל מצב, ואין צריך לבוא לתשובה באותו מקום וזמן.

- בתשובה בקבלת עול תורה נעשה כבריה חדשה - וביותר, שעל ידי קבלת עול תורה, הרי שנעשה האדם כבריה חדשה וכקמץ שנולד, ועל ידי כן יקויים בו הכתוב (מיכה ז, יט) ותשליך במצולות ים כל חמאתם, במקום אשר לא יזכרו ולא יפקדו ולא יעלו על לב לעולם, ובכהאי גוונא אין צריך לתשובה באותו מקום ובאותו זמן, כי אין הוא אותו האדם כלל ולא זהו האיש אשר בא דבר חטא לידו כי נעשה כבריה חדשה.

ולזה במתן תורה אמר הכתוב 'אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים', ולא אמר אשר בראתיך, כי לא היה הבריאה רק אז, אלא שהאיש הישראלי יכול להיות כבריה חדשה בכל יום ויום מחדש, ובכל יום יתכן שיהיה בבחי' 'אשר בראתיך', כבריה חדשה וכקמץ שנולד, והורה לנו כאן הכתוב כאמור שאין צריך לתשובה דייקא באותו מקום שחטא בו בתחילה, דמאחר והוא כבריה חדשה הרי שאותו העון שבתחילה לא יזכר ולא יעלה על לב לעולם.

והבורא ב"ה אשר הוא מצפה לתשובת עמו ישראל, הריהו פותח שערים לדופקי בתשובה, וביותר בשבועות אלו של ימי השובבי"ם, שיוכלו לשוב ולהתקרב אליו, וביותר בשבוע האחרון של ימי השובבי"ם, אחר פרשת יתרו - פרשת קבלת התורה, שהתרעין פתוחין לכל אחד, ועל ידי שיקבל על עצמו עול תורה יהיה כבריה חדשה וכקמץ שנולד דמי, ומועיל לו תשובה בכל מקום ובכל זמן.

ויתבאר בזה מה שאמרו בני ישראל (שמות כד, ז)

העמים, דדייקא לבני ישראל עם קרובו מועיל תשובה, ולא לאומות העולם. כי לי כל הארץ, היינו שעל ידי עסק התורה יזכה לבוא לבחי' 'כי לי כל הארץ' להיות למעלה מן המקום והזמן, וכנ"ל דהקב"ה מקומו של עולם ואין העולם מקומו, ומעתה אף שלא יהיה התשובה באותו מקום ובאותו זמן, כי התשובה באופן זה שהיה בבחי' החטא יש בו חשש גדול פן יהיה הפסדו גדול על שכרו, כאשר שוב יתגבר עליו יצרו הרע להסיתו ולהפילו, אכן על ידי קבלת עול תורה, זוכה האדם למדריגה זו להיות למעלה מבחי' המקום והזמן, בבחי' 'כי לי כל הארץ', וממילא יועיל לו תשובה אף שלא באותו מקום ובאותו זמן, וכדבר זה גופא והייתם לי סגולה מכל העמים, ויתקבל תשובתם לרחמים ולרצון.

- לקשר ימי השובבי"ם לימים הבאים -

הנה נשאר שבוע ימים לימי השובבי"ם, ועל ידי ימים אלו יכולים לקשר ולהעלות את כל הימים, ולעשותם חבל וקשר לימים הבאים אח"כ, ולא כקטני דעה ששמחים בלבם על שנסתיימו ימי השובבי"ם, וכבר נפטרים הם מההתחזקות בעבודת השי"ת, ושמה הוא כי ב"ה עברו וחלפו הימים הקדושים הללו, כי רחמנא ליצלן מהאי דעתא, ונודע מאמר הצדיקים על אדם המדמה בעצמו שכבר סיים והשלים ותיקן עצמו, שהריהו דומה למאכל שבתום בישולו אומרים עליו "עם איז שוין אפ געקאכט".

ובאמת לא כן הדבר, אלא אדרבה ימים אלו הינם הכנה לימים הבאים, שבימי השובבי"ם מזוכך האדם עצמו ומקבל עליו עול מלכות שמים כראוי, ובכך הוא עושה רושם ומביא חיזוק לאדם על הימים הבאים לאחמ"כ, ומקשר הכל בחבל וקשר של קיימא לבל יפלו ויתעו שוב.

אחת שאלתנו ובקשתנו, יהי ה' אלוקינו עמנו כאשר היה עם אבותינו אל יעזבנו ואל ישנונו, שלא נעזוב ונסור חלילה מדרך הישרה, ולאחר שהתחזקנו במעט בימים אלו שוב לא ניפול, כי ח"ו באופן כזה הריהו מגרע יותר, ומבשרי אחזה אלו"ה, שהאדם אשר נחלה במחלה ונתרפא הימנו אם ישוב וילקה במחלה זה הרי שמצבו חמור ביותר וצריך רפואה וישועה גדולה יותר, כן נמי מי שכבר נתעלה ושוב

כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע, נעשה מורה על עבודת התשובה, וכדאיתא במכילתא דרשב"י (פרק י"ט) שבאותה שעה שכפה עליהם הקב"ה הר כגיגית געו כולן בכייה ושפכו לבם כמים בתשובה ואמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע, וכן 'נעשה' היינו לשון תיקון, וע"ד (דברים כא, יב) ועשתה את ציפורניה, ואומר (בראשית א, ז) ויעש אלוקים את הרקיע, והיינו שנקבל עלינו לשוב בתשובה שלימה ולתקן מעשינו, בחרטה גמורה על העבר דמאי דהוה הוה וקבלה על העתיד מכאן ולהלן חושבנא, וזאת על ידי ונשמע היינו שנעסוק בתורה הק', דשמיעה קאי על עסק התורה, וכמד"א (דברים יא, יג) אם שמוע תשמעו, ודרשו חז"ל (ברכות דף מ"ו ע"א) אם שמעתם בישן תשמעו בחדש, ועל ידי עסק התורה יזכה האדם לתקן כל עוונותיו בכל מקום באשר הוא.

והדבר הזה הוא ברור ומוסכם מפי ספרים ומפי סופרים, וכאשר כתב בן הגה"ק החיד"א זלה"ה (ראה כסא דוד, דרוש ט) שעל ידי עסק התורה הק' אין צריך האדם לכל הסיגופים ותיקוני החטא, כי על ידי לימוד התורה מתקנים הכל, והובאו דבריו בארוכה בספה"ק בני יששכר לרביה"ק מוהרצ"א זי"ע (מאמרי תשרי, מאמר ד, דרוש יד, אות מ).

זהו שהורה השי"ת לבני ישראל קודם מתן תורה ואמר ועתה אם שמוע תשמעו בקולי והייתם לי סגולה מכל העמים וגו', דהנה נודע מש"כ רביה"ק מוהרצ"א זי"ע (בני יששכר, מאמרי חודש סיון, מאמר ב, אות ה) שהורה כאן הקב"ה שמועיל להם תשובה תמיד בכל עת, כי אין 'ועתה' אלא לשון תשובה כנודע מהמדרש (כ"ר כא, ו), והבטיחם הקב"ה לישראל שלא יחששו לקבל התורה ומצוותיה הרחבים מיני ים, עד שנראה כי אי אפשר ליצור נברא מחומר עכור לעמוד בה, ועלולים להכשל ולבוא לידי חטא, כי בכל עת יועיל להם תשובה ויקבלם השי"ת באהבה.

והאריך שם בבני יששכר דהתשובה מועלת רק לבני ישראל ולא לאומות העולם, והביא על כך ארבעה טעמים יעו"ש. ולדברינו יבואר דזה שרמוז הכתוב דמה שמועיל להם תשובה לישראל הוא מחמת אשר אם שמוע תשמעו בקולי ובני ישראל עוסקים בתורה, ועל ידי כן והייתם לי סגולה מכל

נופל ובא לידי חטא ח"ו.

ואשר על כן החכם עיניו בראשו, שמחשב על הימים הבאים כיצד יעשה גדרים וסייגים ושמירה יתירה לבל יפול ויכשל שנית הלילה, ולא יצטרך לבכות ולשוב מחדש בתשובה, ומשל למה הדבר דומה לאדם אשר שיבר איבריו רח"ל, שמעתה נשמר בכל עוז שלא יבוא שנית לידי כך. וכל שכן הדבר ברוחנית שצריך זהירות ושמירה יתירה שלא להיות שוב בעל מום בחטא ועון.

יעזור השי"ת ובגלל אבות תושיע בנים, זכות אבות יגן עלינו שנוכל לקבל עלינו עול מלכות שמים ללמוד וללמד לשמור ולעשות, לעבוד את השי"ת בקדושה ובטהרה ולהתעלות מעלה מעלה בתורה וביראת שמים. וזכות ריבוי של יהודים המקבלים עליהם עול תורה, ועוסקים בתורה הק' שעות רצופות, בד בבד עם התחזקות באמירת תהלים ובקשה לפני השי"ת, יגן על כל ישראל בכל מקום שהם די בכל אתר ואתר בשמירה דלעילא, שומר ישראל שמור שארית ישראל, ואף אלו אשר הם בבחי' שארית ישראל ג"כ יזכו לשמירה דלעילא מאת השי"ת.

יזריח ויערה עלינו השי"ת רוח טהרה ורוח תשובה, ויהיו הימים הבאים לקראתנו ימים שמחים ומרוממים, אור פניך עלינו אדון נשא מתוך קבלת עול מלכות שמים שלימה. וישרור האורה והשמחה בכל בתי בני ישראל, ויתברכו בבני חיי ומזוני רויחי, רפואות וישועות, ונגאל בגאולת עולם במהרה בימינו אמן.

תפילת ערבית התפלל לפני העמוד - הרב מרדכי ברוך בלומנטל סגן מנה"ר ת"ת דרכי אבות פעיה"ק.

מוצש"ק

בשעה 11.00 נכנס מרן שליט"א לקלינע זאל שבביתו נאווה קודש לפאר בהשתתפותו את מעמד סיום הש"ס ע"י האברך הרב זלמן לייב דוד רייך, בן הנה"ח ר' הערשל רייך מבני ברק, וחתן הרה"ג ר' אריה ליבוש רייך מנהל מפעל החסד הגדול שפע חיים ורחמים, שנלמד ונבחן במסגרת לימודו במסגרת 'כוללי הש"ס'.

מרן שליט"א ערך שולחן לחיים, ואיחל לחתן

השמחה ולכל הנוכחים, ונטל ידיו לסעודתא דדוד מלכא משיחא.

במהלך הסעודה זימרו הזמירות למוצש"ק, חתן השמחה ערך את סיום הש"ס, וכן כיבד כ"ק מרן שליט"א את הרה"ג רבי בן ציון רייך שליט"א נאמן בית רבוה"ק לשאת דברים, בדבריו המיוחדים אף הזכיר לשבח את הסב הרה"ח ר' יצחק בן ציון וואלף שהשבוע חל יום היארצייט אשר עמד לימין צדיק כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע בכל מפעלותיו הק'. בהמשך השמיע כ"ק מרן שליט"א מדברות קדשו, וזהו תוכנם:

הקריאה מעורר הזמן, ומן השמים נודמן שיערכו את חגיגת סיום הש"ס ביום שבו קיבלו בני ישראל התורה, וכנודע שב' חלקי התורה תורה שבכתב תורה שבע"פ הולכים בחדא מחתא, ובוודאי סימנא מילתא היא.

בתוה"ק (שמות כ, יט, כ) ויאמר ה' אל משה כה תאמר אל בני ישראל אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם, לא תעשון איתי אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם. וכבר עמדו בזה מפורשי התורה לבאר סמיכות המקראות.

ואפ"ל עפ"י המובאר בדברי הראשונים כמלאכים על אותו המעשה אשר עשו ישראל במדבר, דלכאו' הלא עמדו זה בתוך ארבעים יום מאז שמעו מפי הגבורה אנכי ה' אלוקיך וגו', וראו התגלות השכינה בחוש, והיאך באו לידי עון פלילי כזה. אלא דבוודאי שלא היתה כוונתם להרע, כי האמינו וידעו כי יש השי"ת בעולם, וכאשר ראו האותות ומופתים במצרים ועל ים סוף, וירא ישראל את היד הגדולה ויאמינו בה'. אלא שסברו בליבם הרי מהלכים אנו כאן במדבר שממה מקום נחש שרף ועקרב, ועד עתה הלך עמנו משה רבינו איש האלקים אשר הראנו אותות ומופתים בשליחותו של מקום, והיה לבנו סמוך ובטוח שיגן עלינו מכל צרה וצוקה, אבל עתה שהלך משה מעמנו וזה האיש משה לא ידענו מה היה לו (שמות לב, א), והראה להם השטן משה מת ומוטל במיטה (תנחומא שמות, יט), והרי נותרנו רבבות אנשים נשים וטף במקום סכנה עצומה כצאן בלי רועה, ומי ישמור עלינו ויגין עלינו מעתה. לכן הסיקו שחייבים הם לעשות דבר שיהא הממוצע בינם לבין השי"ת, והוא ילך לפניהם ויבוא לפניהם למען יעברו בשלום ובבטחה את המדבר הגדול

והנורא הזה.

ברם זה הוא טעות מוחלטת, כי אמרו חז"ל (תנחומא שמות, ב) אף על פי שיעקב מת אלוקיהם לא מת, והבורא ב"ה הוא נמצא עם כל יחיד ויחיד מבני ישראל ללא כל נפק"מ, ואף שבוודאי זקוקים לצדיקים ומנהיגים להורות הדרך ילכו בה, ברם כל יחיד ויחיד מישראל יכול להיות מחובר ודבוק לה' אלוקיו, ואינו צריך לממוצע, כי בני ישראל כולם בנים למקום, וכמו שאמר הכתוב (דברים יד, א) בנים אתם לה' אלוקיכם, ואוי לו לכן שצריך לממוצע שידבר עבורו אצל אביו, ואוי לו לאב שכן הוא שאין בנו ניגש אליו לשאול מבוקשו.

והדרך הסלולה לאדם לזכות לדביקות ולקשר עם הבורא ית"ש הוא על ידי התורה הק', באשר קודשא בריך הוא ואורייתא חד (זוה"ק פר' אמור, ח"ג דף ע"ג ע"ב), וכאשר מבואר הדבר מפי ספרים וסופרים.

על זה הזהיר הקב"ה ואמר ויאמר ה' אל משה כה תאמר אל בני ישראל אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם, ודיבורו של הקב"ה היה בלשון יחיד 'אנכי ה' אלוקיך', כי היה גלוי לפני הבורא ית"ש המגיד מראשית אחרית וצופה מראש כל הענין - וכנודע שאין הידיעה והבחירה סותרים זה את זה - וכיון שדיבורו של השי"ת הוא לכל יחיד ויחיד לעצמו, ממילא לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב, וידעו שאין הם זקוקים לממוצע כלל וכלל.

ודבר זה הוא גם ציווי לדורות עולם, שידעו כי בתורה הק' טמון הכל, וכדאיתא במדרש (ילקוט משלי כב, רמז תתקס) אם בקשת ליטול עצה מן התורה הוי נוטל, והתורה הק' הוא פתח שער ה', וממנה ידע תמיד כדת מה לעשות, ועל ידה יזכה לבוא לדביקות אמת בהשי"ת, ואף כי בוודאי האומר אין לי אלא תורה אף תורה אין לו (יבמות דף ק"ט ע"ב), ברם זהו שורש ועיקר העבודה והדרך שעל ידה יוכל לבוא לדביקות אמת ועבודה אמיתית לפני השי"ת, וכדאמרו חז"ל (נדרים דף מ"א ע"א) דדא ביה כולא ביה, ובלא התורה לא יגיע האדם למאומה.

*

נודע מש"כ רביה"ק הרר"א זי"ע בספרו הק' נועם אלימלך (פר' ראה, עה"פ וצרת הכסף בידך) כי הנותן

עיניו במטבע מחשיך עיני השכל. וכן הוא מציאות העולם, רובא דרובא אינשי אשר השקיעו עצמם בענייני ממון והשגתו שוב מתבטלים הם מן התורה, ואינם יכולים להיות בן תורה, וכבר אמרו חז"ל (קה"ר א, ד) יש לו מנה רוצה מאתיים וכו'.

כבר ספרתי הרבה פעמים וראוי לחזור על זה שוב, מה שבדידי הוה עובדא באברך שלמד אצלינו בישיבה ומיד אחר נישואיו נכנס לעולם העסקים, ויצא לי אז לשוחח עמו ושאלתי אותו מתי יחבוש את ספסלי דבי מדרשא ויישב ללמוד ככולל, ענה לי שכאשר יהיה לו מליון דולר אזי יעזוב את כל עסקיו וישב ללמוד, אמרתי לו אז, אתה רק משטה בעצמך, כי גם אם יהיה ברשותך סכום זה לא תלמד. ואכן פגשתיו כעבור כמה שנים כשכבר צבר הון עתק שאלתי אותו שוב הנה יש לך כבר מליון דולר ומה עם הבטחתך, נענה הלה: וכי מה שוה כיום מליון דולר אם יהיה לי חמש מליון דולר אז ודאי אכנס לכולל ללמוד, אמרתי לו אתה משלה את עצמך כי גם אז לא תלמד, ואכן כך הוא, יהודי זה יש לו כיום הרבה יותר מחמש מליון דולר ואת עסקיו לא עזב לרגע.

לא זו, אלא שגם בניו אחריו הרי שכל שיגם ושיחם הוא סביב ענין הממון, כל כל אורת הבית משתנה להיות סביב העסקים בדרישות ועניינים נצרכים וכו', ואף צאצאיו אחריו לא יעסקו בתורה.

והנה כי כן הסימן לידע כי הממון לא השפיע על האדם, הוא כאשר רואים שזוכה האדם לבנים בני תורה, אשר כל חיותם והנאתם הוא מעסק התורה, שיודעים כי טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף (תהלים קיט, עב), זהו אות וסימן ברור שגם אצל אביהם אין לממון חשיבות כל כך, כי אילולי היה האב אוהב כסף לעצמו הרי שהיה זה משפיע גם על זרעו אחריו. ויש לי בזה עובדות הרבה לאין שיעור.

הנמשל לענייננו אין מן הצורך כלל לפרט ולומר, באשר הכל מכירים כאן את ר' הערשל הי"ו. ובאמת שאין לי בזה כל פליאה, באשר הכרתי את זקניו, הרה"ח ר' יחזקאל ז"ל אשר זכה לשמש כבעל שחרית אצל מרן אאדמו"ר זי"ע בימי הדין, ובנו אחריו הרה"ח ר' שמואל ז"ל אשר במסירות נפש בפועל ממש עמד לימין מרן אאדמו"ר זי"ע כשהפקיר

ואמנם זאת עלינו לידע כי האיש הישראלי לעולם אינו מסיים, כי עיקר השמחה בעת גמרה של תורה הוא מה שעל ידי כן מגבירים כח הקדושה בעולם ומכניעים כח הטומאה. וכאשר שמעתי ממרן אאדמו"ר זי"ע כי הגה"ק החתם סופר זי"ע, בימי בחרותו בהיותו בר תמני סרי סיים את הש"ס, ושאל בעצת רבו הקדוש רבי נתן אדלר זי"ע כדת מה לעשות להגל המאורע, ציוה עליו להתענות שלשה ימים ושלשה לילות רצופים. ביום השלישי יצא החתם סופר ליער ושם פגש בגוי שרצה להכותו והקדים החת"ס ונתן לו סטירה ממנה מת הגוי באופן פלאי, הגה"ק החתם סופר רץ לרכו הגר"נ זי"ע וכשסיפר לו הדברים, אמר לו שכיון שזכה לסיים הש"ס כולא תלמודא זיכוהו מן השמים גם לקיים מצות מחית עמלק. והיינו כנ"ל שבכח התורה זכה גם להכניע כוח הטומאה.

ובדור הזה לחולשת הדורות ביטלו הצדיקים את התעניות, ואמנם בוודאי בעת הזאת צריכים לשמירה יתירה מן השמים, ועיקר השמירה הוא במה שיהיה מוסף והולך, לחזור ולדעת כל הש"ס בע"פ, כאשר אף בדורנו אנו ישנם כאלו הבקיאים בש"ס ותוס' בעל פה, וכן ישנם כאן בבני המשפחה כאלו.

*

הנני מוקיר טובה לר' הערשל אשר הוא עושה ופועל הרבה לכתבי מרן אאדמו"ר זי"ע לסדרם לדפוס ולהפיצם בישראל, והוא מפזר מהונו הון רב עבור כן, כשכמה וכמה ספרים יצאו ונדפסו רק בגין פעלו הרב ומסירות נפשו בעבודה קשה בממון ובדמים, כשכל מעשיו המה בהשקט ובצנעא. ובטוחני כי מרן אאדמו"ר זי"ע ג"כ מכיר טובה לו עבור כן, וזכותו גדולה היא עד מאוד.

אחת אברך כי יתקיימו בו כל ברכות התורה, ויהיו צאצאיו כמותך פירותיך מתוקים צלך נאה אמת המים עוברת תחתיך ללא הפסק, ויזכה לראות דורות ישרים ומבורכים עוד כהנה וכהנה.

זכות התורה יעמוד לנו ולזרענו ולזרע זרענו מעתה ועד עולם, ובוודאי בכל עת אשר עורכים סיום שורר שמחה גדולה בשמים ממעל, והקב"ה מחווה באצבעו ואומר ראו נא כי גם בחשכת הגלות

לשם כך את חייו ואת ביתו ובמסירות נפש ובנאמנות עמד לימין כל מפעלות הקודש. וכן להבחל"ה ר' אביו ר' חיים יהודה הי"ו, יאריך ה' ימיו ושנותיו בטוב ובנעימים ויתן לו שנות חיים ושלוש, רפאות היא לשריך בבריאות השלימה.

זכה ר' הערשל הי"ו הוא ואחיו יחד עמו אשר תורתם קבע ומלאכתו ארעי, והמה מוקירי ואוהבי תורה, וכאשר ניכר לעין כל בבניהם אחריהם אשר הם בני תורה, וכל שאיפתם הוא לבנין וחתנין רבנין. ענין זה ניתן לרמוז נמי במקראי הקודש, דאמר השי"ת אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם, והסימן לידע על האדם אם גם כשהוא מתעסק בענייני ממון אין נחשכים עיני שכלו, הוא אשר לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב, ואין הממון נעשה בחי' עבודה זרה שלו להיות להוט אחריו וכל שיגו ושיחו יהיה בענין זה.

כן זכה ר' ליבוש שליט"א, אשר תורתו קבע, וזכה ופעל הרבה עניינים לטובה בתלמוד תורה פעיה"ק, כשברוח קדושה שהפיח במלמדי התינוקות כאשר עמד בהנהלת הת"ת עשה מהפיכה ממש לטובה, ופירות הדברים נמשכים עד עתה. ומחיל אל חיל, מחסד אל חסד, הריהו מתעסק היום עבור הצמרכויותיהם של בני ישראל, והוא מקיים בעצמו תורת חיים ואהבת חסד במסירות נפש יומם ולילה. וכאמור כאשר רואים את הפירות הטובים היוצאים, הרי שבאמת יש לקנא בהם, כאשר הם יראי ה' ולומדי תורה מופלגים, עדיים לגאון ולתפארת להתעלות בתורה עוד ועוד. והגם כי זהירות הרבה צריך לבל לבוא חלילה לידי גאווה, מכל מקום מרן אאדמו"ר זי"ע היה מייקר עד מאוד את כבוד התורה, והנהיג כבר לפני רבות בשנים והנחיל הענקת אותות כבוד ויקר בתוארי חבר ומורנו, ואף ייסד את כוללי הש"ס וכו', וגם היה מושיבם בשולחנו עוד לפני זקנים ובעה"ב. פעם שאל אותו אחד שהרי צריכים ללמוד תורה לשמה, והשיב לו מרן אאדמו"ר זי"ע: אם אצפה שילמדו רק לשמה, הרי הם יהיו ע"ה לשמה... מוטב שקודם יסיימו קודם כל הש"ס שלא לשמה ואחר כך אדרוש מהם ללמוד לשמה... והיינו שיעסקו בתורה יומם ולילה, עד שיתעלה מעלה מעלה ויבואו אל תכלית השלימות.

מתתיהו וולנר מאלעד (ב"ר חיים שלמה מאלעד).

לפנה"צ הגיע מרן שליט"א לעיר בני ברק לניחום אבלים אצל הרה"ח ר' יעקב אלחנן בהריר גבאי בית מדרשנו בשכונת רמות בירושלים, דודו ואחיו הי"ו, היושבים שבעה על פטירת אביהם הגאון רבי טוביה בהריר זצ"ל רבה של העיר נשר שנלב"ע בשבוע האחרון, וניחמם מרן שליט"א בדברי תנחומים.

אחר תפילת מנחה כתב מרן שליט"א אות בספר התורה שנכתב ע"י הרה"ח ר' ישראל מאיר שטרן מפעיה"ק וגיסו הרה"ח ר' שלמה אריה פריד מב"ב לע"נ הוריהם.

בערב קיבל מרן שליט"א קהל, באמצע נכנס לקו"פ כ"ק האדמו"ר מטרעבישאן שליט"א, לרגל שמחת נישואי בתו הכלה תחי'.

יום רביעי פר' משפטים כ"ד שבט

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה אהרן צבי נ"י בן הר"ר משה אליעזר בינדר מבית שמש.

אחר התפילה נערך שמחת הברית לבן הר"ר יקותיאל יהודה זילבר מבית שמש (בה"ר שלום אליהו צבי זצ"ל).

אחר תפילת מנחה נכנס לקו"פ הרה"צ ר' יואל זושא בידרמן שליט"א בן כ"ק האדמו"ר מלעלוב שליט"א, וחתן להבחל"ח הגה"צ אב"ד מאקאווא אלעד זצ"ל, לרגל שמחת נישואי בתו הכלה תחי'.

אח"כ נערך מעמד לחיים בקודש פנימה לרגל זכות רכישת שם הבנין בנין 'בית רוזנברג', לבנין בית מדרשנו ההולך ונבנה בשכונת התמר בביתר עילית ע"י הנגיד הנכבד מוהר"ר יחיאל מיכל רוזנברג הי"ו עמוד התוך ובונה ומקים היכלי תורה תפילה וטהרה בכל מושבות אנ"ש.

קהילתנו הק' בשכונת התמר בביתר מונה כמאה וחמישים אברכים חשובים אשר כבר שנים רבות קבעו מקום תפילתם בקראוון, ובעז"ה ביוזמת ובהשתדלות מנהל מוסדותינו הק' הרה"ח ר' מנחם מענדל שווארץ הי"ו, ואתו עמו המנהל הרה"ח ר' משה שלזינגר הי"ו, החלו בבנין בית המדרש החדש, אשר נבנה ברמת הידור ויופי גבוהה מהחל ועד כלה עד הגימורים הקטנים. ובעז"ה בזמן הקרוב יזכו בני קהילתנו הק' לחנוך את בנין בית המדרש בשעה טובה ומוצלחת.

בנין בית המדרש יכיל את בית המדרש המרכזי ובו מאות מקומות תפילה, ולצידו עוד שתי שטיבלאך לעריכת מניינים, עזרת נשים מרווח אשר ישמש גם כאולם שמחות לשמחות אנשי שלומינו, חדרי ספח ושירותי קהלה, וחדר לכ"ק מרן שליט"א. במהלך הבניה גוייס ע"י הנהלת המוסדות סכומים

ובזמנים הקשים והמרים, עדיין עם בני ישראל עוסקים בחדוותא דילי, ועדיין ישנם בהם בישראל בכל קצוות תבל חביבות התורה ועמלק ויגיעת התורה. ובאמת שענין זה הוא מפלאות הבורא ב"ה שעל אף גודל הצרות והגלויות לא פסקה תורה מעמו בית ישראל. ובזכות התורה נזכה ויקויים היעוד (ישעי' יא, ט) ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, ונזכה לעבוד את ה' אלוקינו באמת מתוך שמחה ונחת שלום ושלוה השקט ובטח, ונזכה לקבל פני משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

לאחמ"כ השמיע הרה"ג רבי יהושע פינק שליט"א דומו"צ מחזיקי הדת בעלזא בב"ב, דברי תורה וברכה ע"ד חרוזין, כשבדבריו חרז וחזר על דברות קדשו של כ"ק מרן שליט"א שנשא זה עתה, וכן בשבח כוללי הש"ס, ועל חתן השמחה ואביו.

בברכת המזון על הכוס כובד - הסב הרה"ח ר' חיים יהודה רייך הי"ו מירושלים. אחר חלוקת כוס של ברכה קם מרן שליט"א לריקוד של שמחה, וחזר לביתו.

יום ראשון פר' משפטים כ"א שבט

אחר תפילת שחרית נערך שמחת הברית לבן הר"ר יקותיאל יהודה בריכטא מפעיה"ק (ב"ר אלכסנדר מביתר, וח"ר משה שאטן מפעיה"ק).

לפנה"צ הגיע מרן שליט"א לניחום אבלים אצל בני הרה"ח ר' אהרן כהן ז"ל מיקירי תושבי קרייתנו הק', שנלב"ע בשבוע העעל"ט, מרן שליט"א ניחמם בדברי תנחומים, וחזר לביתו.

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן ישראל נ"י בן הרה"ג ר' אהרן שמואל שטראה מאנטווערפן, ע"ב הרב מנחם אהרן שר מפעיה"ק (ב"ר פאביל ז"ל, וח"ר מנחם גליק ז"ל). לאחמ"כ קיבל מרן שליט"א קהל.

יום שני פר' משפטים כ"ב שבט

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הרב מצוה שמעון משה נ"י בן הר"ר אלעזר הרשקוביץ מב"ב (ב"ר אהרן מרחובות).

אחר התפילה נערך שמחת הברית לבן הר"ר מנחם מענדל טאובר מפעיה"ק (בה"ר יהודה מביתר, וח"ר אברהם דוב כהן מפעיה"ק).

בערב קיבל מרן שליט"א קהל.

יום שלישי פר' משפטים כ"ג שבט

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הרב מצוה יהושע יוסף מאיר נ"י בן הר"ר

את המעמד פתח בדברים הרב יעקב שמעון שר שליט"א מנהל הת"ת, אשר בדבריו הביא מספרי קודש את חשיבות לימודם של תינוקות של בית רבן שלא טעמו טעם חטא, ואודות המסור בידינו מרבוה"ק שעיקר ידיעת ולימוד התורה הם השינון והחזרה.

כן נשא דברים הרב דוד זלמנוביץ שליט"א משגיח בת"ת, והממונה על תוכניות המבחנים בכיתות ועל תכניות 'ודברת בם', אשר סקר בתמצית את תכניות 'ודברת בם', לאורך השנה, ואת חומר הלימודים עליהם נבחנו התלמידים ודרגות הציונים.

בשם ההורים נשא דברים הרב יוסף צבי מוסקוביץ מפעיה"ק. בין פרק לפרק הנעימו בחן קבוצות תלמידים מכתות ט'.

בחיל ובהתרגשות עזה קבלו הקהל הק' את פני קדשו של כ"ק מרן שליט"א אשר הגיע לפאר את המעמד ולחלוק כבוד לתורה ולצורבים הצעירים.

בסדר מופתי נקראו מאות ילדי החמד, ועברו אל מול פני הקודש לקבל מידי הק' של כ"ק מרן שליט"א את תעודות ההוקרה, משך שעה ארוכה, כאשר פני הקודש מביעות קורת רוח מרובה.

עם סיום חלוקת התעודות, ליוו הקהל בשירה ובזמרה את כ"ק מרן שליט"א ביציאתו מהמעמד.

בערב קיבל מרן שליט"א קהל. בין הנכנסים היה הרב אהרן לוי מירושלים והגיש את הספר 'ארחות צדיקים' שההדיר ברוב פאר. כן נכנס הרה"ג ר' ישראל מנחם למברגר שליט"א מראשי כולל אדירי התורה בב"ב, לרגל שמחת אירוסים בתו הכלה תחי', עם החתן בנש"ק נחמן יוסף קאהן נ"י בן הרה"ג ר' מרדכי שליט"א.

יום חמישי פר' משפטים כ"ה שבט

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה ישראל שלום אליהו צבי נ"י בן הר"ר יצחק ליב בורד מירושלים (ב"ר אהרן), ולהבחור הבר מצוה יוסף מאיר נ"י בן הר"ר צבי משה וינגורט מבית שמש (ב"ר מרדכי מפעיה"ק).

נכבדים כתרומות, וכן כהלוואות של מליוני ש"ח, וכעת זכה הנגיד הרה"ח ר' יחיאל מיכל רוזנברג הי"ו בונה ומקים היכלי תורה תפילה וטהרה בכל מקומות מושבות אנ"ש, וראש וראשון לכל דבר שבקדושה, ורכש את שם הבנין אשר ייקרא בנין 'בית רוזנברג'. לע"נ אביו המפואר הנגיד הרה"ח ר' אברהם ישי ז"ל, אשר היום חל יום היארצייט.

כאמור לרגל הזכיה, נערך מעמד לחיים בחדר קדשו של כ"ק מרן שליט"א, במהלכה חתמו הנגיד ר' מיכל הי"ו ומנהלי מוסדותינו הק' על הסכם רכישת הזכות.

כ"ק מרן שליט"א האציל מברכות קדשו להנגיד ר' מיכל הי"ו להתברך בכל ברכות התורה, וכן למנהלי מוסדותינו הק', שיצליחו עוד בהמשך מפעלות הקדושה לתורה חינוך וגמילות חסדים.

לאחמ"כ הגיע מרן שליט"א לבית נכדו הרה"ג ר' משה נתן נטע היילפרין, להשתתף במעמד החומש סעודה לנינו הילד הינו"ח כמר יקותיאל יהודה נ"י, לרגל הגיעו לגיל חמש למקרא. אחר שאמרו עמו את השאלות ואמירת פסוקי פרשת ויקרא כנהוג בתפוצות ישראל, ערך מרן שליט"א שולחן לחיים, ואיחל לבנו הגה"צ אב"ד קהלותינו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א, ולנכדו הרה"ג ר' משה שליט"א, ולכל הנוכחים. בסיום חזר מרן שליט"א לביתו.

בשעות אחה"צ התאספו מאות מתושבי קרייתנו הק' בהיכל הגדול היכל רוזנברג פעיה"ק, למעמד אדיר של כבוד התורה, חלוקת תעודות הצטיינות ופרסי הוקרה ללמעלה מ-250 תלמידי תלמוד תורה דרכי אבות פעיה"ק, על עמדם בכור המבחן על החומר הנלמד בין כותלי הת"ת בשנה העעל"ט תשפ"ב, במסגרת מפעל 'ודברת בם' לעידוד השינון והחזרה. כאמור מאות התלמידים, יחד עם הוריהם וסביהם התאספו יחדיו בהיכל הגדול, כאשר את שולחן הכבוד פיארו אדמו"רים רבנים ודיינים, זקני והורי חתני המסיבה.

גליון זה נדבת

ידידנו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין,

הר"ר מיכאל יהושע פ. בלומנטל הי"ו

אב"י בקרית צאנז טבריה

לרגל השמחה השרויה בפעונו

שמחת הולדת הבת תחי'

בפזל טוב ובשעטומ"צ

ובברכת פזל טוב

לאביו הרב מרדכי ברוך שליט"א - פעיה"ק

לחותנו הרה"ח ר' משה דוב שנק הי"ו - פעיה"ק

ולזקניו, הרה"ח ר' אלכסנדר בלומנטל הי"ו

הרה"ח ר' צבי שנק הי"ו

והרה"ח ר' אלימלך לוי הי"ו - ב"ב

אך ששון ושמחה ישכון באהליו תמיד

פתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה

**המשך קטעים מתוכן השיחות
בסעודות יום שבת קודש פרשת ויחי העעל"ט
אצל כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א**

**שבת הקידושא רבא אצל צאצאי בנו הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א
עם כ"ק האדמו"ר מסטראפקוב שליט"א**

המחותן הגה"צ רבי יהודה אריה הלברשטאם שליט"א רב דקהל גארליץ ועוד מבני המשפחה

הנך שהמשרתת אינה יודעת לכוין בדיוק השעה שאסעד, כי אין לי זמן קבוע לזה, דפעמים הוא מוקדם ופעמים מאוחר, ולכן היא מכינה המאכלים הרבה זמן מקודם כדי שיהיה הכל מן המוכן, ויודע אתה ג"כ שאם חותכים בצלים זמן רב קודם האכילה אזי אי אפשר לאכלם אח"כ כי הם נהפכים למרים, ולכן הנני עושה אותם בעצמי בזמן הראוי.

הגאון רבי יצחק אהרן היה נוכח כל הג' שבתות בשעת עריכת השלחן, וכששמע התירוץ השלישי אמר, אכן נודע לי שאת הטעם האמיתי אינו מגלה הרב לשום איש, כי בפעם הראשון ששאלתיו אני לסיבת הדבר, השיב לי טעמו ע"פ ההלכה, וחשבתי שזהו באמת טעמו האמיתי. ובשבת השניה כאשר שאלו איזה חסיד לפרש הדבר והרב השיבו ע"פ רמז, חשבתי אז שאולי יש לו טעם בנגלה וגם בנסתר, אכן עתה כששמעתי בשבת השלישית את הטעם שהשיב לבעל בית שהסיבה הוא כי אי אפשר לעשותם במוקדם כי מרים הם, נוכחתי לדעת שהטעם האמיתי שלו אינו מגלה לשום אדם, רק משיב לכל שואל כפי בחינתו, לי השיב ע"פ ההלכה, לחסיד ע"פ חסידות, ולבעל הבית השיב א באלעבאטישן תירוץ... ע"כ המעשה.

אמנם לי יש טעם רביעי בכך שאני מכינם בעצמי, והוא כי כך נהג אבי... והגם שהוא היה יכול וידע הכוונות ואני לא, אבל כיון שהוא נהג צריך גם אני לנהוג כן...

האדמו"ר מסטראפקוב: כמו שאומרים הנוסח ה'לשם יחוד' של הבני יששכר זי"ע קודם הדלקת נר חנוכה:

מרן שליט"א: ידוע ממרן הדברי חיים זי"ע שנהג להכין מאכל 'אייער מיט צוויבל' בעצמו, הן הקילוף והן החיתוך, והיו לו בזה כוונות נשגבות.^א

פעם היה מרן הדברי חיים במקום מרפא, והיה שם גם הגאון רבי יצחק אהרן איטינגא זצ"ל מלעמבערג, והוא היה רגיל לבוא לכל השולחנות שערך מרן הדברי חיים, וכשראה בסעודת השבת שמרן חותך בעצמו הבצלים וביצים, שאלו מדוע יטריח כבודו לעשות ולהתקין בעצמו את המאכל הזה, הלא זאת העבודה שייכת למשרתת. השיב לו מרן הדברי חיים, הלא כבודו יודע שבאם חותכים הבצלים דק דק, ובפרט אם מקדימים לעשות ולהכין אותם הרבה זמן לפני הסעודה, יש בזה חשש של איסור טוחן, ובדבר שנוגע להלכה אין אני יכול לסמוך על המשרתת.

בשבת הבאה היה שם איזה אורח חסיד, וכאשר ראה שמרן הד"ח בעצמו מחתך הבצלים, שאלו ג"כ לפרש הדבר, וענה לו מרן הדברי חיים, הנה כי כל מאכלי שבת עולים לחשבון ז' לאות כי הוא יום השביעי, והתחיל לפרט אותם 'דג' עולה ז', וכן 'בשר' 'מרק' 'יין' עולים כל אחד במספק קטן ז', ורק 'בצל' עולה במספר קטן י"ד, ולכן צריך לחתכו לשנים ולעשות ממנו שני פעמים ז', וא"כ צריך אני לעשות הדבר בעצמי כי כוונה זו לא אוכל למסור לבית הנשים. האיש שמע וקיבל דבריו.

בשבת השלישית היה שם אורח בעל הבית פשוט, אשר שאל ג"כ על אודות מנהגו לחתוך בעצמו הבצלים, דבר שאינו לפי כבודו, והשיבו מרן הדברי חיים ואמר, יודע

ומחשבותיו ברזין עילאין, ושמעתי מכ"ק אדמו"ר זי"ע ששמע מפה קדשו, איני עושה שום דבר עד שיש לי על כך שלש מאות טעמים, ומי יתן שעבודת יום הכפורים שלי יגיע לכחלק אחד מני אלף מכוונותיו בעבודת הקילוף ומכ"ש בעבודת החתיכה.

² בענין זה מסופר (לעטר פתורא ע' פא): הרה"ח ר' שמואל הערבסט היה פעם בבאבוב, וראה את הגה"ק מהר"ש מבאבוב זי"ע עושה בעצמו את הבצלים וביצים בהתלהבות גדולה כאשר ראו עיניו אצל זקנו מרן הקדוש מצאנז. העיר ר' שמואל ואמר, הלא שמעתי דמה שמרן הדברי חיים זי"ע עשה הבצלים והביצים בעצמו אין בזה שום ענין נשגב, אלא טעמו פשוט משום שבצלים כשמונחים זמן רב מחותכים נכנסת בהן מרירות וטעמם פג, והואיל שלהדברי חיים לא היה זמן קבוע מתי גמר תפלתו לכן הכין הדברי חיים מאכל הלז בשעת הסעודה. ענה הגה"ק מבאבוב ואמר, אם כדברך א"כ תגד נא לי מדוע הקפיד זקני לשים בתוכו שומן של תרנגולת דוקא, וקפידתו על זה היתה כה גדולה עד שכאשר לא היה מצוי פעם שומן כזה בביתו שלח לחפש אצל השכנים עד ששיגוהו, ועוד לפי דבריך למה היה לו לזקני ענין שמדי שבת בשבתו היה כנרדם באמצע עשיית המאכל. אלא מי שידע סוד של הרש"י בפי' וישלח, אדם אומר לחבירו בלילה קרא התרנגול, ויודע את הזוהר בפרשת בשלח, הוא מבין למה הכין זקני הדברי חיים את הביצים והבצלים בעצמו ולמה הקפיד לשים בו שומן של תרנגול ולמה היה כנרדם באמצע...

^א ראה שפע חיים (דרשות חורש"י תשמ"א, פרשת משפטים): בענין זה ידוע שדרכו בקודש של זקה"ק מצאנז זי"ע היה להכין בעצמו בשבת את מאכל הביצים והבצלים, ושום אדם לא היה רשאי לסייע לו בזה, והיו מביאים לו על השולחן בצל שלם וקלפו וחתכו וכן קילף בעצמו את הביצה ולאחמ"כ חתכו בסכין לחתיכות דקות והכין המאכל. וזה היה נמשך למשך זמן ובשעה שהיה דופק עם הסכין על הבצלים היה שרוי בדביקות עצומה. וכן נהגו אחריו בניו הקדושים, וכן כל צאצאיו שהייתו אצלם ראיתי שהיו נוהגים כן, ואף שבצאנז לא היו מרבים לחקות את המנהגים, מ"מ מנהג זה נהגו כל צאצאיו אחריו.

פעם בעת שהכה זקה"ק עם הסכין נפלו כמה חתיכות ביצים ובצלים מן הצלחת על גבי השלחן, וזקה"ק מגארליץ זי"ע שהיה יושב שם נעמד ממקומו והחזיר החתיכות אל הצלחת. זקה"ק שהיה מבחין תמיד בכל הנעשה סביבו, החוה בידו בתנועה של תמיהה לשאלו מדוע עשה כן, והשיב לו זקה"ק מגארליץ, הלא שנינו (זבחים פו, א) אברים שפקעו מעל גבי המזבח יחזיר. נענה לו זקה"ק בראשו כמסכים לדבריו. ומזה נראה גודל העבודה הקדושה שהיה אצל הצדיקים באכילתם, שהוא בבחי' הקרבנות, כמאה"כ (יחזקאל מא, כב) זה השולחן אשר לפני ה'. ועוד אמר (בשוה"ט ל"ג בעומר תשל"ו): דרכו בקודש של זקה"ק מצאנז זי"ע היה לערוך בעצמו מאכל הביצים ובצלים ביום ש"ק בשולחנו הטהור, ואף קילוף הביצה השום והבצל היה עושה בעצמו, וכן נהג אחריו כ"ק אדמו"ר זי"ע, ומה גבהו דרכיו

אמר עליו שהוא אינו מטאטא רק את הלכלוך אלא גם מטרה ומנקה את המקום מכל החיצונים, שיהיה האוויר נקי וטהור.

אחר כך כשהגיע הרה"ק משינאווא זי"ע לבית המדרש לתפילת שחרית, כאשר עמד על הפתח נשאר לעמוד ושאל מי ניקה וכיבד את בית המדרש, והוברר שהבחור ההוא ניקה, וביקש שיקראו לו, וכאשר שמע שהרבי מחפש אותו נבהל מתחילה דמי יודע מה רצונו ממנו, אבל כשהגיע שאלו הרה"ק משינאווא אם הוא ניקה כאן, והשיב בהן, ואמר לו הרה"ק משינאווא: 'האסט גוט געקערט און גוט מכוון געווען'...

הרב ישכר בער הלברשטאם: האוה"ח הק' עה"פ (במדבר יט, ב) ויקחו אליך פרה אדומה תמימה וגו', כותב שבכל הדורות היו צריכים להביא על דעתו של משה רבינו, כי רק הוא השיג כוונתה וסודה'.

מין שליט"א: בישמח משה (פרשת חקת, ד"ה עוד שם במדרש) גם כותב שאי אפשר לקיים מצוה אלא אם יודעים הטעם ולכן צריכים להתקשר בצדיקים שיודעים טעמי המצוות וכוונותיהם. וכפרה אדומה שרק משה רבינו ידע טעמה, היו מוכרחים להתקשר במשה רבינו, ולכן אמרו חז"ל (במדבר יט, ו) שהקב"ה אמר למשה, כל הפרות נקראות על שמך, על שם פרה שעשה משה במדבר'.

מין אאדמו"ר זי"ע נהג להשאיר חתיכת ביצה להטשולנט, והיה אוכלו יחד עם הטשולנט.

האדמו"ר מסטראפקוב: כ"ק אבי זצ"ל לא השאיר ממש חתיכה, אבל היה לו ענין להשאיר הכף של

"והנני עושה על דעתם ועל כונתם ועל דעת כל הצדיקים והחסידיים שהיו באותו הדור שהשפעת להם נסיך וזכו לאור באור החיים, ועל דעת כל הצדיקים והחסידיים שבדורותינו, ופי כפיהם ועשיתי כעשיתם".

הרב זלמן לייב בהגר"א: בספה"ק אגרא דכלה (פרשת בא, ד"ה וילכו ויעשו) מבאר הכתוב (שמות יב, כח) וילכו ויעשו בני ישראל כאשר צוה ה' את משה ואת אהרן כן עשו, דלכאורה לפי הפשט התיבות 'כן עשו' מיותר, וכותב דמי שאין דעתו רחבה להבין במושכלות המצוות, יאמר 'על דעת הצדיק פלוני ועל כוונתו אני עושה המצוה הזאת'. ובאותו זמן היו בני ישראל עדיין טועים במושכלות המצוות כי לא היו בקיאים בזה כלל, ולכן עשו על דעת כוונת משה ואהרן אשר צום השי"ת. וזהו 'וילכו ויעשו בני ישראל' המצות המעשיות, "כאשר צוה ה' את משה ואהרן", כי עשו על כוונתם.

מין שליט"א: בכמה מקומות הוא כותב בענין זה.

הגרמ"מ: יש עובדא מהרה"ק משינאווא זי"ע שהגיע פעם לשכות בעיר אחת, והיה שם בחור שרצה לעשות דבר מה עבור האורח הרם, ובהגיע יום ראשון בשבת הגיע השכם לבית המדרש, וראה שצריכים לסדר ולנקות את בית המדרש מכל שיירי הפסולת והלכלוך, ותיכף התחיל לאסוף הכל ולנקות היטב, וכאשר אחז בידו במטאטא חשב במחשבתו על הרה"ק הרבי ר' הירש מרימנוב זי"ע שהיה מנקה ומטאטא את בית מדרשו של רבו הרה"ק הרבי ר' מענדלי מרימנוב זי"ע, וחשב שעושה זאת על דעתו של הרבי ר' הירש, שרבו

מצות ה' על מצוה שיאמר לישראל, שה' צוה לו שיאמר להם מצוה זו בחוקה, ומאמר 'דבר' בא על עיקר המצוה, מצות ה' לישראל. ולצד שיאמרו ישראל הרי העושה מצוה בלא ידיעת טעמה וסודה נחשבת המצוה כגוף בלא נשמה, לזה גמר אומר 'דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה' וגו', פירוש יקחו למה שאתה יודע ומכוין בדבר להיותך יודע סוד הענין ופלאיו, ובזה תהיה המצוה נעשית שלימה במעשה ובמחשבה הצריכה... ואם תאמר תינח אותה פרה של אותו דור, פרה שיעשו בכל דור ודור מה תהא עליה... אפשר שבכל דור ודור יכוונו למה שידע משה, ומצאתי שאמרו במדרש (תנחומא, חקת ח) וז"ל, ויקחו אליך, ללמד שכל הפרות שנעשו יהיו נקראים על משה, וצריך לדעת למה עשה ה' שינוי במצוה זו מכל המצוות שתקרא על שמו, ולדברינו יש טעם נכון בדבר כמו שפירשתי.

^ה ראה שם: מצוה יש תיקונים, וכל התיקונים הם לתועלתינו... והנה כל התיקונים הם על ידי הכוונות, ולפי זה יעלה על הדעת שאותם אשר אינם יודעים לכוון, אינם פועלים בעשיית המצוות, ח"ו והס' שלא להזכיר, כי אם אמנם דבאמת עיקר תיקוני המצוות על ידי הכונה הראוי בתיקון בקשר במדות העליונות, אך מחסד השי"ת שאם אחד עושה מצוה על דרך זה, כבר עשה סולם לכל העושים מצוה ההוא שיעלה בסולם ההוא, אף שאין יודע איך ומה ולמה, רק שיעשה לשמה, וזה העושה בכונה הראוי, הוא העושה מצוה... ועל דרך זה כל תפילתינו הולכים על דעת כונת אנשי כנסת הגדולה, וכן אמירת תהלים על דעת כונת דוד המלך ע"ה, ועל כן אנחנו מתפללין שיהיה נחשב כאלו אמרם דוד המלך ע"ה בעצמו, וההיקש על זה בכל המצוות. ואם כן אם יהיה מצוה שלא יעשה בשום פעם בכונה הראויה באמת שלמותה נעדרת ולא תועיל, אם כן מפני שמשה זכה להתגלות הטעם, והיה פרה הראשונה נעשית בכונתו והיא סולם לכל הפרות שיהיה... על כן אמר ויקחו אליך, דהיינו על ידך היא הלקיחה, משום דלך אני מגלה וכו', והיינו שכל הפרות בטלות דמעצמם הם דבר בטל, רק ושלך קיימת בכל הפרות, והבן.

^א ראה בפרשת נח (ד"ה א"י מעין זה): להיות נח הצדיק חושב פן לא יצא ידי חובתו בכל הכוונת כרצון המצוה ית', על כן עשה הכל על דעת המקום, ועל כל דבר היה אומר על דעת הבורא המצווה ב"ה, וכן קבלנו בכל עשיית המצוות לומר על דעת הרשב"י והאר"י ז"ל ועל דעת כל הצדיקים כנודע.

וכן בפרשת פקודי (ד"ה כאשר צוה): כאשר צוה ה' את משה. בכל מלאכה ומלאכה נאמר כאשר צוה ה' את משה, להורות שחששו פן יחסרו איזה כוונה ויחוד הנצרך לכל מלאכה ומלאכה, אמרו בכל מלאכה 'כאשר צוה ה' את משה', שעושים על דעת המצווה, וכבר כתבנו מזה כמה פעמים.

וכן בפרשת בהעלותך (ד"ה בהעלותך את הנרות): והנה כבר מלתינו אמורה כמה פעמים, במי אשר אין כח שכלו חזק להתבונן במושכלות מעשה המצוות, אזי יעשה על דעת הצדיקים המבינים בטוב המצוה ועל כוונתם. וזה הוא הנרצה לדעתי במקראי קודש, 'בהעלותך את הנרות', עלייה דוקא נקרא ההדלקה, כי עי"ז יתמתקו הגבורות והבן, השם הטוב יכפר, אזי אל מול פני המנורה' מלכות שמים 'יאירו שבעת הנרות', שבעת דייקא חג"ת נה"מ דז"א, ויעש כן אהרן', להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, שהיה בכוחו ושכלו הקדוש לייחד היחודים הנוראים, ואעפ"כ לא סמך על שכלו, ועשה בכוונה כללית 'כאשר צוה י"י את משה', על דעתו ועל כוונתו, 'וזה מעשה המנורה' בעצמה, מקשה זה"ב, כי בניינה מהגבורות, על כן תוגדל מעלת המצוה בעליית ההדלקה יפעל למתק הגבורות בחסדים, ומזה יומשך רב טוב לבית ישראל וכאמור, והבן.

וכן בפרשת חקת (ד"ה ויקחו אליך): ויקחו אליך וגו', נ"ל על כוונתך, להיותם אינם יודעים סודה כי להם בחוקה נאמרה, אזי יקחו על דעתך וכוונתך, וככה עצה היעוצה בכל המצוות למי אשר לא חלק לו השם בבינה, לעשות על דעת הצדיקים כמו שכתבתי כמה פעמים.

^א וזל"ק בתוך הדברים: גם נתיישב למה לא הקדים מאמר דבר וגו' למאמר זאת חקת וגו', כי מאמר 'זאת חקת התורה', היא

אחותו פעסיל ע"ה, שכששהה הרה"ק מרודניק אצל אביו בגארליץ היה אומר עליה זקנה הרה"ק מגארליץ: ראו היאך שהיא מסתובבת כאן כמו אלמנה'לי קטנה, וכך היה קורא לה קליינע אלמנה'לי, עד שאמר לו בנו זקה"ק מרודניק: אבא, למה אתה עושה כאלו ווערטליך... אמר לו אביו: וכי אין אתה רואה שאין לה בעל, א"כ הוא אלמנה קטנה, וכך פטר אותנו. לימים נישאה לבעלה - הרה"צ רבי משה הלברשטאם זצ"ל בנו של הרה"ק רבי אשר מאיר מבאכניא זצ"ל - ולאחר כשנתיים מהחתונה נפטר בעלה זצ"ל ונשארה אלמנה צעירה, ואז הבינו למפרע דבריו הק'.

עוד בענין זה, הכרתי עוד באמריקה יהודי בשם ר' חיים געלב ז"ל, שהיה חסיד גארליץ, וסיפר שהיה לו הבטחה מהרה"ק מגארליץ שיהיה 'ערליכער איד' גם באמריקה... שמעתי זאת ממנו בצעירותי, שאביו ז"ל נסע לאמריקה בעבור פרנסה והיה אמור שלאחר תקופה ישוב לגארליץ, אבל במשך הזמן הצליח שם בעסקיו ושלה מכתב לבני ביתו שיבואו כולם אליו לאמריקה. אמו ע"ה חששה מאד לנסוע למקום של שמד ולא רצתה לנסוע, והחליטו להיכנס אל הרה"ק מגארליץ, והיא אמרה שאין רצונה לנסוע לשם שהרי אי אפשר להישאר שם ביהדות ולא תוכל לגדל את בנה חיים'ל לתורה. והרה"ק מגארליץ לקח אותו בחיקו והניח ידו על ראשו ואמר: חיים'ל, אתה תשאר ערליכער איד גם באמריקה... ואכן הוא וכל צאצאיו המה יהודים יראים ושלמים ובני תורה, שזה היה דבר נדיר ביותר באמריקה של אותם הימים... ושמעתי ממנו שהיו לו הרבה נסיונות שמה, בעיקר כאשר הוכרח להתגייס לצבא שם והיה יהודי בודד בכל הגדוד, ותמיד כאשר בא לידי נסיון נראתה לו דמות דיוקנו של הרה"ק מגארליץ באומרו: חיים'ל, אתה תשאר ערליכער איד גם באמריקה... וכך הצליח לעמוד בנסיון.

אב"ד גארליץ: כיוצא בזה ממש שמעתי מאיש חסיד, על זקנו מו"ה אשר ישעיה שעהנדארף ז"ל, שרצה להשתקע בברלין על מנת לשמש שם כשו"ב, והלך לקבל את ברכת קדשו של הרה"ק מגארליץ זי"ע, שאכן האציל עליו את ברכתו שיזכה להישאר ירא ושלם בתכלית השלימות, ולמרות שבימים ההם גברה שם רוח ההשכלה עד מאד, זכה להישאר בכשרות, והקים דורות ישרים ומבורכים, וכהיום הזה ישנם עשרות משפחות של חסידים ואנשי מעשה מצאצאיו, ולאחרונה אף ערכו כינוס גדול בארה"ק של כל צאצאיו שהם יראים ושלמים.

הביצים, וכך אכל עם הכף את הטשולנט יחד עם שיירי מאכל הביצים שהיו על הכף. ואולי הוא מאותו טעם.

*

האדמו"ר מסטראפקוב: השבוע פגשתי יהודי ממשפחת שעהנדארף, וסיפר לי שאביו התחתן לאחר השואה, ונולדו לו בן, ולאחר מכן תאומים, והיה אז קושי גדול בפרנסה, והלך אל דו"ז הרה"ק רבי מענדל"י מסטראפקוב זצ"ל, ואמר לו: "וואס פארשטייסטו נישט? דער רבוננו של עולם וויל זיך איבערבטען מיט זיינע קינדער"... [מה אינך מבין, הקב"ה רוצה להתפייס עם בניו]. שלאחר השואה האיומה ל"ע הקב"ה נתן לבני ישראל בנים ובנות...

מרן שליט"א: פלא הוא מה שאומרים שרוב נכדי צאנז בן אחר בן שנשארו אחרי השואה, הם מגזע גארליץ. **הרב ברוך הלברשטאם:** זקני כ"ק האדמו"ר מהר"ב מגארליץ זצ"ל סיפר, ששמע מאביו הרה"ק רבי אלישע זצ"ל, שאביו הרה"ק מגארליץ זי"ע היה מרבה לעשות לנכדיו 'קנאקן' בידים, וכיוצא בזה שהיה מציק להם, והם הלכו להתאונן על כך לפני זקנתם הרבנית, והיא הלכה לבעלה הרה"ק מגארליץ זי"ע ושאלה אותו על כך, והשיב: זיי ווייסן נישט וואס ווארט זיי אפ...

מרן שליט"א: שמעתי ממרן אדמו"ר זי"ע על הרה"ק מגארליץ זי"ע שהיה כל ימיו בדיחא דעתיה והיה אומר ווערטלעך, אולם בסוף ימיו כמעט ולא עלתה בת שחוק על שפתיו, והיו שדימו בנפשם שנפל למרה שחורה. פעם שוחחו כמה מבני הבית מחוץ לחדרו, ושחקו מאיזה ענין בקול, וכששמע הרה"ק מגארליץ את קול השחוק, יצא אליהם ואמר: לאכט'ס לאכט'ס, אם הייתם יודעים מה עומד לבוא על בניכם, הייתם שוכבים על פניכם ובוכים, אוי ווי מה שעומד לבוא... כאשר סיפר זאת בנו זקה"ק מרודניק בשנת תרע"ו בתקופת המלחמה העולמית הראשונה, כאשר אמרו לו שישנם כעשרת אלפים אלמנות מבני ישראל רח"ל והרבה פליטים, הוסיף ואמר: כששמעתי את דברי אבי ידעתי שיבואו צרות, אבל על צרות נוראות כאלו לא פללנו. ואחר כך הוסיף, ועכ"ז אילו ידעתי שעל זה נתכוון אבי, הייתי שש ושמת, אבל תאמינו לי אילו ראיתם כל מה שאני רואה היום כפי מה ששמעתי מאבי, הייתם אתם נופלים לארץ ובוכים בבכיות נוראות. ומרן אדמו"ר זי"ע אמר, שבשעת מעשה לא היה מסוגל להבין איך אפשר לומר כן כאשר ישנם צרות נוראות כל כך. אמנם אחר כך בשנות השואה האיומה רח"ל ראו הכל את הכוונה האמיתית. היו לו עינים צופיות... מרן אדמו"ר זי"ע סיפר אודות

¹ וראה בגליון בצילא דמהימנותא (במדבר תשס"ז) מה שסיפר הרה"ג רבי ישראל ברזובסקי שליט"א אב"ד סלונים ביתר: המחותן (ממשפחת פרלמן) הוא נכד רבי חיים דיין, רבי חיים גראנער, בן רבי הערשלע גראנער. שמעתי מהמחותן שליט"א שאביו היה בן ר' חיים הנ"ל. לרבי חיים, היה חתן, בשם רבי חיים שאול שענדארף זצ"ל, פעם נסע חתנו הנ"ל עם אשתו בת ר'

אך באם לאו אני הולך מכאן לדרכי, כמוכן שעשתה כדבריו ואז נכנס הרה"ק משינאווא אל ביתה.

הגרמ"מ: מרן זי"ע סיפר שפעם כשהיה הרה"ק משינאווא זי"ע בעיר אחת נודע לו על אחת ממשפחת רב המקום שאינה הולכת בצניעות ראויה, ובשולחנו בליל שבת קודש עורר על כך בחריפות גדולה בהטעימו עם דברי חז"ל (עירובין סג, א) כל מקום שיש חלול השם אין חולקין כבוד לרב, ולכן הוא מוחה על כך שאחת מבנות משפחת הרב אינה הולכת בצניעות. דבר התוכחה הגיע לאוזנו של הרב והרהיב לשאול את הרה"ק משינאווא שאם רוצה לומר לו מוסר הרי היה יכול לומר לו זאת באופן פרטי ולא לדרוש על כך בפני רבים. ענה לו הרה"ק משינאווא בדבר תורה על הפסוק (בראשית לד, ל) ויאמר יעקב אל שמעון ואל לוי עכרתם אתי להבאישני ביושב הארץ וגו', ויאמרו הכזונה יעשה את אחותנו וגו', ותמצית הדברים, שאם המעשה היה בהסתר ולא נודע לאיש, צריכה גם התוכחה להיות בהסתר, אבל כשהעבירה נעשית בפני רבים, מוכרחת גם התוכחה להיות לעיני כלי'.

הר"ב הלברשטאם: בקרב צאצאי בית צאנז לפני המלחמה היו שלחמו בכל עוז ותעצומות ומחו נגד הכיתות השונות ונגד פורקי העול באש להבה, כמו הרה"ק מציעשינוב זי"ע והרה"ק מקאלאשיץ זי"ע, והיו שלא ראו אצלם כל כך, כמו הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט זי"ע והרה"ק רבי ישעי' לע מטשחויב זי"ע, שלא היו מנהלים מערכות ומלחמות.

מרן שליט"א: הגם שבוודאי היו קנאים לדבר ה'...

הגרמ"מ: מספרים שהרה"ק רבי ישעי' לע זי"ע עודד את מרת שרה שנירר ע"ה בהקמת ה'בית יעקב".

האדמו"ר מסטראפקוב: אז התחילו לחשוב על

האדמו"ר מסטראפקוב: אני רגיל לומר, שהרה"ק מגארליץ היה כל כולו הסתר והצנע, שהסתיר את מדרגותיו לגמרי כנודע, אבל ב"ה שזכה כהיום הזה שצאצאו מרן שליט"א הוא באתגליא, מרבה תורה בכל העולם כולו, ומנהיג אלפי חסידים ואנשי מעשה...

*

מרן שליט"א: בהקדמה לספר 'דרשות לחם שלמה', מביא מה שסיפר הגה"צ רבי דוד שליט"א רב"ד מונקאטש, שבהיות הרה"ק משינאווא זי"ע בעיר לעמבערג הזמינו אחד מנכדי מרן הדברי חיים שיעלה לביתו לסעודה, ונענה לבקשתו, וכשעלה לבית פתחה אשת המארח את הדלת לקבל פני דודה והבחין הרה"ק כי לבשה פאה נכרית, ואמר לה הרה"ק משינאווא בתמיהה, היתכן דעם טאטנס א קינד זאל גיין מיט א שייטל? הלא אבי הק' אוסר זאת (עי' שו"ת דברי חיים ח"ב, יור"ד סי' נט), והיא השיבה ואמרה, איך האב נישט געוויסט אז דער פעטער וועט קיין אויף ווייבער... השיב לה הרה"ק על אתר ואמר, במשפטי הערכין נאמר במקדיש בהמה טמאה והעמיד את הבהמה לפני הכהן והעריך אותה (ויקרא כז, יא-יב), ולכא' הלא איתא (קב הישר פ"ב; יסוד יוסף פ"ב) דראיית דבר טמא פוגם את הנפש ואם כן מדוע הצטרכו להביא הבהמה לפני הכהן דווקא, הלא טוב יותר לצוות שיביאו את הבהמה הטמאה לאיש פשוט סוחר בהמות כדי שלא יצטרך הכהן הצדיק להסתכל על בהמה טמאה, אלא שמע מינה דאם צריך לפעמים להסתכל לצורך תיקון הנפש אינו מזיק כלל, וצריך אף הכהן והצדיק לרדת ממדרגותיו להסתכל בדבר טמא. והוסיף הרה"ק משינאווא לומר אליה אם תקבלי עליך מעתה שלא לילך עוד בפאה נכרית אכנס לביתך

לו, והוכרחנו למדוד לו כמדתו ביום דייקא ובפרהסיא, וזה תשובתם הכזונה יעשה את אחותנו (בתמיה'), הא עשה שלא כזונה כנ"ל, רק בפרהסיא ע"כ כפעולתו הוכרחנו לשלם להם.

וכן הוא ג"כ בכבוד הרב. באם היה ענין התוכחה על עבירה בסתר הייתי מוכיחו בהתבודדות באין רואה, אך כאן הלא בת כבודו מטיילת בשווקים, ואדרבה רק ברבים החטא הלזה, וילמדו שאר בנות ישראל הכשרות דרכיה עקלקלות בדרך ק"ו אם בת הרב הולכת כן, מכ"ש בנות בע"ב הפשוטים, ויאמרו התירו פרושים את הדבר, לזה החיוב עלי להוכיחו ברבים למען ידעו כי הוא שלא דין ועבירה גדולה, ויועילו דברינו בפרסום החטא שהרבה בני הכשרות יפרשו ובמקום שיש חילול השם אין חולקין כבוד לרב עכדה"ק. והרב הגאון אב"ד הודה לו כי בצדק ידבר לשם שמים.

^ה ראה בספר רביה"ק מטשחויב (עמ' קמד): הרבנית חיה שרה ע"ה [כלתו של רבי ישעי' לע, ובתו של הרה"ק רבי אלעזר מאושפיצין זי"ע חתנו של מרן הדברי חיים] היתה צדקנית ומפורסמת במעשיה הטובים, ויחד עם רעותה האשה הנפלאה מרת שרה שנירר ע"ה רקמו את רעיון הקמת ויסוד ה'בית יעקב' לבנות ישראל, והיא עמדה לה הרבה לעזר בהוצאת הרעיון לפועל, ואף הכניסה אותה הרבה פעמים אל חדר רבינו לשמוע חוות דעתו ועצתו בענינים שעלו על הפרק.

וראה בספר שיחתן של עבדי אבות (עמ' קנח): בעת התווכחו עם הרה"ק מקאלאשיץ על דבר התנגדותו לבתי ספר לנערות בית יעקב, והראו לו בראיות ברורות, איך ניצולו בכך בתי ישראל גם חסידים מהתבוללות בין הנכרים ואביזריהו מהכתות החולניים ר"ל, ומצא את עצמו דחוק לכותל (צו גדריקט צו די וואנט), כי כידוע מרן זצ"ל עם כל הקנאות שלו, היה דעתו ושכלו בהיר בשחקים, חכו ממתקים וכולו מחמדים ומודה על

היה זה לסמך כי חזה ברוח קדשו שילכו לדור שם, ולבסוף יצא מזה תשועה כי משם הגרו לארה"ב, וכך נשארו כל המשפחה בחיים, ולא נספו עם הקדושים במלחמה הנוראה.

^א ראה העובדא באריכות בספר מקור חיים (אות רסב): פעם אחת בא רבינו משינאווא זי"ע לעיר א' במדינתנו מן הגדולות, ובא הרב מרא דאתרא אליו לכבודו, והרב אב"ד היה מפורסם לשר התורה ועטרת הגולה, והיה להם קרבת משפחה. מובן הדבר כי היו אז בבית אנשים נכבדים למאות, ותיכף פתח הרה"ק משינאווא להוכיחו בהתלהבות גדולה על שאינו מוחה בבתו הלובשת פאה נכרית ושאר מלבושים בלתי מקובלים אצל החסידים. ונענה הרב האב"ד, אם רצונכם לקיים מ"ע הוכח וכו' היה לכבודו להוכיח אותי במקום שאין אנשים כדין תוכחה, ובגוף הענין אין בידי למחות ולהעבירה מרצונה בזה.

והשיב הרה"ק, דבר זה כתוב בתורה בשמעון ולוי אחי דינה, כששאל אותם יעקב מדוע וגו' והם השיבו הכזונה יעשה את אחותנו. והדבר קשה, א' מה שאלם יעקב למה עשו ככה הא הם כדין עשו כמ"ש ברמב"ן ומפורשים. ב' מה השיבו הכזונה וגו' הלא גם יעקב ידע מאי הגיע אליהם. ג' לפי הפשט הו"ל להשיב לאשר כזונה נעשה וגו', ולמה השיבו בלשון תמיהה הכזונה וגו'. אך הכל ניחא, דייעקב אע"ה שאל אותם אם רציתם להרוג את שכם היה לכם לעשות מעשיכם בלט, לאט לאט מבלי פרהסיא שעשיתם להבאיש ריחנו ברבים. וע"ז השיבו בני יעקב שמעון ולוי אחים, הן אמת הדבר אשר אבינו דובר, אך אם היה שכם בן חמור עושה מעשהו במחשן ובלילה בלא יודע לאיש, אז היינו ג"כ מודדין לו כמדתו על חטא בסתר הריגה בסתר, רק כ"ז באם היה עושה כמו עם זונה שכל אכלה ומחתה וגו' באין נודע דבר, אולם דינה יצאה לטייל באמצע היום בפני רבים ומשם כבשה ולקחה

מרן שליט"א: אולי הפשט הוא כמו שמצאנו לגבי 'אנוש', שהנו"ן מורה על נפילה ובא למעט ממדרגת איש. וכך גם כאן הוסיפו אות נ' למעט, כי בת אינה כמו בן.

האדמו"ר מסטרופקוב: הרה"ק משינאווא זי"ע בדברי יחזקאל (פרשת וירא) מבאר הפסוק (בראשית יז, יא) ונמלתם את בשר ערלתכם, דהיל"ל ומלתם, ובתוך דבריו מביא מדברי רש"י שהנו"ן זה אות שנכנס לתוך התיבה כמה פעמים אפילו שזה לא חלק מהתיבה.

אב"ד גארליץ: הנצי"ב כותב שכן זה מלשון בנין, וכך גם הוא בת, כמו שמצאנו בגמרא ובתרגום אונקלוס הלשון 'בנתיה', אלא שהוסיפו אות ת' להורות שהיא טפלה לזכרים.

הרב משה הלברשטאם: האבן עזרא (שמות ב, ב) גם עורר בענין התואר בנות ולא בתות'.

הרעיון של בית יעקב, ועדיין לא היה בכלל כראוי.

מרן שליט"א: שמעתי ממרן אאדמו"ר זי"ע, שפעם בשבת מברכים החודש אמר הרה"ק מגארליץ זי"ע: יחדשו הקב"ה עלינו ועל כל עמו בית ישראל בכל מקום שהם חוץ מהציונים ימח שמם וזכרם...

*

אב"ד גארליץ: לכאורה ראוי להבין, מדוע קוראים בת בלשון רבים 'בנות', לכאורה אם בלשון יחיד אומרים 'בת' אזי בלשון רבים צריך לומר 'בתות' ולא 'בנות'. הנצי"ב עמד בזה.

האדמו"ר מסטרופקוב: הלא כך כתוב בתורה הרבה פעמים 'בנות'...

אב"ד גארליץ: אכן השאלה היא גם על מה שכתוב בתורה, מה הטעם בזה.

עליך הרגנו כל היום זו מילה שניתנה בשמיני, והקשו דהא אין ליתן שכר בעד מצות מילה מחמת שאז בקטנותו אין בשכלו למחות אם אין רצונו בזה שימולו אותו, דבשלמא המל א"ע בגדלותו מרצונו הטוב כמו אאע"ה שייך שכר על זה.

אבל נמצא בספרים הקדושים תירוץ על זה, דכשארם נוטר הברית בגדלותו, ואם פגם ח"ו הוא עושה תשובה ומתקן תקון הברית המבואר שם, בזה מקיים האדם מצות מילה בעצמו מרצונו הטוב. ומבואר דאחד מתקוני תשובה הוא להדר להיות מוהל שימול את אחרים, דבזה ג"כ הוי כאלו קיים מצות מילה בעצמו מרצונו הטוב. ויש לרמז זאת בדברי רש"י ז"ל הנ"ל, ונמלתם שהוא משמע ונמלתם ע"י אחרים, היינו שזאת שהוא מקיים מצות מילה בקטנותו שנימל ע"י אחרים, כמו ומלתם, היינו אם יהיה שומר הברית או אם ח"ו פגם בברית עושה תשובה ומתקן תיקון הברית המבואר בספרים, יהיה נחשב כמו ומלתם בנו"ן יתירה, היא ליסוד הנופל בו לפרקים, היינו משום דלא כל אדם זוכה להיות נוטר הברית שנקרא יסוד, או לעשות תקון הברית, ונופל בו לפעמים מדת היסוד, לזה האיש יהיה נחשב כאלו קיים המצוה ע"י אחרים ולא ע"י עצמו, לכן כתיב ונמלתם. אבל עיקר הוא לקיים ומלתם, שפירושו שתמולו את עצמכם, ע"י נטירת הברית, וגם על ידי שתמולו את אחרים. היינו שישתדל בתקוני תשובה ולהדר להיות מוהל למול אחרים.

ו"ל: ודע כי הנו"ן תמצא חסרה או מובלעת בדגשות בתחלת המפעל כנו"ן גש הלאה. ויגש אליו. ובאמצע כמו וגם אף עלה בישראל. או ויחר אף. והנה הנו"ן מובלעת באמצע על כן נדגש פ"א. ויחר אפו ישוב אפך. וככה נו"ן נתן במלת תתי. כי הוא כמו תנתי. כי תי"ו האחרון איננו שורש רק הוא כמו. שבת. לכתי. לדתי. גם בסוף תת פחדך. טוב תתי אותה לך. וככה בשמות כי בת היתה ראויה להיות לשון נקבה. כמו מן בן בנה. והיא תתערב עם אשר בנה בית. והנה החליפו הה"א בתי"ו כמו גבירה גברת. עטרה ועטרת. פעם סמוך ופעם איננו סמוך כמו עטרת תפארת. והנה חסרו הנו"ן להקל על הלשון ויאמרו בת. ומלת רחל בת. כמלת אמת חסדו ואמתו. והנה התי"ו לשון נקבה והנה הנו"ן מובלעת. ולי רבות אמונות ולא אמתות ולא אמתיות. **כמו בנות ולא בתות ולא בתים.**

האמת, ואמר אז מרן זצ"ל בזה"ל: לו היא שאמת כדבריים אעפ"כ התנגדתי תהיה להם טובה גדולה, כי כל דבר ואף דבר טוב צריך שמירה.

וידועני ג"כ שבפריסטיק שהיתה שם תנועה חזקה לפתוח 'בית יעקב' אמנם כיון שהרבנית מפריסטיק ע"ה התנגדה מחמת דעת בעלה הרה"ק מפריסטיק ובנה הרה"ק מקאלשיץ זי"ע, ולא יכלו לעשות דבר נגדה. פעם היתה בו' טבת על ציון קודש אביה הרה"ק משינאווא זי"ע, ומצאה שם חבורת נערות עומדות על רגליהן עטופות בפרווה מחמת הקור העז שעות ארוכות בחרדת קודש, שופכות לב כמים אל אבינו שבשמים נתרגשה היא ע"ה ביותר, ולתשובת שאלתה מי הן, נתוודעה שהן תלמידות 'בית יעקב' מהסביבות. ומרוב התפעלות אמרה על אתר, שבשונה לביתה תרשה לפתוח 'בית יעקב' בעירה פריסטיק.

וראה עוד שם (עמ' קצא): שמעתי לאמר בבית הרה"צ המנוח מורנ"צ פרנס זצ"ל נכד קשאנוב: הרה"ק מוהרב"צ מבאבוב זי"ע השיב פעם לתמיהת רבים מדוע אינו לוקח חבל במתנגדי בית יעקב, אחרי שהוא טרוד בעבודת הבחורים, (כידוע שבכח חכמתו וצדקתו היה ראש וראשון למצילי הנוער החסידי במערב גליצא אחרי מלחמת עולמית הראשונה) מוכרח לשתוק ולהודות לתנועת בית יעקב שע"י האשה החשובה מרת שרה שנירר ע"ה, באומר שהיא מכינה "כלות" להבחורים שלו.

והגיד לי דודי הרה"צ רבי יואל מיאסלא זצ"ל, שהרה"ק מהרב"צ מבאבוב זי"ע הוכיח לבנו הרה"צ מהר"ש מבאבוב זצ"ל על עמדתו בהתנגדות לתנועת בית יעקב במקום שהאב"ד ות"ח שבעיר תומכים בה, ביודעם שהמקום צריכה לתנועה זו. (זה היה בעת היותו משתתף בשמחה אצל א' מאברכי באבוב, בעיר יאסלא, והרגיש שמנצלים זאת למגבית עבור הבית יעקב, וא' מהנשים היתה הצ' מרת דינה'צי בת הרב מיאסלא, והרר"ש התחמק ועזב הבית).

ו"ל: ונמלתם את בשר ערלתכם וגו'. פרש"י ז"ל ונמלתם כמו ומלתם, והנו"ן בו יתירה ליסוד הנופל בו לפרקים. וקשה כיון דהנו"ן הוי יסוד הנופל לפרקים, למה לי למיכתב ונמלתם הול"ל ומלתם. וי"ל דרש"י ז"ל מרמז בדבריו הקדושים תירוץ על קושית האפיקורסים ששאלו על אמז"ל (גיטין נז, ב) ע"פ כי

בחצרות קדשינו

מהנהלת הכולל, היא הבסיס ללחם חוקם דבר יום ביומו. החרה החזיק אחריו המנהל רוחני של הכולל בטבריה הרה"ג ר' אברהם אוירבון שליט"א שביטא אף הוא את המסירות של הנהלת 'מבצר התורה' לצאת עם ההגרלה הגדולה שזה מציב יסוד איתן לאברכים שיוכלו לקבל את המלגות המכובדות בעיתם ובזמנם.

הדיין הרה"ג רבי שמואל יגר שליט"א ראש כולל חושן משפט במרכז התורה קרית צאנו ודיין בדיני ממונות בבית הדין הגדול בירושלים, שפיקח על ביצוע ההגרלה, תאר תחילה את המוניטין האמין של ההגרלה כאשר הכל נעשה בשקיפות מליאה כן תיאר את כל תהליך וסדר ביצוע ההגרלה. לאחר מכן נבחר אחד מילדי הקהילה בטבריה להוציא את פתק הזכייה מתיבת ההגרלות. בהגרלה עלה שמו של הזוכה המאושר משפחת מילר מטבריה אשר זכו בדירת 3 החדרים בטבריה.

מנהל רשת כוללי מבצר התורה מוה"ר אהרן הופמן, נשא דברי סיום נרגשים. בראשיתם נתן שבח והודיה לבורא-כל-עולמים, על הזכות הנכבדה שניתנה לו לעמוד לימין צדיק כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, ובהמשך תיאר עד כמה הוא רואה במחוש את הבטחתם וברכתם של רבוה"ק לכל התומכים במפעלות קדשו וסיפר על המוניטין הרב שצברה ההגרלה השנתית שסוחפת אחריה רבים מכל בני היהדות הנאמנה. בדבריו הודה להמוני הרוכשים והתורמים שזכו ליטול חלק ברבבות שעות לימוד תורה בטהרה, למאות האברכים מכל הסניפים של 'מבצר התורה' בארץ ובמאנסי שנרתמו ביתר שאת להרחיב את מעגל התורמים, ולאנשי המשרד וההפקה שניהלו את הקמפיין בהשכל ובתבונה.

עץ חיים היא למחזיקים בה

אלפים מבני היהדות הנאמנה רכשו כרטיסי הגרלה על דירת 3 חדרים, למען רשת כוללי צאנו 'מבצר התורה' הזוכים בהגרלה משפחת מילר מטבריה

ביום שני כ"ב שבט, נערכה ההגרלה הגדולה שעורר הדים רבים בארץ ישראל ובתפוצות, על דירת שלושה חדרים בעיה"ק טבריה. בחודשים שקדמו להגרלה, נטלו בה חלק רבים מבני היהדות הנאמנה, יהודים, חסידים ואנשי מעשה, שרכשו כרטיסי הגרלה ובכך היטו שכם להחזקת התורה ברשת כוללי צאנו 'מבצר התורה'.

במעמד ההגרלה שנערכה בקרית צאנו טבריה, נשאו דברים המרא דאתרא הגה"צ רבי אברהם הלברשטאם שליט"א שהרחיב על הזכות הרבתית שיש לרבבות התורמים, רוכשי הכרטיסים, שתרומוותיהם נוסכים את הכוחות במנהל 'מבצר התורה', העסקן הנמרץ מוה"ר אהרן הופמן להרחיב אוהלי שם ולהגדיל התורה ולהאדירה, שכבר מעל עשור שנים עומד על משמרתו לשלם את המלגות המכובדות למאות האברכים ב-6 הסניפים בארץ ובארה"ב, וודאי יזכו התורמים לברכתם של המייסד כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק בעל השפע חיים מצאנו זי"ע ויבדלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א שעינו ולבו תמיד למען התעלותם ורווחתם של אברכי הכוללים הממיתים עצמם באהלה של תורה, שהם הפנינה שבכתר מוסדות התורה של צאנו.

כן נשא דברים הגאון רבי זאב וקסברגר שליט"א ראש הכולל מבצר התורה ודומו"צ קרית צאנו טבריה שביטא דברי שבח בשם מאות האברכים ההוגים בתורת ה' ברשת הכוללים 'מבצר התורה', שעבורם המלגה המתקבלת

מוסדות צאנו בעיה"ק צפת

מיסודו של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ברכת מזל טוב

לידידנו הנכבד והנעלה, עושה צדקה בכל עת, מוזיל זהב וכסף לתורה ולחסד, ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, בונה ומרחיב גבולות הקדושה והטהרה, עמוד התווך של מוסדותינו הק' גומל חסדים טובים בתמיכתו הרבה עבור סלי מזון למשפחות הקהילה

הנגיד הנכבד והמפואר הרה"ח ר' יעקב יוסף מילר הי"ו

ראש הקהל דקהילתנו הק' אנטווארפן - בלגיה הי"ו

לשמחת היכנס הנכד יניק וחכים שלום רואו נ"י לעול תורה ומצוות

בן ידידנו הנכבד והנעלה הר"ר אברהם רואו הי"ו

ונכד לידידנו הנכבד והנעלה פרו"ר ר' יעקב רואו וב"ב הי"ו

ברכתנו ותפילתנו שיזכה חתן הבר מצוה לעלות פעלה פעלה

בפעלות התורה היראה בדרך אבותינו ורבותינו הק'

המברך בלב ונפש חפצה - מרדכי ישכיל ב/הנהלת המוסדות

כדי הקודש של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

נערכה ההגרלה ע"י רשת הכוללים 'מרכז התורה' קרית צאנז

התפרסמו שמות הזוכים בהגרלה השנתית שנערכה השבוע ע"י הנהלת רשת כוללי האברכים "מרכז התורה", בהשתתפות המו"צ הרה"ג רבי אברהם לוי שליט"א ראש כולל הלכה במרכז התורה, על שמונת כדי הקודש של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, בהם יצק השמן בחנוכה דהאי שתא.

כזכור, במשך ימי החנוכה ולפניהם נרתמו המוני אנ"ש מארץ ישראל ומחו"ל להשתתף במגבית השנתית ולתמוך בחשמונאים בני דורנו, אברכי הכוללים, הלוחמים את מלחמת קיומם מול מרשיעי ברית, המתיוונים רח"ל שהניפו את דגל החרבת עולם התורה, ואכן רבים מאנ"ש בעולם כולו נרתמו ללחום את מלחמת החשמונאים בחנוכה תשפ"ב.

כולם נרשמו להגרלה על כדי הקודש, ובגורל שנערך השבוע עלו שמותיהם של שמונה זוכים: מוה"ר שמשון העסקל הי"ו – בני ברק, מוה"ר יצחק יהודה לוי הי"ו – קרית צאנז טבריה, מוה"ר אברהם צבי לוק הי"ו – קרית צאנז נתניה, מוה"ר מתתיהו כובני הי"ו – נתניה, מוה"ר מענדל ניימאן הי"ו – מאנסי, מוה"ר יקותיאל יהודה רייניץ הי"ו – אלעד, מוה"ר יוסף שטיגליץ הי"ו – קרית צאנז נתניה, מוה"ר משה שפירא הי"ו – ירושלים.

מוה"ר יודל שפירא שליט"א, מנהל "מרכז התורה", מודה בזאת לכל אנשי שלומנו שנרתמו למען החזקת לימוד התורה ומשגר בזאת ברכותיו: עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר, וזאת התורה תגן בעדם ובעד כל ב"ב להתברך בברכה המשולשת בתורה אכיה"ר.

ושמרתם את המצות:

הרשמה מוקדמת למצות המובחרות לאנ"ש

לקראת חג הפסח הבעל"ט

הנה חג המצות עומד אחר כתלנו וממשמש ובא לקראתנו לטובה ולברכה, ובמאפיית היימישע מצות,

הורגשה תכונת ערב חג מזה חודשים ארוכים, כדי לספק בס"ד את הביקוש הרב למצות המהודרות, הכשרות והטעימות ביותר עבור אנשי שלומנו בפרט ואחב"י המהדרין ומדקדקין במצוות בכל קצוות תבל בכלל.

רצה מסובב כל הסיבות, והעמל הרב והגדול ירד לטמיון בשבת קודש העעל"ט, בשריפת ענק שהשתוללה במחסני המאפיה וליחכה את המצות כולם.

מיד במוצאי השבת, התכנסו מנהלי המאפיה לטכס עצה כיצד לעמוד בס"ד בביקושים הגדולים בקרב אנשי שלומנו – להם הם מחויבים בראש ובראשונה, ובס"ד הם פועלים במרץ רב וללא לאות כדי להגביר את שעות האפייה ולהדביק את הפער העצום שנוצר לצערנו, על מנת לספק את מבוקשם של אלפי אנ"ש בראש ובראשונה בזכות קדימה לפני אלפי הלקוחות השונים והחבורות הקבועים מדי שנה.

העבודות הנמרצות כולן נערכות כאשר עודנו נתונים כולנו באבל הכבד עם הסתלקותו בלא עת של רב האי גאון, מעוז ומגדל, דיינא רבא וראש מערכת הכשרות הגה"צ רבי חיים יעקב מנחם שווארץ זצ"ל, אשר עמד במסירות, בעוז ובתעצומות על משמר הכשרות וההידור לשם מצות מצווה בדרכם ובהנהגותיהם של רבוה"ק זיע"א ויבלחט"א, בשליחות מצוה והנהגות קודש מהם לא זז כמלוא נימה על כל צעד ושעל, מיום הקמת המאפיה עד להסתלקותו בפתע פתאום.

על מנת להמשיך את משמרת המצות בהידור ועפ"י כל החומרות וההידורים שהנהיגו רבוה"ק זיע"א ויבלחט"א, מינה כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א את הרה"ג רבי מרדכי לוינשטיין שליט"א והרה"ג רבי הלל דויטש שליט"א לעמוד על המשמר ולהוסיף מחיל אל חיל בהידורים והקפדות יתירות כנהוג עד הלום ועוד כהנה וכהנה אשר עליהם נוספו עוד כמה וכמה מעלות טובות אשר מתבצעים באמצעות צוות נרחב של משגיחים מקהילתנו הק'.
הפוטנציאל הרב הגלום במוצרי היימישע מצות, האיכותיים והמיוחדים, כבשו זה מכבר מקום של כבוד,

כסא דברכתא

ברכת מזל טבא וגדיא נאה שגורה בזה להאבר"ך המופלג, עסיק וגרים באורייתא תדירא, ידיו לזרוב בתורה וחסידות, לשונו עט סופר מהיר, העומד בכל עת לימין המערכת בעריכת התורות של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, מחשובי סופרי המלך במכון עץ החיים

הרה"ג ר' נפתלי צבי מרמורשטיין שליט"א

דומו"צ בביה"ד לעניני ממונות בעיה"ק ירושלים ומח"ר מרכז התורה פעיה"ק

לרגל השמחה השרויה במעונו שמחת הכנס בנו כמר שלמה נ"י לנועם עול תורה ומצוות

ויה"ר שאך ששון ושמחה ישמע לעד במעונו, ויזכה לרוות רוב נחת דקדושה ממנו ומכל יוצ"ח, מתוך רוב שפע ונחת דקדושה, ושפע רב לעלמי עלמאי

המאחלים מקרב הלב
חברי מכון עץ החיים - מערכת 'בצילא דמהימנותא'

נפשו להחזיק בלומדי התורה ולתומכם, תחת הפעילות העניפה של רשת כוללי 'עולם התורה' ה"ה כולל בקר וערב, ובימי שישי ושבת, וכולל לימי בין הזמנים, ופורים, ובפרט כעת בימי השובבי"ם הגדיל לעשות וחילק תמיכה הגונה שהסתכם ביותר ממאה אלף ₪, 'מלא ה' כל משאלותיו, ואך טוב וחסד יהיה נחלתו, ושפע רב יורק עליו מן השמים, ויזכה להגדיל תורה ולהאדירה.

**מחותנים נרגשים לאחר קבלת השוברים של 'אחים לשמחה':
"ההכנות לחתונה מקבלות משמעות אחרת לגמרי"**

עם חלוקת השוברים בעונה זו לחתנים וכלות, מטעם מפעל החסד "אחים לשמחה", בהם נהנים מחותנים ממיטב המלבושים, ומהמותגים הטובים ביותר, מתקבלות תגובות נלהבות ביותר של מחותנים מכל קהילותינו הק' והמה מעידים כי ההכנות לחתונה מקבלות משמעות אחרת לגמרי, כאשר החתנים מחד והכלות מאידך מקבלים שירות בחנויות היוקרתיות ביותר, ואת הסחורה הטובה ביותר, והכל חנם אין כסף!

"זה חיים אחרים לגמרי" – כותב אחד מחותנים השבוע – "כאשר אני רואה שבתו הכלה חוזרת הבית עם שקיות גדושות, ובשמחה עצומה, כאשר לא הוצאתי על אפילו שקל מכיס, לאחר שיש לי כבר ב"ה מספיק הוצאות לחתונה. אחים לשמחה ממש הכנסתם לי את השמחה הביתה. אי אפשר להאמין שבדורנו יש דבר שכזה שמקבלים כזו סחורה, את המיטב, והכול בחינם".

כזכור, בימים אלה נמצא מנהל מפעל 'אחים לשמחה', מוה"ר ישראל גולדשטיין הי"ו, מעבר לים בקרב אחב"י בארה"ב, ומרבה פעלים בקרב אנ"ש בארה"ב. לדבריו הוא שמח אנ"ש בארה"ב מקבלים אותו בחמימות ובלבביות, ושמחים להיות שותפים במצות הכנסת כלה כראוי וכיאות.

ומשנה לשנה מתרבים בס"ד חסידים ואנשי מעשה המבקשים להדר וליהנות מן התוצרת המיוחדת שלנו, כאשר גם השנה הנהגנו שיפורים רבים הן בכשרות והן באיכות. בעקבות המאורעות, מקווים אנו לספק את התוצרת המשובחת והמהודרת לכל דורש מקרב אנשי שלומנו – זאת בתנאי שנדע להיערך לכך מספיק מוקדם בעקבות המצב.

להרשמה לרכישת מצות לקראת חג הפסח הבעל"ט ניתן לפנות אל הנציגים בכל עיר כמתפרסם בבתי מדרשנו. ההרשמה עד לתאריך יום א' פר' תצוה ה' אדר. לאחמ"כ לא יתאפשר להתחייב לאספקת מצות, בעקבות המצב המיוחד.

**ימי התעלות בימי השובבי"ם ע"י רשת כוללי עולם התורה
בראשות הגאון רבי שלום יוסף גוטמן שליט"א
ראש כולל ש"ס ב'אדירי התורה' בני ברק**

קול התורה שהדהד למרחקים בהיכלי כולל "אדירי התורה" בבני ברק במשך ימי השובבי"ם גרם לכל מי שנכנס להיכל הכולל במשך ימי השובבי"ם להתפעל מגודל ההתמדה שנראה אצל לומדי הכולל, שלומדים בהתמדה גדולה ובריתחא דאורייתא, והכל נזקק לזכותו של ראש כולל ש"ס ב'אדירי התורה' הגאון רבי שלום יוסף גוטמן שליט"א שכבוד התורה והרבצת תורה בראש מעיניו תמיד, אשר לאור קריאת קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א להתחזק במהלך ימי השובבי"ם בלימוד התורה ברציפות ביתר שאת וביתר עוז, לקח על עצמו ליתן לאברכי הכולל מילגות מיוחדות שהסתכמו ביותר ממאה אלף ₪, ע"י שהוסיף לכל אברך ואברך שישב והגה בלימוד ברציפות מילגה מיוחדת בסך של 2400 ₪.

הנהלת המוסדות משגרת בזאת ברכות שיר ושבח לראש הכולל הגאון רבי שלום יוסף גוטמן שליט"א אשר מוסר

דברי עושים פרות

הגאון מליובאוויטש, י"ג, י"ג, י"ג

ד"ר יצחק יעקב

עוד אחת אדבר מה שביקשו להזכיר ולעודר אודות ענין גדול שנמלו על עצמם העסקנים בארגון 'שמחם', להרבות שמחות בבתי בני ישראל, ופועלים דברים חשובים בענייני בין אדם לחבירו, שיראה כל אחד למסור מכוחו ולפעול בענין זה, ובוודאי מי שהוא יכול לישב ולעסוק בתורה יומם ולילה, הרי שבעצם לימודו הוא פועל בכל העניינים הן בעניינים שבין אדם למקום והן בעניינים שבין אדם לחבירו, אמנם ביני לבני ישנם הרבה דברים שיכול כל אחד לעשות ולסייע. וגם יש לזה שייכות להאי יומא אשר פרוי יתן בעתו

(מתוך דברות הקודש, בשתד"מ לכבוד מ"ו כשבט, בשבוע התעל"ט)

אמריכם
בא הבלה

16,000 ₪ לשידוך מעל
גיל 24, מהם: \$2,000
מתנת 'שמחם'
< מתקשרים
עכשיו:
09.88.515.88

כבר בשבוע הראשון למבצע
'צאנז גומרת שידוכים' בס"ד,
נגמר שידוך למזל טוב
השדכנית: גב' גדליץ תהי' מירושלים
& מרכז 'שמחם'

הבית להקמת בתים

שמחם

גיליון ג' • ר"ח אדר תשפ"ג

נעשה ונשמע

הרה"ג רבי חיים שמרל שליט"א רב בית מדרשו 'היכל צבי' ירושלים וראש ארגון 'הגפן'

אם עושים למטה, עושים למעלה!

בא"י, אמר לי אחד מגדולי וצדיקי הדור כי מקובלני אם עושים כאן למטה, עושים שם למעלה.

ואנחנו רואים את הדבר בגודל סיעתא דשמיא כשקופצים לענין הזה. הרבה סיפרו גם בארץ ישראל וגם כאן בארה"ב את גודל הסייעתא דשמיא שהם רואים במוחש מעת שהתחילו לעסוק בקדשי השידוכים.

אשה אחת שלחה מכתב כי לא נפקדה כמה שנים בזש"ק, והנה הראו לה כתוב כי מי שעוסק בשידוכים הוא סגולה גדולה, והנה באותו תקופה ערכו בארגון הגפן כנס שדכניות מיוחד והיה זה בליל י"א חשוון היא"צ של המאמע רחל ע"ה, והסכימה לעזור הרבה בענין, והנה ראה זה פלא כעבור תשעה חודשים מיום זה נפקדה מן השמים!

יפר לי יהודי שהיה לו בן מאוד מבוגר, והנה היה לו שכן טוב שעשה לו מנהג עצום, להתקשר כל שבוע ביום שישי להתענין במצב השידוכים ולהציע משהו חדש, ובכן מספר היהודי תדע לך כי יום שישי היה כעין יו"ט קטן אצילנו, אשתי כבר הכינה את הכל ביום חמישי כדי שביום שישי נוכל לדון בהצעה החדשה.

ועתה השכן הזה הזה הוא אשר זכה להיות השדכן באמת אצלו.

האור החיים הק' בפרשת חיי שרה אומר כי אליעזר ביקש והתפלל לה' להיות השדכן, צריך זכות להיות שדכן, וצריך תפילות לקבל זכות זה.

אבל מורי ורבותי יש שכר לפעולת השדכן, קודם כל רואים תוצאות, וכפי שכבר אמרתי כשפתחנו את ארגון הגפן

נעשה ונשמע

מרבין בשמחה: המבצע הדרמטי 'צאנז סוגרת שידוכים' בעז"ה - מעורר הדים בכל קהילות ישראל בארץ ישראל ובתפוצות

דיין לא עבר שבוע מאז קיבל קהל אנ"ש את ההודעה הדרמטית כי מרכז 'שמחם' דחסידי צאנז, מתחייב למענק של 16,000 \$ עבור שדכנים שיסגרו שידוכים אצל אנ"ש מגיל 24 (2,000 דולר מתוך סכום זה, הינו מתנת 'שמחם') - וכבר התבשרו השבוע למזל טוב על השידוך הראשון שנעשה במסגרת מבצע זה, בשיתוף מרכז 'שמחם', שעמל רבות מאחורי הקלעים ועתה שמחים לתת את המענק לשדכנים, משפ' גרליץ שיח' מירושלים. המיזם קיבל את ברכת קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א.

עם פרסומו עורר המיזם הדים רבים בעולם כולו, כאשר רבים מצאנו ומחוצה לה התקשרו מיד לקבל את הרשימות מתוך ניסיון והשתדלות לסייע למצפים לישועה. רק השבוע ביום שני דיווחו הנהלת 'שמחם' כי שהו במשך עד השעה 3 לפנות בוקר, בגלל הפניות הרבות שהמשיכו לזרום הן מהארץ, והן מארה"ב ומעוד מקומות בחו"ל, שבחלקם ביקשו רשימות נוספות והציעו הצעות שונות להגברת הפעילות.

עוד מוסרים כי במידה ועד התאריך הנ"ל, יהיו 17 שידוכים כאלה, יחולק סכום נוסף בסך 20,000 \$ מתנת 'שמחם' בין כל השדכנים שסגרו את השידוכים הנ"ל.

מאות כבר ביקשו וקיבלו את הרשימה הזו ועוד רשימות. אנחנו כאן בשבילכם: 09-88-515-88.

נשמע

דבריו עושים פירות!

מעמד אלפי אנ"ש, הקדיש כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א מדברות קדשו, בשוה"ט לרגל ר"ה לאלון, בעניינו של 'שמחם', והדברים נסכו בנו חיוק רב.

וכה דיבר בקדשו: "אודות ענין גדול שנטלו על עצמם העסקנים בארגון 'שמחם', להרבות שמחות בבתי בני ישראל, ופועלים דברים חשובים בענייני בין אדם לחבירו, שיראה כל אחד למסור מכוחו ולפעול בענין זה, ובוודאי מי שהוא יכול לישוב ולעסוק בתורה יומם ולילה, הרי שבעצם לימודו הוא פועל בכל העניינים הן בעניינים שבין אדם למקום והן בעניינים שבין אדם לחבירו, אמנם ביני לבני ישנם הרבה דברים שיכול כל אחד לעשות ולסייע, וגם יש לזה שייכות

להאי יומא אשר פריו יתן בעתו".

ודבריו עושים פירות: המונים, הרבה יותר ממה שחשבנו, נשמעו לקריאת הקודש, ומקדישים מזמנם למען המצפים לישועה.

ודבריו עושים פירות: כבר השבוע ב"ה, נסגר השידוך הראשון במסגרת המבצע 'צאנז סוגרת שידוכים' בחסדי שמים.

שמח ב'שמחם'

1. שני כינוסי 'איגוד חבדים' נוספים. אחד התקיים בשלהי השבוע הנוכחי, והשני יתקיים א"ה בתחילת השבוע הקרוב. בכינוסים אלו נרתמים כל החברים באש להבה לעמוד לימין חבדיהם שעדיין מצפים לשובע ובתוך שבוע עליהם ללמלא משימה מרכזית לשובתם. **מבין כל המשתתפים שיעמדו במשימה - תוגרל שבת לשניים במידון - כל סעודות שבת!**

2. "שולחן עגול להקניית ידע" - מרכז 'שמחם' מפעיל בתקופה זו איש מקצוע מיוחד, בעל ניסיון עשיר בשידוכים וביחסי-אנוש, כדי לזרז כלים להגברת מוטיבציה, עבור שדכנים מתחילים וותיקים. **מפגשים קצרים ותועלתיים, חנים אין סוף.** ניתן להידעם אצל הנציגים בכינוסי 'איגוד חבדים' או במרכז 'שמחם'.

3. מרכז 'שמחם' החל להפעיל **שלוש שדכניות ותיהות תמורת משפחה חדשית.** הן מקדישות בכל יום מספר שעות, אך ורק לשמירת 'שמחם' מעבירי אליהם. ידאו ברכה והצלחה בס"ד.

מרכז 'שמחם' • רחוב החוזה מלובלין 26 קרית צאנז נתניה • טל: 09.88.515.88
ניתן להעביר ולקבל אצלנו רשימות וכל צרכי השידוכים. סתובת ודאל' ישלה במקרה הצורך

הועדה הרוחנית לענייני תקשורת דהסידי צאנז

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

למי החותמת ולמי הפסולים

זכינו וגדולי ישראל הקימו לפני כ"ח שנים את ועדת הרבנים לענייני תקשורת, כשכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א נוטל חלק בראש בכינונה, והמה מפקחים על כשרות הטלפון הסלולרי, ועומדים כצור איתן על משמרת הקדושה, והודות לפעילותם ללא ליאות זכינו למכשירים כשרים ומאושרים ללא מכשולות ח"ו, כשחותמת הועדה מאשרת את כשרותה המושלמת.

דא עקא, וכוחות הטומ' אשר דבר הפלאפון עומד לצנינים בעיניהם, הצליחו להחדיר לשוק מכשירים פסולים רבים עם חותמת מזויפת וכדו', על כן הננו להביא בזה את רשימת המכשירים, הן אלו שאין בהם כלל חששות, והן אלו שיתכן בהם חששות, כדי שהציבור ידע להזהר ולהבדיל בין הטמא ובין הטהור, ולהיות בקי בהן ובשמותיהן, בכדי לא להגיע למכשולות ח"ו יש להקפיד ולרכוש רק בחנויות שיש להם הכשר מטעם 'ועדת הרבנים' שהתוצרת שלהם בדוקה וכשרה.

א. להלן רשימת החברות שכל המכשירים מתוצרתם בחזקת כשרים, ונכון לחודש חשוון תשפ"ג, אין חשש זיוף בתוצרת שלהם: חברת פירסט פון; חברת קיוליקס; חברת כושר מובייל; חברת אסקולס; חברת איי-כושר J5; חברת אר ג'י אמ; חברת איי-טופ; חברת כושר פליפ; חברת כושר פלוס

ב. בכל מכשירי דור 4, ניתן לזהות את אישורם ע"י הולוגרמה מיוחדת בחזית המכשיר, והולוגרמה נוספת מתחת הבטריה [לטווח ארוך]

ג. בנוסף ישנם מכשירים ודגמים מאושרים מחברות דלהלן (והדגם המסומן): קנדי F15; איזי פון NP20; אקו First Plus; אסקולס x44; אסקולס E3; כושר פיין F280; מקס כושר Rocker - רוקר; מרקורי Mercury - מרוקורי; מיו W73; ניו פון A9; ניו פון SLIM9 - סלימס; ניו פון SLIM10 - סלימס; אס קיי 1 SK1; טיטניום XT-26.

ד. מכשירים הקיימים גם בדגם הכשר וגם בדגם שאינו כשר: ניו פון S1; ניו פון S9; קראוסר 1601; פיליפס 1161; פיליפס 209; אלקטל D2003; בלו Blu - בלו; פיליפס E102; פיליפס E106; פיליפס E109; אל ג'י B220; נוקיה 105; נוקיה 208; נוקיה 3310; נוקיה 2720; נוקיה 215; נוקיה 220; סמסונג A157; סמסונג A777; סמסונג B220; סמסונג E1200 (אברכים); סמסונג B110; סמסונג E3300; סמסונג GT-S3300D; סמסונג GT-S3370B; סליידר W60; יו קום S11; אפטק אפטק; אקסניון L30; זד טי אי Z222;

ה. מכשירים שאין להם אישור כלל: סמסונג (דמוי אברכים) E1050, E1080, E1081, E1030; סמסונג 6310-YOUNG - יאנג; נוקיה 225; סייף 10 10 Safe; סייף 20 20 Safe; ואדה; שיאומי כל הדגמים חוץ +QIN1S; שיאומי F21 Pro (חצי טאצ'); שיאומי F21s (ללא מסך מגע); שיאומי Qin 2 (מסך מגע מלא).

ו. המכשיר השיאומי הכשר היחיד הינו מחברת המילטון, דרך הזיהוי להמילטון: ניתן לראות בהגדרות המכשיר בו נכתב זכויות יוצרים של המילטון. כמו כן במקש הסולמית יש תמונות מנעול, ובמקש הכוכבית ביטול רטט.

הרשימה מבוססת ע"פ נתוני 'ועדת הרבנים לענייני תקשורת', ומעודכן לתחילת חורף תשפ"ג. פרטים מזדייקים ניתן לקבל בועדה בטל' 02/5381856.

זריזים מקבלימין למצות

היימישע מצות מצות שמורה

הידועים בטעמים ובטיבם המיוחד

המאפייה היחידה הנוהגת בכל החומרות וההידורים
אשר הנהיגו כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע ויבדלחט"א
כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א כנהוג מקדמת דנא
וכל כלי האפיה הינם מעץ, ללא שום מגע ברזל
וכל שולחנות העבודה מכוסים בנייר!

ק"צ נתניה: הר"ר יצחק יהושע ויינברגר, 053-3139913 הר"ר משה דוב לוינשטיין, 053-3144654	ירושלים: הר"ר יעקב מרדכי הרשקוביץ, 054-8446715	להזמנות והרשמה:
פתח תקוה: הר"ר אברהם ברוך לוינשטיין, 054-8596011	בני ברק: הר"ר דוד ויזל, 052-7149590	
חיפה: הר"ר יהושע ווינר, 054-8435270	אלעד: הר"ר עמרם ויזל, 054-8413121	
צפת: הר"ר יצחק הערש קליין, 053-3137775	ביתר: הר"ר שלום פולק, 052-7167537	
קרית צאנז טבריה: הר"ר יעקב בורד, 054-8596141	ברכפלד: הר"ר משה (ברשי"א) פלדמן, 052-7637563	
ארה"ב: הר"ר יעקב איידליס, 1-845-659-1778	בית שמש: הר"ר מאיר טאובך, 052-7627997	
לונדון: הר"ר שלמה זלמן רויך, 078-0507-9330	אשדוד: הר"ר יהודה אייזנברג, 053-3120005	
הזמנות אצל הסוכנים, בשעות הערב בלבד		

**הזמנות יתקבלו אך ורק עד יום א' פרי תצוה, ה' אדר
לאחר תאריך זה לא יתקבלו הזמנות**

בהשגחת
ועד הכשרות
דק"ק צאנז

המאפייה היחידה בעולם
שכל סדרי האפיה בה הם על עץ ונייר
בהשגחת בד"ץ העדה החרדית ירושלים

